

**DIAGNOZA SYTUACJI
SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ
I PRZESTRZENNEJ GMINY
ŚNIAĐOWO**

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE.....	3
2. SFERA PRZESTRZENNO-ŚRODOWISKOWA	4
2.1. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE I GEOGRAFICZNE.....	4
2.2. GLEBY ORAZ ZASOBY GEOLOGICZNE	15
2.3. POŁOŻENIE KOMUNIKACYJNE	21
2.4. WALORY PRZYRODNICZE.....	27
2.4.1. LASY I OBSZARY CHRONIONE.....	27
2.4.2. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	28
2.4.3. KLIMAT, STAN POWIETRZA I USŁONECZNIE NIE	37
2.5. WALORY KULTUROWE	42
2.6. LOKALNI TWÓRCY, POSTACIE ŚWIATA KULTURY	44
2.7. HISTORIA GMINY	45
2.8. PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE	46
3. SFERA SPOŁECZNA.....	60
3.1. DEMOGRAFIA.....	60
3.2. WIEK I STRUKTURA WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW	66
3.3. MIESZKALNICTWO	73
3.4. STRUKTURA ZATRUDNIENIA I RYNEK PRACY, ŹRÓDŁA UTRZYMANIA MIESZKAŃCÓW	78
3.5. BEZROBOCIE	80
4. SFERA GOSPODARCZA	83
4.1. ROLNICTWO	83
4.2. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	86
4.3. TERENY INWESTYCYJNE	90
5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	91
5.1. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I KOMUNIKACYJNA	91
5.2. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	94
5.3. GOSPODARKA ODPADAMI	102
5.4. INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA I GAZOWA	106
6. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	108
6.1. INFRASTRUKTURA EDUKACYJNA	108
6.2. INFRASTRUKTURA SPORTOWA I REKREACYJNA	114

6.3. INFRASTRUKTURA KULTURY	115
6.4. INFRASTRUKTURA OCHRONY ZDROWIA I OPIEKI SPOŁECZNEJ	126
6.5. INFRASTRUKTURA BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO	130
7. FINANSE SAMORZĄDOWE.....	132
8. PODSUMOWANIE ANALIZY I DIAGNOZY	136
8.1. PODSUMOWANIE WYNIKÓW BADANIA ANKIETOWEGO	136
8.2. ANALIZA SWOT.....	149
9. SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW	154

1. WPROWADZENIE

Opracowana w ramach przedmiotowego dokumentu „Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Śniadowo” będzie stanowiła punkt wyjścia i bazę dla opracowania strategii rozwoju gminy zgodnie z art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1057 z późn. zm.).

Diagnoza została podzielona na trzy główne sfery, w ramach których zawarto opis poszczególnych dziedzin życia w gminie: sferę przestrzenno-środowiskową, społeczną i gospodarczą, ponadto opisano infrastrukturę techniczną, społeczną oraz finanse samorządowe. Diagnoza zawiera także podsumowanie wyników badania ankietowego, które zostało przeprowadzone na terenie Gminy Śniadowo wśród jej mieszkańców.

Diagnoza przygotowana została w dwóch wariantach:

- 1) Dynamicznym – przeprowadzona została analiza trendów/tendencji społeczno-gospodarczych i przestrzennych zachodzących w gminie i jej otoczeniu w ostatnich latach. Diagnoza została zatem przeprowadzana w układzie dynamicznym (kilkuletnim), który pozwolił na uzyskanie informacji o dokonujących się zmianach.
- 2) Porównawczym – w diagnozie zastosowane zostały porównania, które pozwoliły umiejscowić gminę w szerszym kontekście, a jednocześnie mogą posłużyć jako podstawa do samodoskonalenia. Kluczowy w tym przypadku był dobór tła porównawczego. Gminę przedstawiono na tle powiatu, województwa, a niekiedy również kraju. Ponadto dokonano porównań gminy z jednostkami samorządu terytorialnego wchodzących w skład powiatu łomżyńskiego.

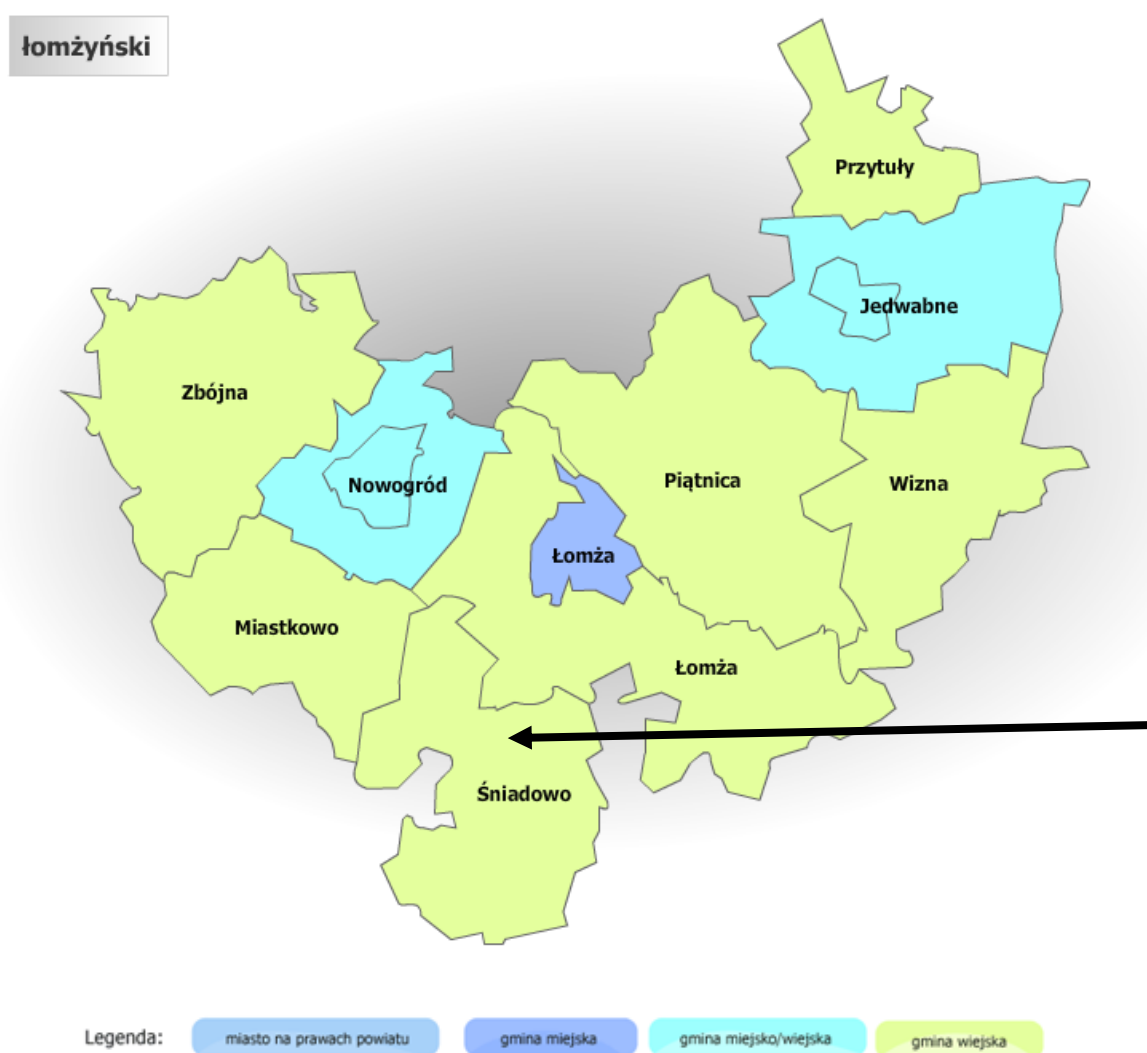
Na sam koniec warto wspomnieć, że diagnoza nie jest w procesie planowania celem samym w sobie, ale stanowi podstawę do dalszych prac. Ma ona bowiem umożliwić podejmowanie właściwych decyzji strategicznych, takich jak: określenie wizji rozwoju gminy, ustalenie celów, ukierunkowanie działań i instrumentów realizacyjnych, zdefiniowanie oczekiwanych rezultatów i wskaźników ich osiągnięcia, wskazanie obszarów strategicznej interwencji.

2. SFERA PRZESTRZENNO-ŚRODOWISKOWA

2.1. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE I GEOGRAFICZNE

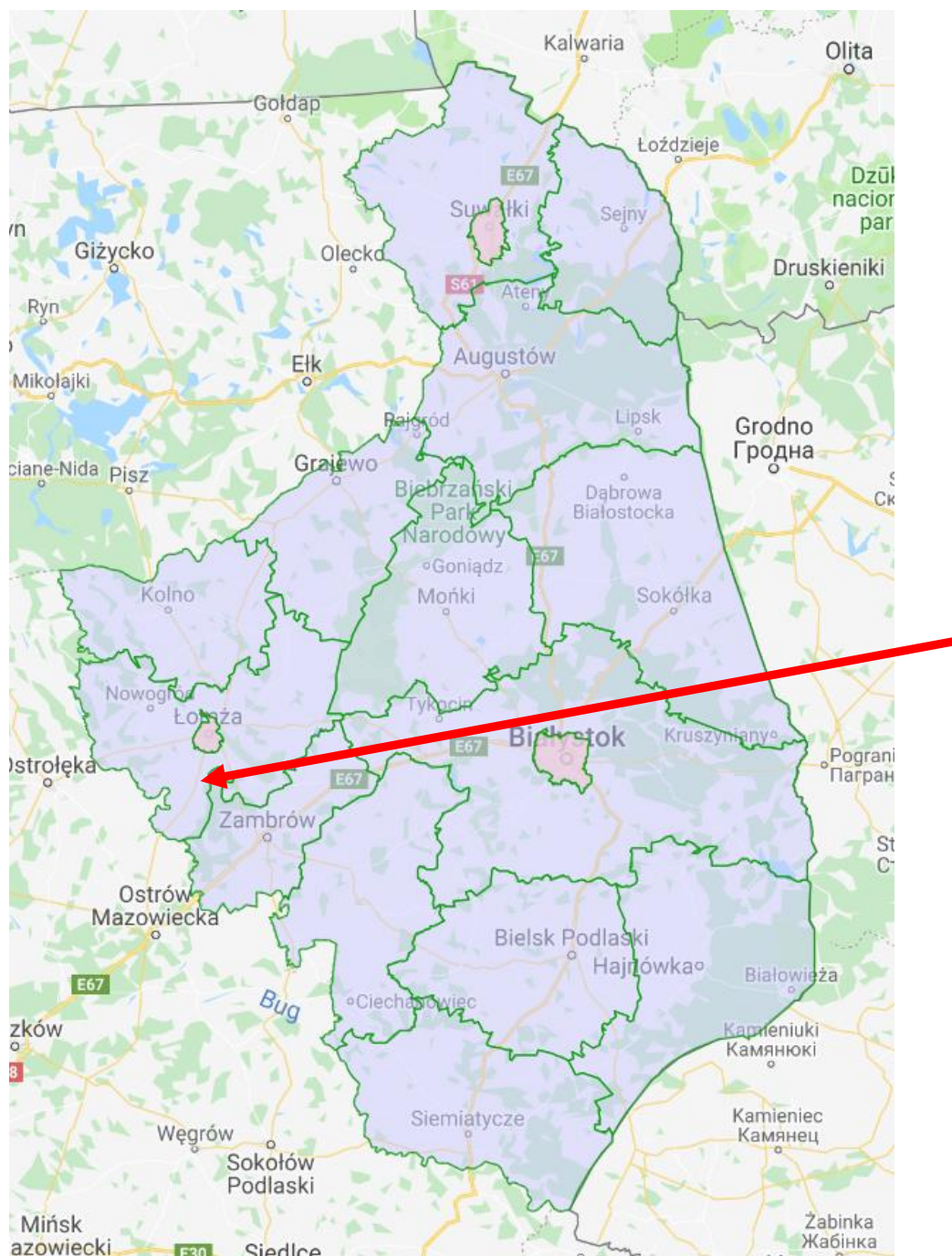
Gmina Śniadowo położona jest w zachodniej części województwa podlaskiego, w powiecie łomżyńskim i sąsiaduje: od północy z Gminą Łomża, od wschodu z Gminą Zambrów, od południa z Gminą Szumowo i gminami województwa mazowieckiego (Stary Lubotyń, Czerwin), od zachodu z Gminą Troszyn (woj. mazowieckie) i Gminą Miastkowo.

Rysunek 1. Położenie Gminy Śniadowo na tle powiatu łomżyńskiego

Źródło: <https://administracja.maz.gov.pl>

Rysunek 2. Lokalizacja projektu w województwie podlaskim

Źródło: www.zpp.pl

Gmina zajmuje obszar 16 298 ha, co stanowi 12,0% powierzchni powiatu łomżyńskiego i 0,8% powierzchni województwa podlaskiego.

W 2021 r. na terenie gminy było 43 miejscowości podstawowych (łącznie z miastami) i istniały 43 sołectwa.

W tabeli 1 zaprezentowano powierzchnię poszczególnych miejscowości położonych na terenie gminy.

Tabela 1. Powierzchnia miejscowości

nazwa miejscowości	powierzchnia (ha)
Brulin	339.843
Chomentowo	508.8350
Duchny Młode	178.4588
Dębowo	664.1049
Grabowo	367.2125
Jakać Borki	363.6060
Jakać Dworna	507.1183
Jakać Młoda	343.9688
Jastrząbka Młoda	635.2853
Jemielite Wypychy	293.4929
Konopki Młode	157.8698
Koziki	413.1841
Kołaczki	122.8049
Młynik	478.4652
Mężenin	227.8779
Olszewo	341.4788
Osobne	224.3991
Ratowo Piotrowo	514.1423
Sierzputy Marki	143.5653
Sierzputy Zagajne	272.4966
Stara Jakać	413.3982
Stara Jastrząbka	303.9088
Stare Duchny	458.6012
Stare Jemielite	428.4643
Stare Konopki	236.4226
Stare Ratowo	343.6954
Stare Szabły	479.3443
Strzeszewo	377.6971
Szabły Młode	502.6568
Szczepankowo	1461.3541
Truszki	399.2959
Uśnik	413.0800
Uśnik Dwór	421.1149
Uśnik Kolonia	472.4096
Wierzbowo	530.3029
Wszerecz	418.4388

nazwa miejscowości	powierzchnia (ha)
Zagroby	126.8954
Zalesie Poczynki	325.8353
Zalesie Wypychy	201.5899
Śniadowo	512.1189
Żebry	373.2952

Źródło: dane Gminy Śniadowo, stan na 16.02.2022 r.

Na terenie Gminy Śniadowo najwięcej mieszkańców posiada miejscowość Śniadowo. Dużą liczbę mieszkańców posiadają też takie miejscowości jak: Szczepankowo i Stare Ratowo. Poniżej 50 mieszkańców mają miejscowości: Grabowo, Kołaczki, Zalesie – Poczynki, Zalesie - Wypychy oraz Żebry – Kolonia.

Tabela 2. Liczba mieszkańców poszczególnych miejscowości

Lp.	nazwa miejscowości	stan ludności
1.	Brulin	78
2.	Chomentowo	145
3.	Dębowo	128
4.	Duchny Młode	80
5.	Grabowo	29
6.	Jakać – Borki	96
7.	Jakać Dworna	82
8.	Jakać Młoda	90
9.	Jastrząbka Młoda	111
10.	Jemielity – Wypychy	60
11.	Kołaczki	35
12.	Konopki Młode	58
13.	Koziki	184
14.	Mężenin	76
15.	Młynik	125
16.	Olszewo	79
17.	Osobne	80
18.	Ratowo – Piotrowo	177
19.	Sierzputy- Marki	84
20.	Sierzputy Zagajne	68
21.	Stara Jakać	112
22.	Stara Jastrząbka	59
23.	Stare Duchny	99
24.	Stare Jemielite	69
25.	Stare Konopki	88
26.	Stare Ratowo	281
27.	Stare Szabły	122
28.	Strzeszewo	51
29.	Szabły Młode	119
30.	Szczepankowo	395
31.	Śniadowo (Łącznie)	1110
	<i>Cmentarna</i>	38
	<i>Kolejowa</i>	246
	<i>Kościelna</i>	54

Lp.	nazwa miejscowości	stan ludności
	Krótką	14
	Leśna	53
	Łąkowa	50
	Łomżyńska	128
	Milewek	9
	Nowa	18
	Ogrodowa	69
	Ostrołęcka	69
	Przytuły	0
	Rynek	59
	Skowronki	55
	Spokojna	5
	Stara Stacja	57
	Szeroka	19
	Szosowa	167
32.	Truszki	136
33.	Uśnik	133
34.	Uśnik - Dwór	62
35.	Uśnik – Kolonia	72
36.	Wierzbowo	186
37.	Wszerzecz	79
38.	Wszerzecz- Kolonia	91
39.	Zagroby	42
40.	Zalesie - Poczynki	39
41.	Zalesie – Wypychy	28
42.	Żebry	64
43.	Żebry – Kolonia	34

Źródło: dane Gminy Śniadowo, stan na 31.12.2021 r.

W tabeli 3 zaprezentowano podział sposobu zagospodarowania gruntów na terenie gminy.

Tabela 3. Podział sposobu zagospodarowania gruntów na terenie Gminy Śniadowo

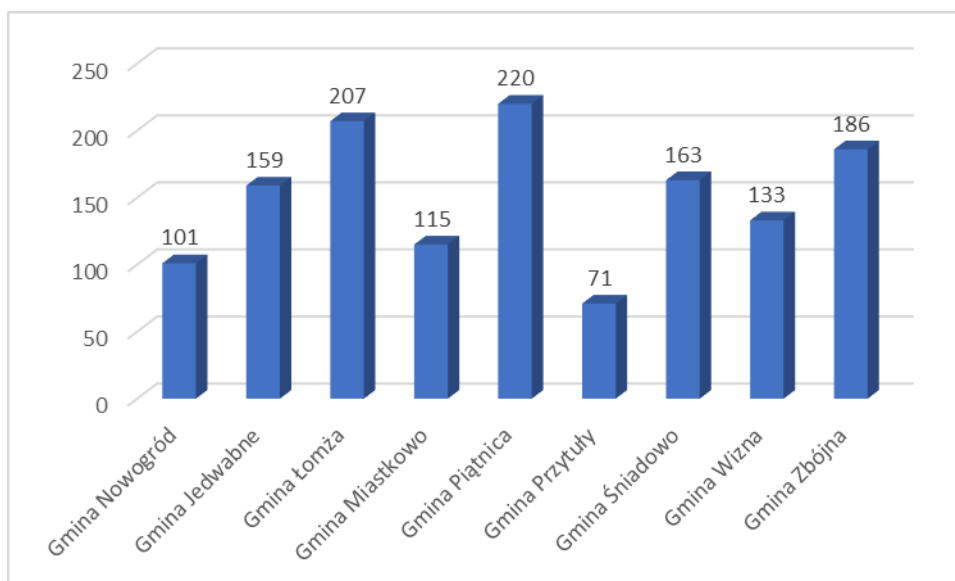
Grunty	Powierzchnia
Grunty rolne	
Grunty orne	9 172 ha
Sady	10 ha
Łąki trwałe	1 103 ha
Pastwiska trwałe	1 816 ha
Grunty rolne zabudowane	467 ha
Grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	58 ha
Grunty pod stawami	2 ha
Grunty pod rowami	73 ha
Nieużytki	52 ha
Suma	12 753 ha
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	
Lasy	2 802 ha

Grunty	Powierzchnia
Suma	2 802 ha
Grunty zabudowane i zurbanizowane	
Tereny mieszkaniowe	14 ha
Tereny przemysłowe	9 ha
Inne tereny zabudowane	44 ha
Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	5 ha
Użytki kopalne	10 ha
Tereny komunikacyjne - drogi	438 ha
Tereny komunikacyjne – tereny kolejowe	85 ha
Tereny komunikacyjne – grunty przeznaczone pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych	115 ha
Suma	720 ha
Grunty pod wodami	
Grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	14 ha
Grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	6 ha
Suma	20 ha
Tereny różne	3 ha
RAZEM	16 298 ha

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Łomży.

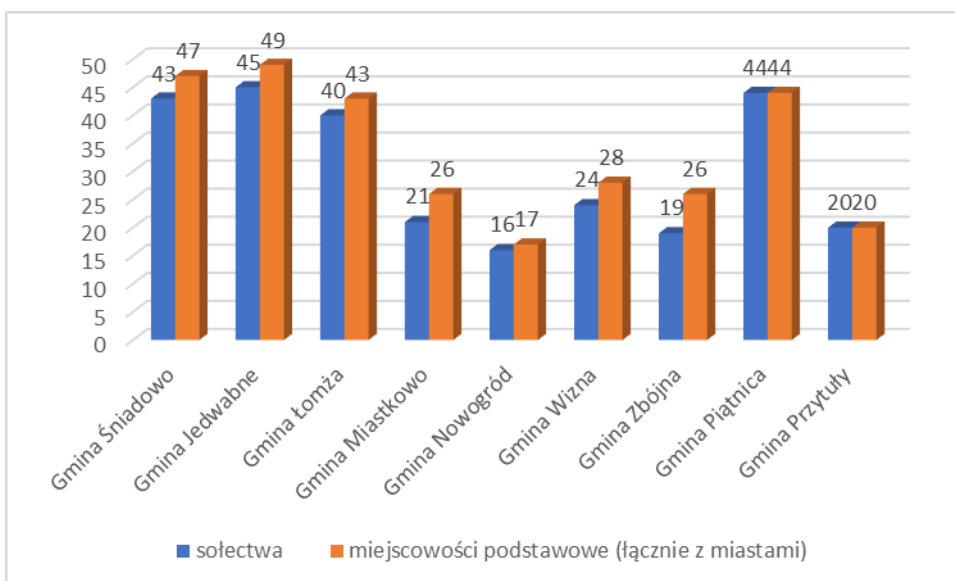
Pod względem powierzchni Gmina Śniadowo zajmuje czwarte miejsce w powiecie łomżyńskim. Na wykresie 2 zaprezentowano zestawienie miejscowości i sołectw zlokalizowanych w poszczególnych gminach. Na terenie powiatu łomżyńskiego najwięcej miejscowości znajduje się w Gminie Jedwabne, najmniej zaś w Gminie Nowogród.

Wykres 1. Powierzchnia gmin w powiecie łomżyńskim

Źródło: dane GUS

Wykres 2. Sołectwa i miejscowości w gminach powiatu łomżyńskiego

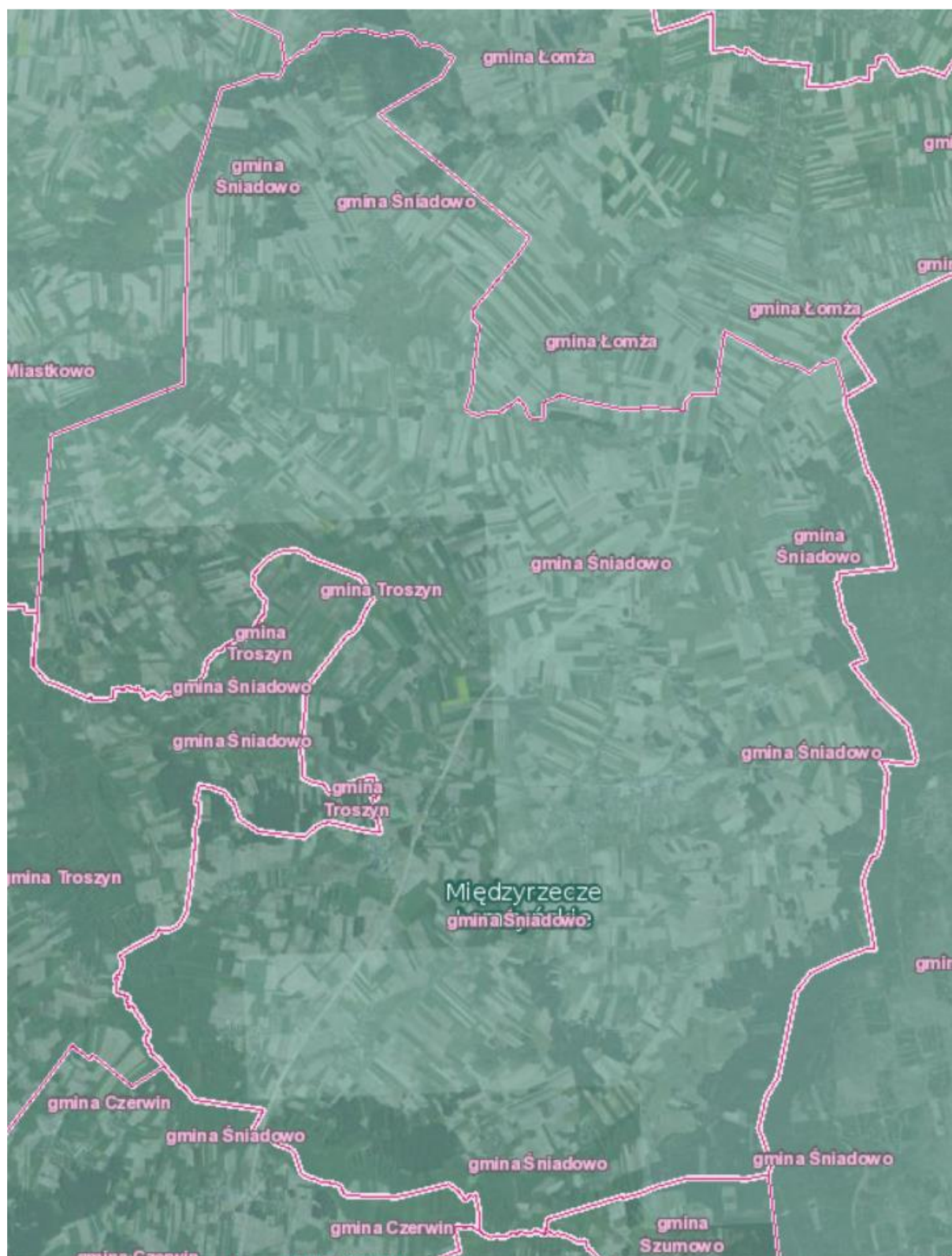
Źródło: dane GUS

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego przyjętego uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r. Śniadowo wskazano jako miejscowość pełniącą funkcje o ponadlokalnym zasięgu oddziaływania. W szczególności dotyczy to przemysłu materiałów budowlanych.

Gmina Śniadowo leży w obrębie:

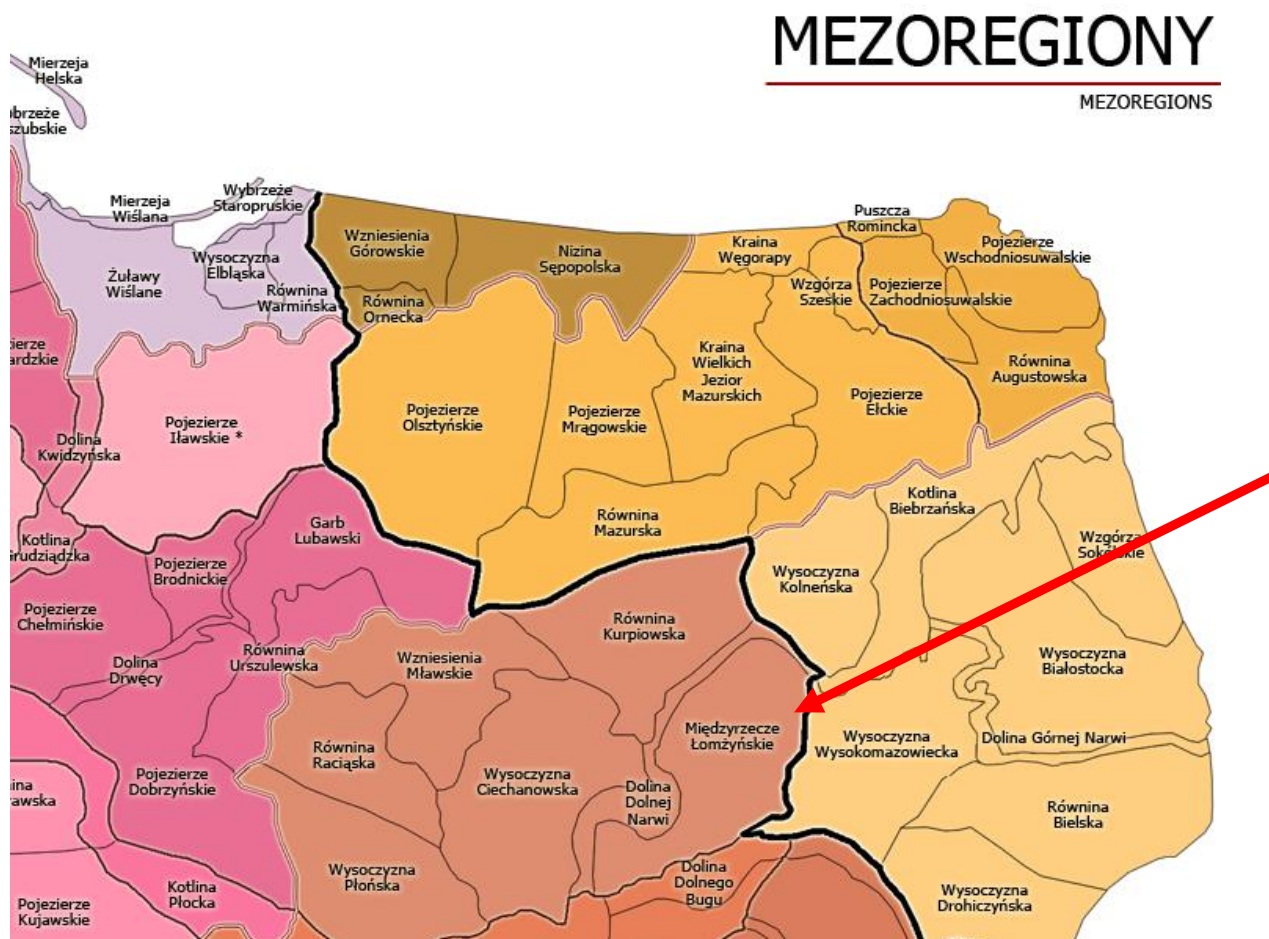
- Mezuregionu: Międzyrzecze Łomżyńskie;
- Makroregionu: Nizina Północnomazowiecka;
- Podprowincji: Niziny Środkowopolskie;
- Prowincji: Niż Środkowoeuropejski;
- Megaregionu: Pozaalpejska Europa Środkowa.

Rysunek 3. Położenie Gminy Śniadowo na tle regionów fizycznogeograficznych, cz. 1

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>

Rysunek 4. Położenie Gminy Śniadowo na tle regionów fizycznogeograficznych, cz. 2

Źródło: Kondracki J., „Geografia regionalna Polski”, PWN, 2002 r.

Na obszarze Gminy Śniadowo wyróżnia się następujące jednostki morfologiczne:

- wysoczyzna morenowa pagórkowata położona na wysokości 115-140 m n.p.m. obejmująca północną i środkową część gminy. Wysoczyzna reprezentuje typ rzeźby polodowcowej pochodzącej ze zlodowacenia środkowopolskiego. W rejonie wsi: Szczepankowo, Wierzbowo, Uśnik i Jakać Borki występują wzgórza moren czołowych stanowiące lokalne kulminacje. We wschodniej części wznosi się ciąg moren międzylobowych o orientacji południkowej, zwany wałem Czerwonego Boru. Powierzchnię wysoczyzny urozmaicają dodatkowo wyraźnie zarysowane dolinki pochodzenia denudacyjnego oraz liczne zagłębienia. W okolicach Uśnika znajduje się pagórek kemowy o wysokości względnej około 20 m, a na południe od wsi Zagroby i na wschód od Śniadowa występują ozy w kształcie wydłużonych wałów o długości kilku kilometrów;

- obszar akumulacji sandrowej położony jest w południowej części gminy i wyniesiony 110-155 m. n.p.m. Sandr posiada płaską powierzchnię lekko nachyloną w kierunku zachodnim ku dolinie rzeki Ruż;
- formy dolinne obejmujące współczesną holoceniską dolinę rzeki Ruż, dolinę Śniadowianki, Łomżyczki i innych bezimiennych cieków oraz rozległe obniżenia terenowe. Dolina Rużu charakteryzuje się płaską, podmokłą i zabagnioną powierzchnią pozbawioną tarasu zalewowego;
- formy eoliczne, w skład których wchodzi pola piasków przewianych i wydmy występujące dużymi płacami w obrębie sandru w sąsiedztwie Czerwonego Boru oraz na obszarze wysoczyzny w rejonie Szczepankowa. Wydmy przyjmują formę wałów o wysokości kilku metrów.

Podłoże geologiczne stanowi prekambryjska platforma wschodnioeuropejska, tzw. Wyniesienie Mazursko - Suwalskie, na którym zalegają głębokie serie paleozoiczne i mezozoiczne stanowiące jednocześnie podłoże dla utworów trzeciorzędowych (piaski drobne i pylaste z wkładkami węgla brunatnego). Utwory czwartorzędowe reprezentują:

- utwory lodowcowe zwałowe (gliny piaszczyste z małym udziałem glin pylastych, piaski gliniaste zalegające pod osadami piaszczystymi) występujące zwartym obszarem w północnej i środkowej części gminy (Szczepankowo, Wszerzecz, Żebry, Uśnik, Wierzbowo, Chomentowo, Jemielite Wypychy, Jakać Młoda, Zalesie Wypychy, Jakać Dworna),
- utwory lodowcowe (piaski drobno i średnio ziarniste oraz żwiry) występujące w sąsiedztwie glin,
- utwory lodowcowe moreny czołowej (piaski różnoziarniste z domieszką żwirów i głazów) występujące lokalnie,
- utwory lodowcowe i wodnolodowcowe budujące kemy i ozy (piaski różnoziarniste oraz żwiry) zalegające wyspowo w zachodniej i wschodniej części gminy w rejonie Śniadowa, Olszewa, Starych Konopek i Uśnika,
- utwory wodnolodowcowe sandrowe reprezentowane przez piaski różnoziarniste, lokalnie żwiry występujące w południowej i północnej części gminy,
- utwory eoliczne tworzące wydmy (piaski drobne i pylaste, luźne o miąższości 1-3 m nadbudowujące powierzchnię sandru) pojawiające się na zachód od wsi Uśnik i Jastrząbka Młoda oraz na wschód od wsi Stara Jastrząbka, a także w okolicach Szczepankowa,
- holoceniskie utwory bagienne, aluwialne i aluwialno-deluwialne (torfy, namuły piaszczyste, piaski drobne i średnie, żwiry oraz gliny piaszczyste).

2.2. GLEBY ORAZ ZASOBY GEOLOGICZNE

Gleby

Obszar gminy ze względu na skalę macierzystą i stosunki wodne charakteryzuje duże zróżnicowanie warunków glebowych.

W części środkowej dominują gleby brunatne lub bielcowe pszenne dobre lub pszenno-żytnie wytworzone z glin lekkich, rzadziej średnich zaliczane do IIIa lub IIIb klasy bonitacyjnej. Powyższe gleby spotkać można w obrębie wsi: Szczepankowo, Wszerzecz, Osobne, Uśnik, Wierzbowo, Chomentowo, Jemielite Wypychy, Stare Jemielite, Ratowo Piotrowo, Żebry, Jakać Dworna.

Nieco gorsze warunki wodno-powietrzne posiadają czarne ziemie, gleby brunatne i bielcowe zalegające we wschodniej części obszaru w obrębie wsi: Wierzbowo, Dębowo, Uśnik, Wszerzecz, Osobne, Żebry, Jakać Borki, Jakać Dworna. Są to kompleksy zbożowo-pastewne mocne w IVa lub IVb klasie bonitacyjnej. Nadmierne uwilgotnienie gleb ogranicza dobór roślin. Po uregulowaniu stosunków wodnych gleby te uzyskują III klasę bonitacyjną.

W sąsiedztwie dwóch powyższych kategorii oraz w części południowo-wschodniej występują gleby średnio korzystne do produkcji rolnej (obręb wsi: Szczepankowo, Wszerzecz, Koziki, Zagroby, Konopki Stare, Sierzputy Zagajne, Mężenin, Śniadowo). Stanowią je kompleksy żytnio-ziemniaczane dobre w klasie IVa i IVb, w mniejszym stopniu gleby żytnio-ziemniaczane słabe i zbożowo-pastewne słabe w klasie IVb. Ze względu na lżejszy skład mechaniczny gleby te są wrażliwsze na suszę.

Do kategorii gleb słabych zaliczane są czarne ziemie z udziałem gleb brunatnych w kompleksie żytnim słabym występujące w zwartych płatach na północnym zachodzie, na wschodzie oraz wzdłuż linii kolejowej (obręby wsi: Szczepankowo, Dębowo, Uśnik, Żebry, Konopki Stare, Koziki, Śniadowo, Duchny Stare, Duchny Młode, Truszki, Jakać Borki, Zalesie Poczynki, Szabły Stare, Szabły Młode, Jastrząbka Stara, Jakać Dworna). Gleby wytworzone są z piasków gliniastych lekkich z domieszką frakcji pylastej, zalegających na piaskach luźnych lub słabo gliniastych. Pod względem bonitacyjnym kwalifikowane są do klasy V.

Najgorszymi walorami odznaczają się gleby brunatne i bielcowe zaliczane do kompleksu żytnio-łubinowego w VI klasie bonitacyjnej. Są to gleby suche, przepuszczalne, ubogie w składniki pokarmowe, bez możliwości poprawy wartości użytkowych. Występują głównie w pasie wschodnim u podnóża Czerwonego Boru (obręby wsi: Koziki, Sierzputy Zagajne, Jemielite Stare, Mężenin, Brulin, Duchny Stare, Duchny Młode), w części południowej i środkowej gminy (Jastrząbka Stara, Jakać Młoda, Jakać Stara, Śniadowo), na północ od

Szczepankowa oraz w mniejszym stopniu w części zachodniej (obręby wsi: Truszki, Szabły Stare, Uśnik i Dębowo).

Trwałe użytki zielone spotyka się w dolinach cieków i w zagłębieniach terenu, a zwłaszcza w dolinie rzeki Ruż. Największe powierzchnie występują w granicach wsi: Duchny Młode, Stara Jastrząbka, Stara Jakać, Szabły Młode, Stare Szabły, Śniadowo, Żebry, Dębowo, Szczepankowo, Osobne, Wszerzecz. W większości są to zmeliorowane użytki zielone średniej wartości, w IV klasie bonitacyjnej z mniejszym udziałem klasy III. Tereny te predysponowane są do wysokotowarowej produkcji paszy i rozwoju gospodarki rolnej o kierunku hodowlanym. Słabe użytki zielone V klasy bonitacyjnej stanowią mały udział w ogólnej powierzchni pastwisk oraz łąk i są położone w znacznym rozdrobnieniu na terenie całej gminy. Na ogół wymagają poprawy stosunków wodnych, chociaż z uwagi na podłoże reprezentowane przez gleby hydrogeniczne wskazane są do pozostawienia w użytkowaniu rolniczym.

Badania gleb pod kątem: odczynu pH, potrzeb wapnowania oraz zawartości makroelementy: fosfor, potas i magnez na terenie powiatu łomżyńskiego przeprowadziła natomiast Okręgowa Stacja Chemiczno - Rolnicza w Białymstoku. W latach 2011 - 2014 przebadano 557 próbek glebowych pobranych z użytków rolnych na terenie powiatu. W tabeli 4 zaprezentowano szczegółowe wyniki przeprowadzonych badań.

Tabela 4. Zestawienie zasobności gleb na terenie powiatu łomżyńskiego w latach 2011-2014

Liczba gospodarstw (szt.)		557
Liczba prób (szt.)		4747
Zbadana powierzchnia (ha)		7875,47
pH (%)	bardzo kwaśny	29
	kwaśny	36
	lekko kwaśny	22
	obojętny	11
	zasadowy	2
Potrzeby wapnowania (%)	konieczne	30
	potrzebne	20
	wskazane	16
	ograniczone	11
	zbędne	23
Zawartość fosforu (%)	bardzo niska	13
	niska	29
	średnia	26

	wysoka	13
	bardzo wysoka	19
Zawartość potasu (%)	bardzo niska	31
	niska	32
	średnia	20
	wysoka	8
	bardzo wysoka	9
Zawartość magnezu (%)	bardzo niska	10
	niska	16
	średnia	28
	wysoka	20
	bardzo wysoka	26

Źródło: Wyniki badań odczynu i zasobności gleb na terenie poszczególnych powiatów woj. podlaskiego w latach 2011 – 2014

Jednym z podstawowych wskaźników oceny jest odczyn gleb. Zależy on od wielu czynników m.in. rodzaju skały macierzystej, składu granulometrycznego gleby, warunków przyrodniczych oraz zabiegów agrotechnicznych. Na terenie powiatu występuje 36% gleb kwaśnych, 22% - lekko kwaśnych i 29% - bardzo kwaśnych. Odczyn środowiska glebowego wpływa w znacznym stopniu na życie roślin, mikroorganizmów ale również na egzystencje fauny glebowej. Decyduje tym samym o aktywności biologicznej gleby. Częściej spotykane kwaśne odczyny gleb, powodują obniżanie plonowania roślin. Ułatwiają one również przyswajanie przez rośliny metali ciężkich. Z odczynem gleb ściśle związana jest także potrzeba ich wapnowania. Wapnowanie poprawiające właściwości fizyczne, chemiczne i biologiczne gleb, jest zabiegiem agrotechnicznym, który powinien być stosowany na tych terenach, w których procentowy udział gleb wymagających wapnowania w przedziale koniecznym i potrzebnym przekroczył 50%. Na terenie powiatu łomżyńskiego dla 23% przebadanych gleb nie dostrzeżono potrzeby wapnowania.

Zawartość w glebie przyswajalnych form fosforu, potasu i magnezu jest ważnym wskaźnikiem pozwalającym ustalić poziom racjonalnego nawożenia.

Fosfor jest składnikiem niezbędnym dla rozwoju roślin, pełniąc ważne funkcje w procesach życiowych roślin: reguluje podziały komórek, rozwój korzeni, ma wpływ na procesy kwitnienia, zawiązywanie nasion oraz procesy dojrzewania. Potas jest jednym z trzech, obok wspomnianych wcześniej azotu i fosforu, makroskładników o zasadniczym znaczeniu w żywieniu roślin. Pierwiastek ten odgrywa istotną rolę w gospodarce wodnej rośliny, aktywuje enzymy, bierze udział w procesie fotosyntezy i transportu asymilatów oraz warunkuje

wrażliwość na stres wodny związany z suszą. Z kolei magnez jest składnikiem o dużym znaczeniu fizjologicznym dla roślin. Podstawowa rola magnezu w roślinie jest związana z jego obecnością w cząsteczce chlorofilu, a zatem wpływem na procesy fotosyntezy. Ponadto magnez aktywuje enzymy i reguluje gospodarkę azotem w roślinie. Pierwiastek ma istotne znaczenie w kształtowaniu jakości produktów roślinnych, z punktu widzenia ich wartości żywieniowej dla zwierząt i człowieka.

Procentowy udział gleb o bardzo niskiej i niskiej zawartości fosforu (P_2O_6) na terenie powiatu wynosi 42%. Udział gleb o zawartości potasu (K_2O) bardzo niskiej i niskiej wynosi 63%, a magnezu - 26%. Określenie zasobności gleb w makroelementy jest podstawą do ustalenia optymalnych dawek nawozów sztucznych.

Monitoring chemizmu gleb ornych Polski jest realizowany od roku 1995. W 5-letnich odstępach czasowych pobierane są próbki glebowe z 216 stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju. Kolejna, szósta tura monitoringu przypadła na lata 2020-2022 i była realizowana przez Eurofins OBiKŚ Polska Sp. z o.o., na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Na terenie województwa podlaskiego przeprowadzono badanie w 6 punktach, żaden z nich nie był zlokalizowany w granicach Gminy Śniadowo oraz powiatu łomżyńskiego. Punkt pomiarowy mieścił się na obszarze powiatu zambrowskiego:

- Miejsowość: Mężenin (Gmina Rutki),
- Kompleks: 4 (żytni bardzo dobry (pszenno-żytni)); Typ: AP (gleby płowe); Klasa bonitacyjna: IIIb,
- Gatunek gleby wg: BN-78/9180-11: pglp (piasek gliniasty lekki pylasty), PTG 2008: gp (głina piaszczysta),
- Wyniki pomiarów za 2020 r.:
  - Próchnica – 2,03%,
  - Węgiel organiczny - 1,18%,
  - Azot ogólny – 0,09%,
  - Radioaktywność – 588 Bq*kg⁻¹,
  - Zasolenie - 19 mg KCl*100g⁻¹,
  - Sód - 0,005%.

Co prawda punkt ten nie obejmuje bezpośrednio obszaru Gminy Śniadowo, jednak należy stwierdzić, że jakość gleb na analizowanym terenie jest zbliżona do tej występującej w punkcie pomiarowym.

Nadmierna koncentracja soli powoduje zmniejszenie dostępności wody dla roślin, zniekształcenie równowagi jonowej w glebach oraz zwiększenie zawartości soli w roślinach i obniżenie ich wartości użytkowej. Do oceny zasolenia gleb stosuje się parametr przewodności elektrolitycznej właściwej, który wyraża się również jako równoważną zawartość chlorku potasu. Przeciętne wartości przewodności elektrolitycznej nie zmieniły się w kolejnych okresach badań monitoringowych i pozostawały na niskim, nieszkodliwym dla roślin i jakości gleb poziomie.

Próchnica glebowa jest mieszaniną substancji o skomplikowanej budowie i zróżnicowanych właściwościach, zależnych od stopnia humifikacji. Powstaje w wyniku biochemicznych przemian produktów biologicznego rozkładu związków organicznych, wchodzących w skład roślin i organizmów glebowych. Ubytek próchnicy jest ważnym wskaźnikiem pogorszenia warunków siedliskowych oraz żyzności gleb.

W warunkach Polski do oceny zasobności gleb w próchnicę najczęściej stosowane są następujące przedziały zawartości:

- <1% - niska;
- 1-2% - średnia;
- 2-3,5% - wysoka;
- >3,5% - bardzo wysoka.

W analizowanym punkcie odnotowano więc średnią zawartość próchnicy.

Jako przedział optymalny dla procesów biologicznych, związanych z metabolizmem większości gatunków roślin i mikroorganizmów glebowych przyjmuje się wartości pH od 5,5 do 7,2 mierzone w 1M KCl. Zgodnie z informacjami z szóstej tury monitoringu w omawianym punkcie:

- odczyn „pH” w zawiesinie H₂O wynosił 5,10,
  - odczyn „pH” w zawiesinie KCl wynosił 4,20 (był najniższy od 1995 r.),
- a więc nie mieści się w przedziale optymalnym.

Biorąc pod uwagę zaprezentowane dane oraz informacje wynikające z opracowania: „Stan Środowiska w Polsce. Raport 2018” można stwierdzić, że na terenie powiatu zambrowskiego i łomżyńskiego, a więc i Gminy Śniadowo, jakość gleb ulega pewnej poprawie. Nadal jednak istnieje potrzeba realizacji różnych działań, aby stan gleb był jak najlepszy.

Zgodnie ze „Stanem Środowiska w Polsce. Raport 2018” można zauważyć, iż historyczne zanieczyszczenia gleb pozostałościami środków ochrony roślin nie stanowią znacznego problemu dla produkcji rolniczej i zdrowia ludzi. Należy jednak zwrócić uwagę, że aktualnie następuje stały wzrost zużycia środków ochrony roślin w Polsce. Ten ogólny trend można również uznać za obecny na terenie gminy i wymagać on będzie dalszej obserwacji.

„Stan Środowiska w Województwie Podlaskim. Raport 2020” nie dotyczy bezpośrednio tematu gleby i jej stanu na terenie województwa. Wspomina się o niej przy okazji nielegalnych praktyk w zakresie demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji, jakości wód, wskazując na powiązanie stanu gleb z tymi zagadnieniami. Nie jest to jednak problem istotny na terenie Gminy Śniadowo.

Złoża zasobów geologicznych

Zgodnie z danymi wynikającymi z „Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2021 r.” na terenie Gminy Śniadowo występują złoża piasku i żwiru oraz piasków kwarcowych. Zestawienie posiadanych złóż zaprezentowano w tabeli 5.

Tabela 5. Złoża zasobów geologicznych na terenie Gminy Śniadowo

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby geologiczne bilansowe	Zasoby przemysłowe	Wydobycie
Złoża piasku i żwiru – tys. t					
1	Kołaczki-Lemiesze	R	396	-	-
2	Dębowo	E	113	-	-
3	Dębowo II	E	851	851	22
4	Stare Duchny	R	1 815	-	-
5	Stare Duchny I	R	1 760	1 760	-
6	Stare Konopki	E	2 835	2 765	130
7	Stare Ratowo	E	301	-	33
8	Uśnik Kolonia	R	831	831	-
9	Uśnik Kolonia I	E	175	-	14
10	Zalesie Poczynki	R	860	-	-
Złoża piasków kwarcowych do produkcji cegły wapienno-piaskowej – tys. m³					
11	Śniadowo	R	427,70	-	-
Złoża piasków kwarcowych do produkcji betonów komórkowych – tys. m³					
12	Śniadowo	Z	975,76	-	-

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2021 r.

Objaśnienia do tabeli:

E – złożę eksploatowane

R - złożę o zasobach rozpoznanych szczegółowo

Z - złożę, z którego wydobywanie zostało zaniechane

Istnieje potrzeba zadbania o posiadane zasoby i ich efektywne wykorzystanie (w razie takiej potrzeby) tak by pozostały one dla przyszłych pokoleń.

2.3. POŁOŻENIE KOMUNIKACYJNE

Na infrastrukturę drogową na terenie Gminy Śniadowo składają się:

- drogi gminne;
- drogi powiatowe;
- droga wojewódzka;
- droga ekspresowa.

Są nimi:

- 1) droga ekspresowa S61 (oddana do użytku w 2021 r.);
- 2) droga wojewódzka nr 677 Ostrów Mazowiecka – Łomża;
- 3) drogi powiatowe:
  - a. 1942B Koziki – Kołaczki – Sierzputy – Zagajne;
  - b. 1944B Sierzputy Marki - Stacja Śniadowo – Stare Duchny – Grabowo;
  - c. 1951B Śniadowo - Zalesie Wypychy – Zalesie Poczynki – granica województwa,
  - d. 1938B Wygoda - Modzele – Wypychy – Zanie;
  - e. 1946B Chojny – Szczepankowo – Osobne – Wierzbowo – Chomentowo – Śniadowo;
  - f. 1952B Śniadowo – Truszki – Jakać – Borki - Stare Szabły - Szabły Młode - Jakać Dworna - dr. 677;
  - g. 1996B Śniadowo (ul. Ostrołęcka i Kościelna) – Brulin – Strzeszewo – Kaczynek - Głęboz Wielki – Szumowo - droga nr 8;
  - h. 2110B Stacja Kolejowa Śniadowo - do drogi woj. nr 677;
- 4) drogi gminne wymienione w tabeli 6.

Tabela 6. Wykaz dróg gminnych na terenie Gminy Śniadowo

Lp.	Numer drogi	Nazwa drogi	Długość (km)
1.	105901B	Szczepankowo – Szczepankowo Kolonia – granica gminy (Leopoldowo)	3,361
2.	105902B	Młynik – Młynik Dwór	1,933

Lp.	Numer drogi	Nazwa drogi	Długość (km)
3.	105903B	Osobne – Wszerzecz - Młynik	3,891
4.	105904B	Ratowo Piotrowo – Żebry Kolonia - Żebry	4,460
5.	105905B	Osobne – Wszerzecz Kolonia	3,181
6.	105906B	Wierzbowo – Uśnik – Uśnik Dwór - Kraska	7,424
7.	105907B	Jakać Borki – Jakać Borowa	2,100
8.	105908B	Droga woj. nr 677 - Kołaczki	2,023
9.	105909B	Śniadowo – Stare Ratowo	12,064
10.	105910B	Brulin - Grabowo	2,241
11.	105911B	Jakać Młoda – Jarząbka Młoda	3,200
12.	105912B	Śniadowo ul. Szeroka	0,200
13.	105913B	Śniadowo ul. Cmentarna	0,652
14.	105914B	Śniadowo ul. Nowa	0,339
15.	105915B	Śniadowo ul. Ogrodowa	0,289
16.	105916B	Śniadowo ul. Łąkowa	0,148
17.	105917B	Śniadowo ul. Leśna	0,541
18.	105918B	Droga woj. nr 677 – Stare Konopki - Zagroby	2,024
19.	105919B	Sierzputy Zagajne – Sierzputy Marki	2,022
20.	105920B	Jemielite Wypychy – Stare Jemielite	2,291
21.	105921B	Od dr. powiatowej nr 1944B – Śniadowo ul. Stara Stacja	0,354
22.	105922B	Od dr. powiatowej nr 1952B – Stare Szabły	1,324
23.	105923B	Od dr. powiatowej nr 1952B – Truszki Pikule	0,400
24.	105924B	Od dr. powiatowej nr 1952B – Jakać Dworna	0,415
25.	105925B	Droga w m. Koziki dochodząca z lewej i prawej strony drogi powiatowej nr 1942B	2,601
26.	105926B	Droga w m. Stara Jastrząbka dochodząca do drogi powiatowej nr 1996B	0,407
27.	105927B	Droga zlokalizowana na działkach geod. nr 3/6, 3/7, 25/7, 117, 118, 119, 121/2, 124/2 (część działki), 131 (część działki), 217 w obr. Stare Ratowo, dz. geod nr 114/24, 114/26, 114/28, 114/30, 114/32, 114/34, 130/6, 131 (część działki), 132, 144/3, 147/2 w obr. Ratowo Piotrowo - przebiegającej od drogi powiatowej nr 2110B do drogi wojewódzkiej nr 677	3,544
28.	105928B	Śniadowo ul. Skowronki	0,557
29.	105929B	Śniadowo ul. Szosowa	0,600
30.	105930B	Droga zlokalizowana na działkach geod. nr 29 i 98 przebiegająca od drogi powiatowej nr 1951B w m. Zalesie Poczynki do granicy powiatu	1,742
31.	169503B	Droga w m. Stare Ratowo zlokalizowana na działkach geod. 29/44 i 29/61	0,200
32.	169504B	Dębowo – Uśnik Kolonia	5,140

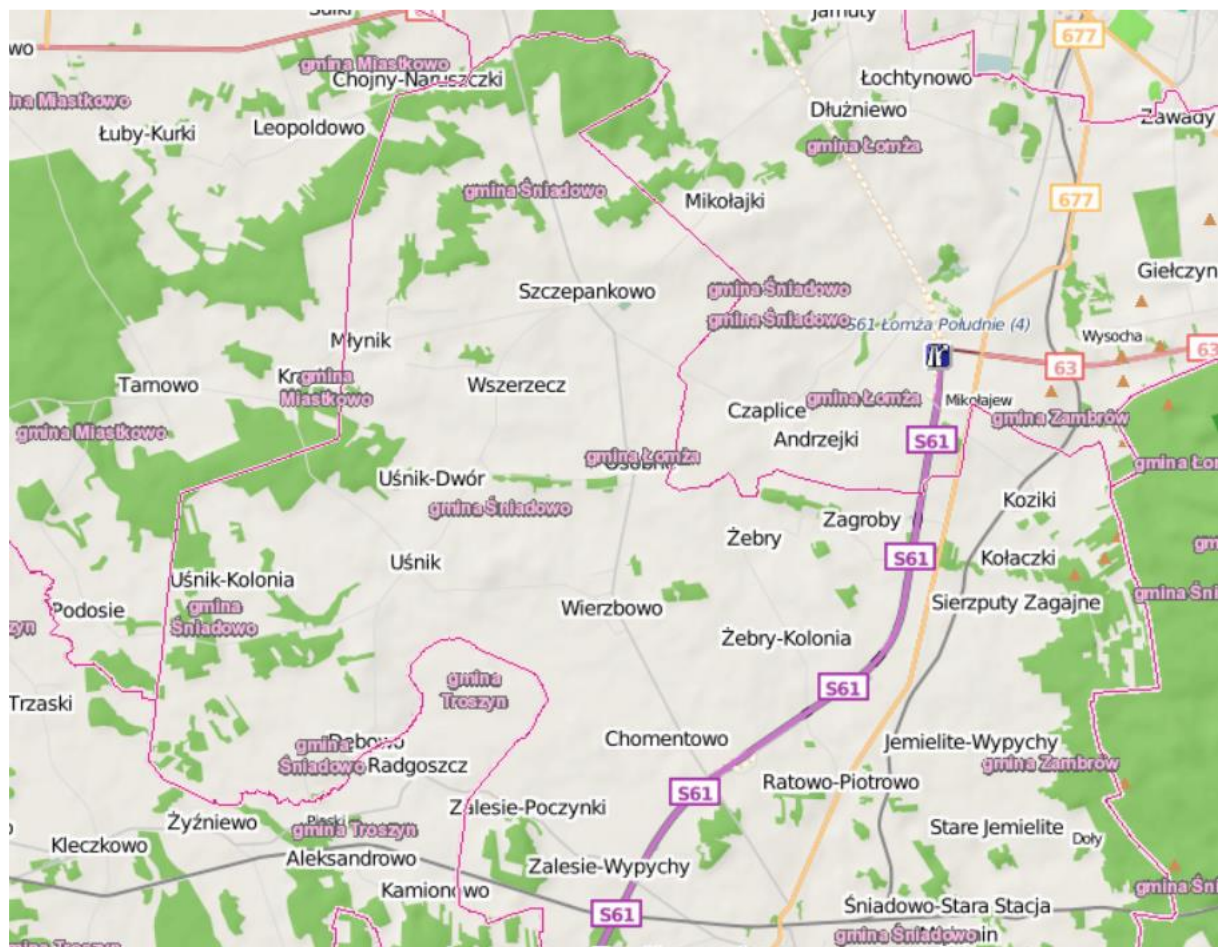
Źródło: Dane Urzędu Gminy Śniadowo

Rysunek 5. Przebieg ważniejszych szlaków komunikacyjnych przez teren Gminy Śniadowo

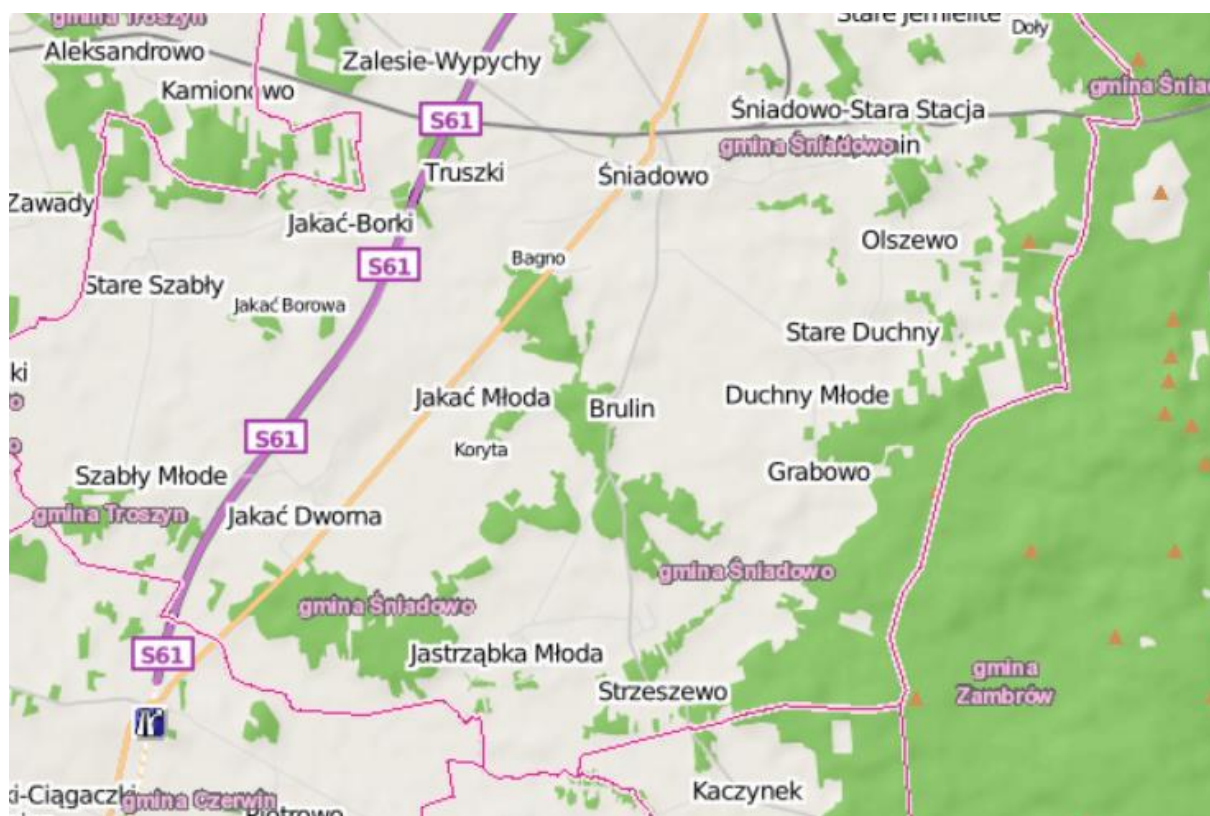

Rysunek 6. Szlaki komunikacyjne, cz. 1

Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl

Rysunek 7. Szlaki komunikacyjne, cz. 2

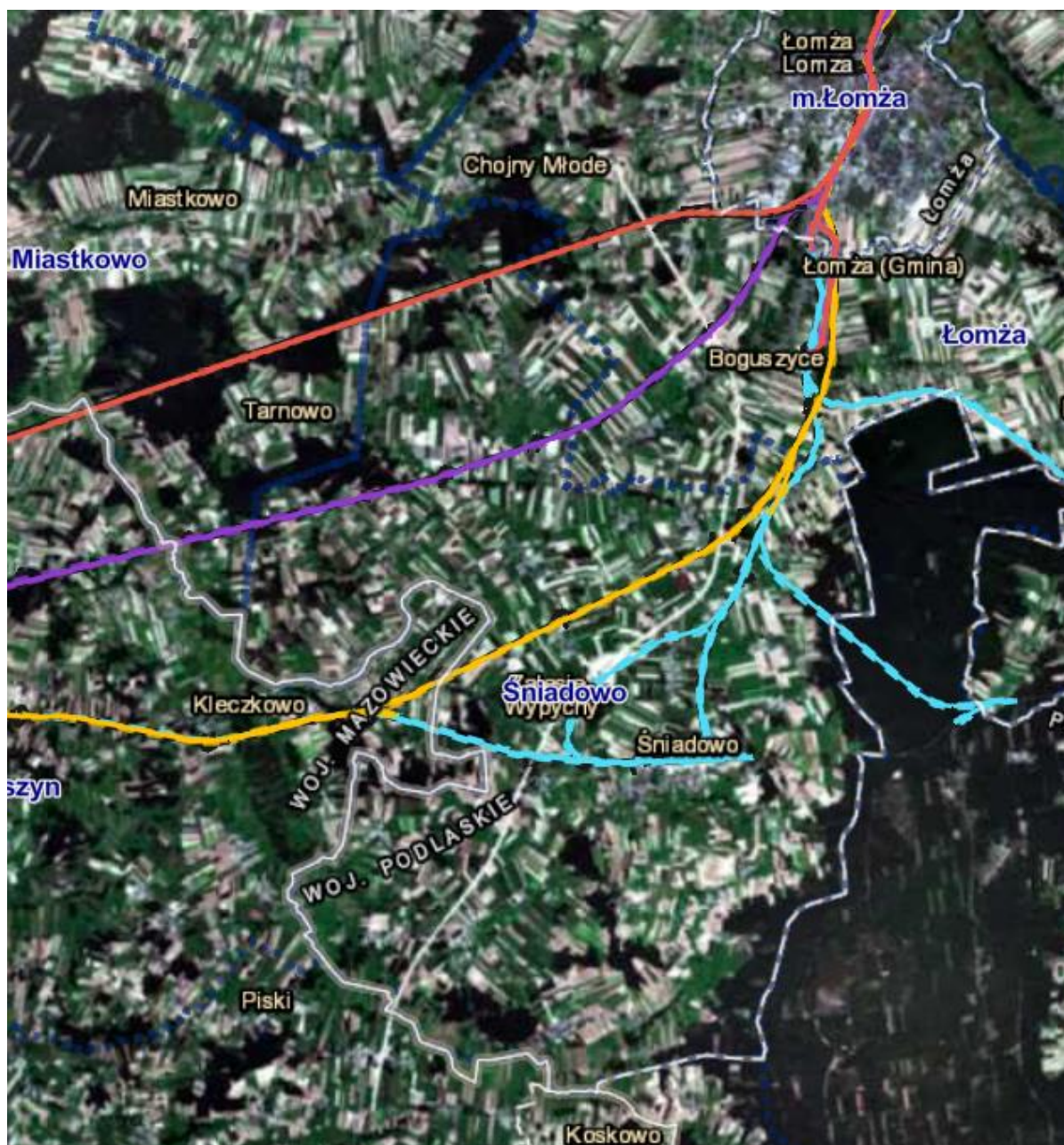

Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl

Przez teren gminy przebiegają także linie kolejowe nr 36 Ostrołęka – Łapy oraz 49 Śniadowo – Łomża (linie planowane do reaktywacji). Planowana jest budowa linii nr 29, która ma przebiegać m.in. przez teren Gminy Śniadowo.

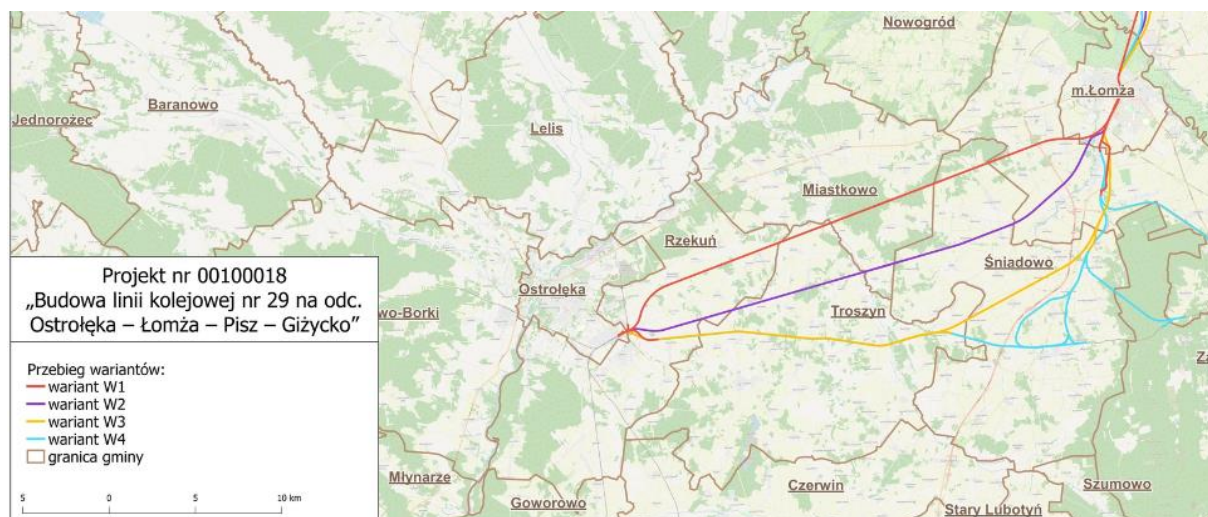

Rysunek 8. Warianty przebiegu linii kolejowej, cz. 1

Źródło: experience.arcgis.com

Rysunek 9. Warianty przebiegu linii kolejowej, cz. 2

Źródło: cpk.pl

Zgodnie ze Stanowiskiem Nr 1/2022 Rady Gminy Śniadowo z 7 czerwca 2022 r. w sprawie przebiegu linii kolejowej nr 29 na odcinku Ostrołęka – Łomża – Giżycko Rada Gminy Śniadowo poparła budowę linii kolejowej szybkiego ruchu w ramach Centralnego Portu Komunikacyjnego na trasie Warszawa – Ostrołęka – Łomża – Giżycko.

Rada Gminy Śniadowo poparła wariant niebieski przebiegający w zdecydowanej większości po istniejącej infrastrukturze kolejowej na odcinku od Ostrołęki do Śniadowa i Śniadowa do Łomży z bezwzględnym wyłączeniem projektowanego łącznika po lewej stronie miejscowości Śniadowo i modyfikacją jej przebiegu po prawej stronie z jak najmniejszą ingerencją w tereny rolnicze, po terenach niewykorzystywanych rolniczo (wyrobiska). Zgodnie ze stanowiskiem Rady w tym wariancie konieczne jest zlokalizowanie dworca kolejowego w Śniadowie.

Jako alternatywny przebieg linii kolejowej Rada Gminy Śniadowo wskazała na przebieg linii kolejowej w wariantcie o kolorze czerwonych z lokalizacją dworca kolejowego w miejscowości Szczepankowo.

Rada Gminy Śniadowo stanowczo zaś sprzeciwiła się przebiegowi linii kolejowej w wariantcie o kolorze fioletowym i wariantcie o kolorze żółtym.

2.4. WALORY PRZYRODNICZE

2.4.1. LASY I OBSZARY CHRONIONE

Na terenie Gminy Śniadowo lasy rozmieszczone są nierównomiernie, a największą koncentracją odznacza się północna i wschodnia część gminy. Na pozostałym obszarze lasy

występują w dużym rozdrobnieniu. W strukturze siedliskowej dominują bory świeże. Drzewostan stanowi przede wszystkim sosna z domieszką brzozy, podszyt jałowiec i jarzębina, a runo leśne borówki i wrzosi.

W okolicach Szczepankowa występują bory mieszane świeże z drzewostanami sosnowymi oraz większym udziałem innych gatunków drzew typu dębu, grabu i brzozy. Tutaj oraz w kompleksie leśnym w pobliżu Chomentowa spotyka się siedliska lasów mieszanych świeżych. W środkowej części gminy (Jakać Borki) małe powierzchnie zajmują lasy świeże, w których dominuje brzoza z bogatym gatunkowo podszytem i runem. Na glebach murszowo-mineralnych, murszastych i czarnych ziemiach występują siedliska borów mieszanych, lasów mieszanych i lasów wilgotnych. Większe skupiska tych kategorii lasów spotyka się w zachodniej części gminy w rejonie wsi Uśnik.

Na terenie Gminy Śniadowo nie występują obszary i obiekty chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody.

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego przez teren gminy przebiega inny korytarz ekologiczny: GKPN-3A Przełomowa Dolina Narwi - Puszcza Piska.

Obszary dolin rzecznych oraz obniżeń terenowych pełniące funkcje ciągów ekologicznych tworzą na terenie gminy lokalny system powiązań przyrodniczych. W skład systemu wchodzi biocenozy łąkowo-pastwiskowe, leśne, bagienne i wodne skupiające obszary biologicznie czynne. Ciągi ekologiczne umożliwiają prawidłowe przewietrzanie, pełnią zasadniczą rolę w systemie stosunków wodnych, skupiają bogatą ilość gatunków roślin i zwierząt, umożliwiają m.in. ich migrację.

2.4.2. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

Pod względem hydrograficznym gmina leży w obrębie zlewni rzeki Ruż, która stanowi lewy dopływ Narwi. Ruż wraz ze Śniadowianką odwadniają w zasadzie cały obszar analizowanej jednostki samorządu terytorialnego. Tylko północno-wschodni fragment obszaru gminy leży w granicach zlewni Łomżyczki biorącej swój początek w okolicach wsi Stare Konopki.

Ruż posiada swoje tereny źródłkowe wśród mokradel położonych w obrębie użytków zielonych w pobliżu zabudowy wsi Kaczynek w Gminie Szumowo, następnie przepływa wzdłuż południowo-zachodnich granic Gminy Śniadowo i uchodzi do Narwi we wsi Rybaki w Gminie Miastkowo. Rzeka płynie wyprostowanym na wielu odcinkach wąskim korytem wśród

zmeliorowanych łąk. Największym dopływem Rużu jest Śniadowianka, która odprowadza wody ze środkowej części obszaru gminy i posiada z nim połączenie poprzez system rowów melioracyjnych. Pozostałe bezimienne ciek, jak również rowy melioracyjne, wypełniają dna mniejszych dolinek i obniżen terenowych.

Gmina pozbawiona jest naturalnych zbiorników wodnych. Występują tutaj natomiast małe sztuczne obiekty o charakterze oczek wodnych, stawów i zbiorników przeciwpożarowych (między innymi we wsiach: Śniadowo, Stare Ratowo, Zalesie Wypychy, Młynik, Wszerzecz, Szczepankowo, Chomentowo, Sierzputy Marki, Sierzputy Zagajne, Olszewo, Koziki i Wierzbowo).

Na terenie Gminy Śniadowo znajdują się jednolite części wód powierzchniowych wskazane w tabeli 7. Trzy z nich są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych.

Tabela 7. Jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) na terenie Gminy Śniadowo

Kod JCWP	Nazwa JCWP
RW20001726369	Łomżyczka
RW2000172651654	Ruż od źródeł do dopływu spod Dąbek
RW20001726516569	Dopływ spod Chomentowa
RW2000172651669	Dopływ z Tarnowa
RW2000172651689	Bzdziażek

Źródło: Opracowanie własne

Na terenie Gminy Śniadowo w ostatnich latach umiejscawiano punkty badawcze wód powierzchniowych. Poniższe tabele przedstawiają wyniki przeprowadzanych badań (monitoring z lat 2014 – 2019). W 2020 r. i 2021 r. nie przeprowadzono badań na jednolitych częściach wód zlokalizowanych na obszarze gminy.

Wszystkie Jednolite Części Wód Powierzchniowych na terenie gminy znajdują się w Dorzeczu Wisły, Region Wodny Narwi.

Tabela 8. Jakość wód powierzchniowych przepływających przez Gminę Śniadowo – elementy fizykochemiczne

Kod ppk	Nazwa ppk	Kod JCWP	Nazwa JCWP	Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1 - 3.5)			Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne (3.6)		
				Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa
PL01S0801_1346	Łomżyczka - ujście	PLRW20001726369	Łomżyczka	2016	2019	>2	2016	2019	2
PL01S0801_3799	Ruż - Kleczkowo	PLRW2000172651654	Ruż od źródeł do dopływu spod Dąbek	2018	2018	>2	2018	2018	2
PL01S0701_0432	Dopływ spod Chomentowa - Radgoszcz	PLRW20001726516569	Dopływ z Chomentowa	2018	2018	>2	-	-	-
PL01S0801_3432	Dopływ z Tarnowa - Podosie	PLRW2000172651669	Dopływ z Tarnowa	2018	2018	>2	-	-	-
PL01S0801_0305	Bzdziażek - ujście	PLRW2000172651689	Bzdziażek	2018	2018	>2	-	-	-

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu

Tabela 9. Jakość wód powierzchniowych przepływających przez Gminę Śniadowo – stan ekologiczny i chemiczny

Nazwa JCWP	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego				Klasyfikacja stanu chemicznego			Ocena stanu JCWP		
	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa	Stan / potencjał ekologiczny	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Stan chemiczny	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Ocena
Łomżyczka	2016	2019	4	słaby stan ekologiczny	2016	2019	stan chemiczny poniżej dobrego	2016	2019	zły stan wód
Ruż od źródeł do dopływu spod Dąbek	2018	2018	4	słaby stan ekologiczny	2018	2018	stan chemiczny poniżej dobrego	2018	2018	zły stan wód
Dopływ z Chomentowa	2018	2018	3	umiarkowany stan ekologiczny	-	-	-	2018	2018	zły stan wód
Dopływ z Tarnowa	2015	2018	3	umiarkowany potencjał ekologiczny	-	-	-	2015	2018	zły stan wód
Bzdziażek	2018	2018	3	umiarkowany stan ekologiczny	-	-	-	2018	2018	zły stan wód

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu

Zgodnie z „Syntetycznym Raportem z Klasyfikacji i Oceny Stanu Jednolitych Części Wód Powierzchniowych Wykonanej za 2019 rok na podstawie danych z lat 2014-2019” w odniesieniu do JCWP rzecznych w wyniku wykonanej oceny JCWP, 91,6% wód wykazało zły stan.

Wskazano, że stan ten wynika w 55,4% przypadków ze stanu chemicznego, który utrzymuje się na poziomie poniżej dobrego oraz stanu lub potencjału ekologicznego umiarkowanego albo gorszego. W 31,8% przypadków stan wód oceniono jako zły ze względu na stan bądź potencjał ekologiczny określony na poziomie poniżej dobrego. W 7,8% przypadków zły stan wód wynikał zaś z umiarkowanego lub gorszego stanu bądź potencjału ekologicznego (oraz dobrego stanu chemicznego). 5,0% przypadków oceniono jako zły stan wód z powodu, że ich stan chemiczny został określony jako: poniżej dobrego.

W dokumencie wśród wskaźników w największym stopniu decydujących o klasyfikacji stanu chemicznego poniżej dobrego wskazano: benzo(a)piren (28,9% przypadków) oraz difenyloetery bromowane identyfikowane w matrycy biota (21,3% przypadków). Wśród elementów, które w największym stopniu decydowały o stanie/ potencjale ekologicznym poniżej dobrego wyróżniono pewne elementy fizykochemiczne i biologiczne. Najbardziej decydujące znaczenie miało zasolenie (37,7% przypadków) oraz substancje biogenne (35,6% przypadków).

Wyniki monitoringu przedstawione w „Syntetycznym Raporcie...” wskazują, że ogólny stan wód rzecznych jest na stosunkowo złym poziomie. Na ten stan mają wpływ wszystkie powyżej wspomniane czynniki.

Zgodnie więc z tymi danymi oraz wynikami „Oceny stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2014 - 2019 na podstawie monitoringu” można wywnioskować, że stan rzek na terenie gminy oraz w jej sąsiedztwie (co ma wpływ również na stan wód na terenie gminy) jest na niezadawalającym poziomie. Za jeden z problemów można uznać obecność benzo(a)pirenu i/lub difenyloetery bromowane identyfikowane w matrycy biota – stan chemiczny wód poniżej dobrego. W trochę mniejszym stopniu problematyczne jest zasolenie i obecność substancji biogennych (ze względu na fakt, że potencjał ekologiczny rzek na terenie Gminy Śniadowo uznano w części rzek za słaby).

Zgodnie z „Planem przeciwdziałania skutkom suszy” (przyjętym Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy, Dz. U. 2021 poz. 1615) na terenie Polski na 38,95% obszarów dorzeczy występuje normalny stopień wykorzystania zasobów dyspozycyjnych wód powierzchniowych

(eksploatacja wód nie wyczerpuje całych zasobów wodnych), na 37,50% obszarów dorzeczy stopień jest intensywny (eksploatacja wody na poziomie maksymalnej dostępności zasobów), a na 23,55% bardzo intensywny (eksploatacja przewyższa ilość zasobów wodnych). Zlewnie o intensywnym stopniu wykorzystania są zlokalizowane m.in. w zachodniej części Nizin Środkowopolskich.

Ocenę możliwości korzystania z zasobów dyspozycyjnych wód powierzchniowych w czasie suszy determinuje wskaźnik stanu nienaruszalnych zasobów wód powierzchniowych. Uzyskane wyniki wskazują, iż podczas suszy hydrologicznej na 70,23% obszaru Polski zasoby nienaruszalne wód powierzchniowych nie zostają wyeksploatowane. Oznacza to, że mimo niskich stanów wód, wszyscy użytkownicy wód zlewni nie mają problemu z pojawiającym się brakiem wody. Również ekosystemy wodne i od wód zależne funkcjonują prawidłowo. Nie oznacza to jednak, że sytuacja nie może ulec pogorszeniu, np. w wyniku zwiększenia liczby użytkowników wód w zlewni (co przyczyni się do większego poboru) albo nałożenia się innych negatywnych czynników (np. wysoka temperatura wody, która uniemożliwi pracę elektrowni używających do procesów technologicznych zasobów wód powierzchniowych; zmniejszenie się zawartości tlenu w wodzie skutkującego przyduchą ryb oraz obniżeniem parametrów jakościowych wód płynących).

Na podstawie powyższych danych można wnioskować, że nawet w przypadku wystąpienia suszy zasoby nienaruszalne wód powierzchniowych nie zostają wyeksploatowane. Do tego teren gminy nie leży na obszarze zlewni o intensywnym stopniu wykorzystania wód co stawia teren gminy w stosunkowo dobrej sytuacji. Jednak wraz ze zmianami klimatycznymi może pogorszyć się sytuacja hydrologiczna i stworzyć sytuację niebezpieczną dla zdrowia oraz życia jej mieszkańców.

Zgodnie z Raportem „Drought in Europe August 2022” dotyczącym suszy w Europie stworzonym przez Globalne Obserwatorium Susz na początku sierpnia 47% kontynentu znajdowało się w stanie „ostrzegawczym”, zaś 17% znajdowało się w stanie alarmowym. Duża część Polski znajdowała się w stanie „ostrzegawczym”, problem ten nie wystąpił w okolicy Gminy Śniadowo. Gminy nie uwzględniono też wśród regionów najbardziej dotkniętych ujemnymi anomaliami opadów w ciągu ostatnich trzech miesięcy kończąc na 10 sierpnia 2022 r., część województwa podlaskiego oznaczono jako „średnio” po „mocno” mokre – północno wschodnia część województwa.

Istnieje potrzeba przeprowadzenia prac polepszających stan wód powierzchniowych oraz zabezpieczeniem mieszkańców przed brakiem wody. Ważne jest przygotowanie na

potencjalne zmiany klimatyczne, które mogłyby pogorszyć obecną stosunkowo zadawalającą sytuację w tym zakresie.

Gmina Śniadowo położona jest w granicach jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) wskazanej w tabeli 10. W tym przypadku nie występuje ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych.

Tabela 10. Jednolite części wód podziemnych (JCWPd) na terenie Gminy Śniadowo

Kod JCWPd	Nazwa JCWPd
PLGW200051	51

Źródło: Opracowanie własne

JCWPd 51:

Liczba pięter wodonośnych: 2.

Udział zasilania podziemnego w odpływie całkowitym rzek w obrębie JCWPd: 59%.

Ekosystemy lądowe zależne od wód podziemnych: Mokradła (33% powierzchni obszarów chronionych).

Leje depresji (lej regionalny-lokalny) związane z poborem wód podziemnych, odwodnieniami kopalnianymi, wpływem aglomeracji itp.: Lokalne leje depresji związane z poborem wód podziemnych.

Badania monitoringowe w 2019 r. zostały przeprowadzone na terenie powiatu łomżyńskiego wykonano je na terenie Gminy Nowogród – miejscowość Morgowniki. Nie zostały one przeprowadzone na terenie Gminy Śniadowo, uznać jednak można, że wynik badań z miejscowości Morgowniki mają swoje przełożenie na sytuację w omawianej jednostce samorządu terytorialnego.

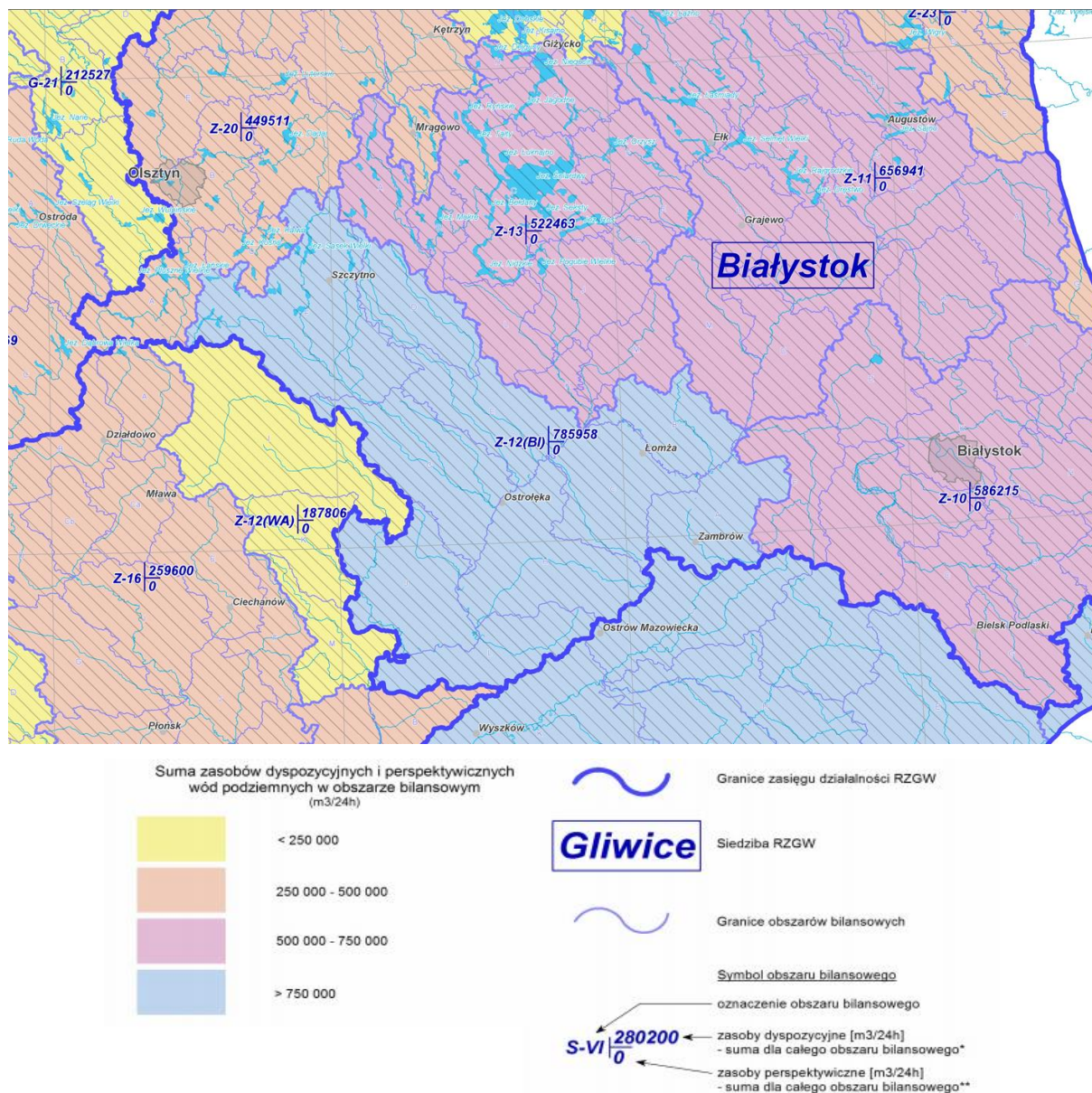
Klasa jakości 2019 końcowa punktu w miejscowości Morgowniki wyniosła: II.

W 2020 r. i 2021 r. nie badano wód podziemnych na terenie województwa podlaskiego (tym samym także nie przeprowadzono badań na terenie Gminy Śniadowo).

Stan wód podziemnych w JCWPd nr 51 zgodnie z informacjami zawartymi na stronie Monitoringu jakości wód podziemnych w 2012 r., 2016 r. jak i 2019 r. był dobry.

Zasoby dyspozycyjne wód podziemnych na terenie gminy są na stosunkowo dobrym poziomie. Mapę dotyczącą zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych na terenie Gminy Śniadowo i jej otoczeniu prezentuje Rysunek 10.

Rysunek 10. Mapa zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych w obszarach bilansowych stan na 31.12.2021 r.

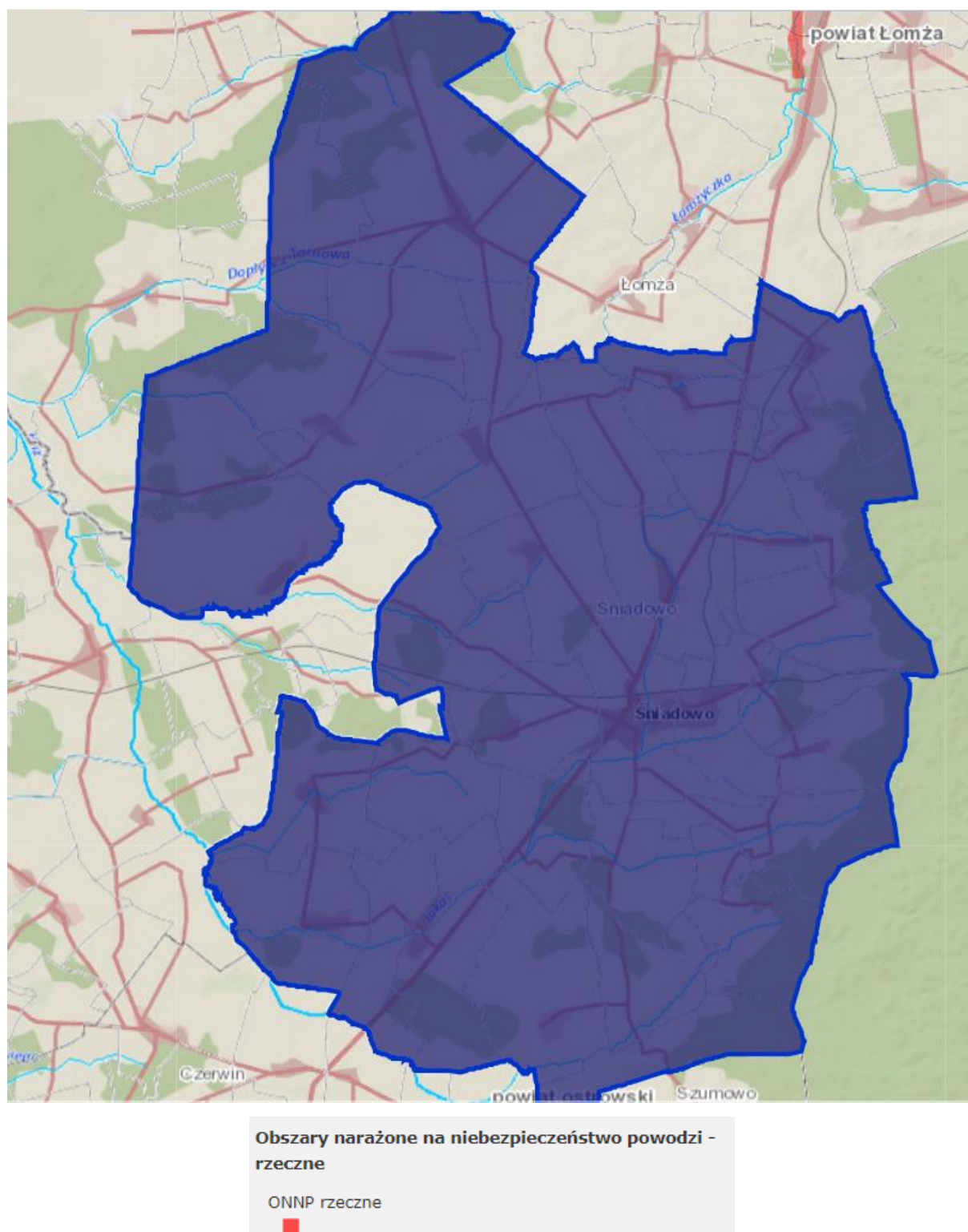

Źródło: www.pgi.gov.pl

Zgodnie z danymi zaprezentowanymi w ISOK (Informatyczny System Oslony Kraju) na terenie gminy nie występuje wstępne ryzyko powodziowe i zagrożenie powodziowe.

Rysunek 11. Mapa wstępnej oceny zagrożenia powodziowego

Źródło: wody.isok.gov.pl

Na terenie Gminy Śniadowo brak obszarów zagrożonych występowaniem ruchów masowych w przyszłości oraz osuwisk istniejących.

Zgodnie ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Śniadowo na obszarze gminy nie występują tereny zalewowe i związane z nimi urządzenia ochrony przeciwpowodziowej. Do terenów okresowo podmokłych zaliczane są użytkowane rolniczo łąki i pastwiska w dolinie rzeki Ruż, Śniadowianka i Łomżyczka. W większości przypadków cykliczne zalewy wiosenne nie powodują strat gospodarczych z uwagi na fakt, że są to tereny wykorzystywane jako ekstensywne użytki zielone. Generalnie okresowe zalewy dotyczą terenów rolnych i nie zagrażają wsitom położonym w sąsiedztwie cieków wodnych.

2.4.3. KLIMAT, STAN POWIETRZA I USŁONECZNIE

Klimat Gminy Śniadowo ma cechy przejściowo - kontynentalne. Charakteryzuje się dużą zmiennością pogody. Odnotowuje się tu małą przewagę opadów letnich nad zimowymi oraz wiosennych nad jesiennymi.

Wpływy kontynentalne przejawiają się częstszym, niż w pozostałych regionach kraju, napływem mas powietrza polarnego i kontynentalnego. Charakterystyczna jest długa i mroźna zima, przy stosunkowo ciepłym lecie. Amplituda średnich miesięcznych temperatur dla okresu 1971 - 2020 wyniosła 70,9°C (na Stacji w Białymstoku).

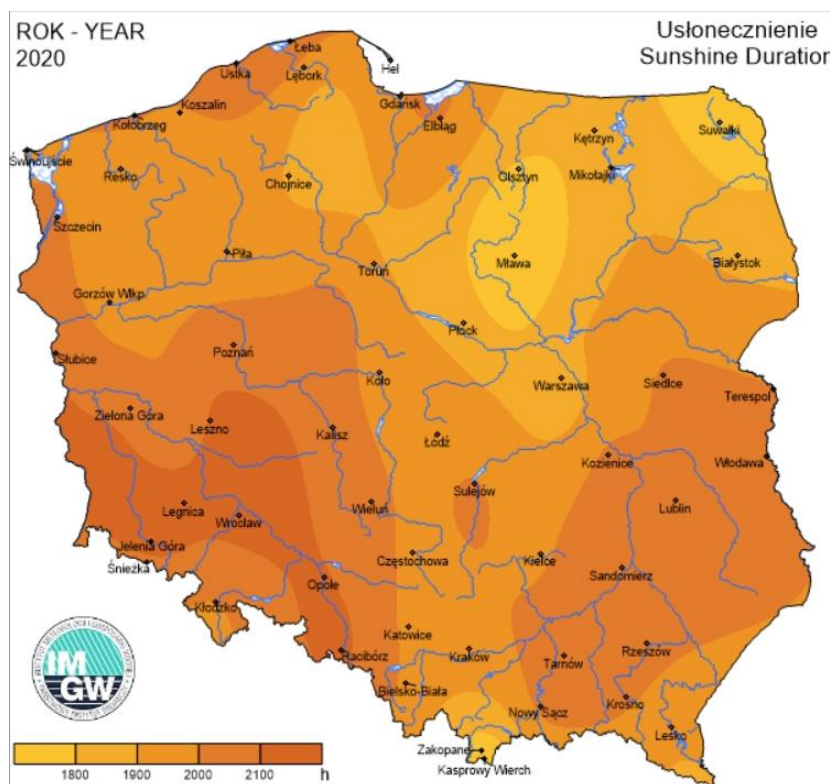
Średnia temperatura miesięcy zimowych jest jedną z najniższych w Polsce. Średnia roczna temperatura powietrza w 2019 r. i 2020 r. wynosiła 9,2°C.

Średnie roczne zachmurzenie w 2020 r. na stacji meteorologicznej w Białymstoku wyniosło 5,3 oktanta (w 8-stopniowej skali). Największe średnie zachmurzenie występuje od listopada do lutego, a najmniejsze od maja do września.

W stacji meteorologicznej w Białymstoku, zgodnie z danymi „Rocznika Statystyczny Województwa Podlaskiego 2021”, w 2020 r. usłonecznienie w godzinach wyniosło 1872. Było ich mniej niż w 2019 r. (2064 h). Region pod względem wartości średniego usłonecznienia w ciągu roku jest porównywalny do regionów centralnych kraju. Roczna suma opadów w 2020 r. wyniosła 640 mm i była większa niż w 2019 r. (618 mm). Dominującą postacią fizyczną zasilania atmosferycznego w regionie są opady deszczu.

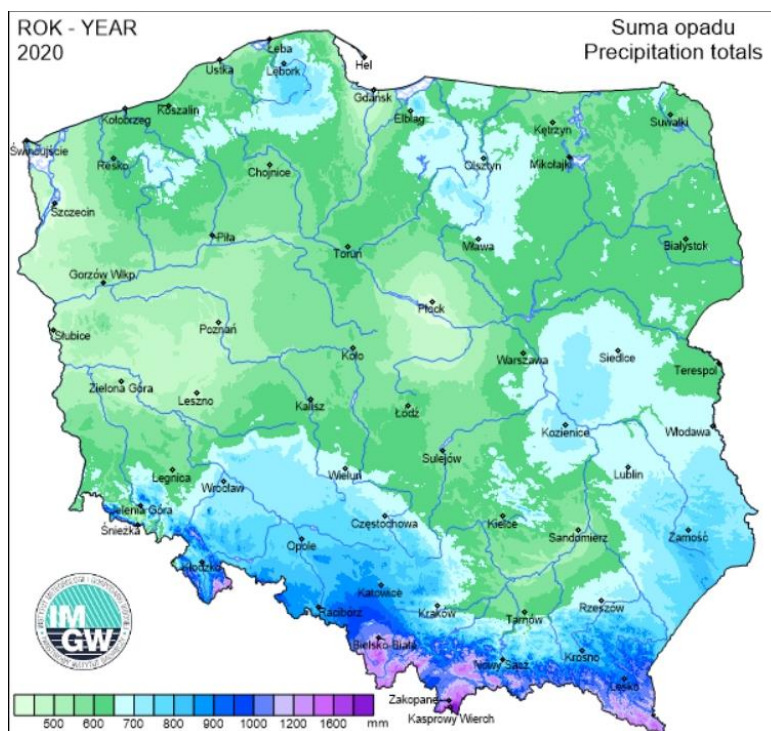
Średnia roczna prędkość wiatru w 2019 r. osiągała wartość do 2,4 m/s w Białymstoku, minimalna średnia miesięczna prędkość przypadała na sierpień, a maksymalna na styczeń. W 2020 r. roczna prędkość wiatru wyniosła 2,3 m/s.

Rysunek 12. Usłonecznienie

Źródło: <https://klimat.imgw.pl/pl>

Rysunek 13. Suma opadów

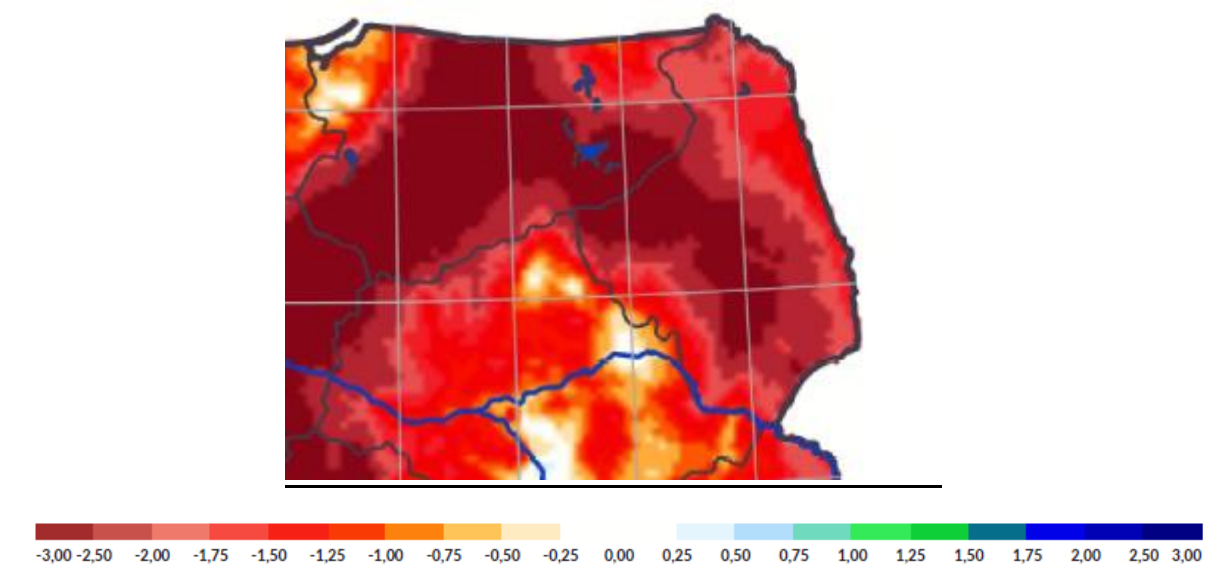

Źródło: <https://klimat.imgw.pl/pl>

Zgodnie z danymi „Stop Suszy! 2020. Raport. Od suszy 50-lecia do wzrostu retencji” wskaźniki obrazujące zasilanie opadem atmosferycznym wskazywały intensywną suszę na przeważającym obszarze kraju. Podobnie sytuacja wygląda w województwie podlaskim, powiecie łomżyńskim, Gminie Śniadowo – gdzie również istnieje ryzyko wystąpienia takiego rodzaju suszy. Sytuacja w województwie została zaprezentowana na Rysunku 14.

Rysunek 14. Sytuacja suszy ukształtowana brakiem opadów od listopada 2019 do stycznia 2020

Źródło: Stop Suszy! 2020. Raport. Od suszy 50-lecia do wzrostu retencji

W województwie podlaskim, występują dwie strefy: aglomeracja białostocka (kod PL2001), stanowiąca obszar powiatu miasta Białystok oraz strefa podlaska (kod PL2002), obejmująca pozostałe tereny województwa (w tym m.in.: Gminę Śniadowo).

Zgodnie z „Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Podlaskim. Raport Wojewódzki za rok 2021” badania jakości powietrza w 2021 roku prowadzono na 7 stacjach pomiarowych:

- w Aglomeracji Białostockiej - na 2 stacjonarnych stacjach tła miejskiego (pomiarów automatyczno-manualne),
- w strefie podlaskiej: w Łomży (1 stacjonarna stacja tła miejskiego - pomiarów automatyczno-manualne), w Suwałkach (1 stacjonarna stacja tła miejskiego - pomiarów automatyczno-manualne), w Borsukowiźnie - gmina Krynki (1 stacjonarna stacja tła pozamiejskiego - pomiarów automatyczne), do oceny narażenia ekosystemów, reprezentatywna dla całego województwa,
- w strefie podlaskiej (teren uzdrowiska) w Augustowie (1 stacjonarna stacja tła miejskiego - pomiarów automatyczno - manualne), uruchomiona na początku 2020 roku, właścicielem jest Urząd Miejski w Augustowie, nadzór merytoryczny pełni GIOŚ,
- w strefie podlaskiej w Grajewie na 1 stacji mobilnej - pomiarów automatyczne.

Zgodnie z „Roczną Oceną Jakości Powietrza w Województwie Podlaskim. Raport Wojewódzki za rok 2021” strefą, w której zanotowano przekroczenia norm jakości powietrza jest strefa podlaska ze względu na przekroczenia:

- dobowego poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM₁₀, określonego ze względu na ochronę zdrowia ludzi,
- poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} (II faza) – stężenie średnioroczne, kryterium ochrona zdrowia ludzi,
- poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀, określonego ze względu na ochronę zdrowia ludzi,
- poziomu celu długoterminowego stężeń ozonu (max 8-h) określonego ze względu na ochronę zdrowia ludzi,
- poziomu celu długoterminowego stężeń ozonu (AOT40) określonego ze względu na ochronę roślin.

Warto zwrócić uwagę, że przekroczenia poziomu dopuszczalnego w zakresie zawartości benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ odnotowano w 3 miastach strefy podlaskiej: w Augustowie, Suwałkach i Łomży. We wszystkich miastach poziom docelowy określony dla stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀ został przekroczony kilkakrotnie.

W kolejnych latach na terenie Gminy Śniadowo będzie miało miejsce nasilenie występowania katastrof i zdarzeń wynikających ze zmian klimatycznych. Obserwując zachodzące trendy, można się spodziewać zwiększenia liczby nagłych pożarów, powodzi czy innych zdarzeń nadzwyczajnych. Zgodnie bowiem z zapisami „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” w regionie północno – wschodnim do 2030 r.:

- zwiększy się średnia roczna temperatura oraz liczba dni z temperaturą >25°C;
- nastąpi zmniejszenie liczby dni z pokrywą śnieżną;
- zwiększy się długość okresów suchych;
- przewidywane sumy roczne opadów nie wykazują żadnego wyraźnego trendu zmian do 2030 r. Dokument wskazuje jednak, że należy się liczyć ze wzrastającą częstością występowania opadów ulewnych, szczególnie w dwóch najbliższych dekadach. Tak duża niestabilność intensywnych opadów może przyczyniać się do wywołania podtopień, jak i lokalnych gwałtownych powodzi.

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego przyjętego uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r. istniały różne firmy zainteresowane produkcją energii na bazie ciepła słarnego na terenie województwa podlaskiego. Przeprowadzają one ciągłe rozpoznanie możliwości lokalizacyjnych elektrowni fotowoltaicznych w województwie, także na terenie Gminy Śniadowo.

Poziom usłonecznienia na terenie gminy (i województwa) powoduje, że takie przedsięwzięcia są możliwe do realizacji i mogą przynieść wymierne korzyści.

2.5. WALORY KULTUROWE

Na terenie Gminy Śniadowo znajdują się obiekty o walorach zabytkowych, które wskazano w tabeli 11.

Tabela 11. Wykaz obiektów zabytkowych

L.p.	Adres	Obiekt	Datowanie	Nr rejestru zabytków
1.	Chomentowo 41 dz. geod. nr 13	dwór drewniany	1912 r.	---
2.	Koziki 1 dz. geod. nr 137	budynek stacji kolejowej	1948 r.	---
3.	Szczepankowo dz. geod. nr 1297	kościół Benedyktynów, ob. parafialny p.w. św. Wojciecha	1537 – 1547 r.	A-330 z 5.02.1971 r.
4.	Szczepankowo dz. geod. nr 1297	ogrodzenie Kościoła parafialnego z bramą, murowane	4. ćwierć XIX w.	---
5.	Szczepankowo dz. geod. nr 1297	cmentarz przykościelny	XVI w.	---
6.	Szczepankowo dz. geod. nr 1297	kaplica grobowa rodziny Grabowskich, murowana, ob. kostnica	1856 r.	---
7.	Szczepankowo dz. geod. nr 1548	cmentarz rzymskokatolicki	XIX w.	A-302 z 11.06.1987 r.
8.	Szczepankowo dz. geod. nr 1548	ogrodzenie z bramą cmentarza rzymskokatolickiego, murowane	1925 r.	---
9.	Szczepankowo 10 dz. geod. nr 1349/4	dwór murowany	2. ćwierć XIX w.	A-466 z 30.12.1991 r.
10.	Szczepankowo 17 dz. geod. nr 1298	plebania murowana	1927 r.	---
11.	Śniadowo	historyczny układ przestrzenny wsi	XVI w.	---

L.p.	Adres	Obiekt	Datowanie	Nr rejestru zabytków
12.	Śniadowo, ul. Kolejowa 4 dz. geod. nr 482/7	budynek dworca kolejowego tzw. „Stara Stacja”	lata 40. XX w.	---
13.	Śniadowo, ul. Rynek 7 dz. geod. nr 679	kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP	1906 -1912 r.	A-99 z 24.04.1981 r.
14.	Śniadowo dz. geod. nr 680	cmentarz rzymskokatolicki (cztery nagrobki)	XIX w.	A-345 z 21.12.1987 r.
15.	Śniadowo, ul. Szosowa dz. geod. nr 86	cmentarz żydowski (zatarły napowierzchniowo)	XVIII w.	---
16.	Śniadowo, ul. Szosowa 68/68A dz. geod. nr 312	młyn elektryczny, murowany	1947 r.	---
17.	Śniadowo, ul. Szosowa 72 dz. geod. nr 677/3 i 677/9	budynek dworca kolejowego	1. połowa XX w.	---
18.	Wszerzecz dz. geod. nr 31 i 381	pozostałości parku	koniec XIX w.	---
19.	Wszerzecz 10 dz. geod. nr 172	dom drewniany	około 1945 r.	---
20.	Wszerzecz 10 dz. geod. nr 172	stajnia murowana (częściowo w ruinie)	początek XX w.	---
21.	Wszerzecz Kolonia 3 dz. geod. nr 351	dom drewniany	1928 r.	---
22.	Wszerzecz Kolonia 12 dz. geod. nr 271/2	dom drewniany	1930 r.	---

Źródło: Ewidencja Zabytków Gminy Śniadowo

W Wykazie zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru rejestr C – zabytki archeologiczne znajduje się:

- Uśnik Kolonia, Cmentarzisko kurhanowe, Nr rej. 376A (łomż.), dec. KL-WKZ-5340-24/88 z dn. 29.11.1988 r.

Ponadto w granicach Gminy Śniadowo zlokalizowane są następujące stanowiska archeologiczne:

- Jakać Dworna, stanowisko nr 2, epoka kamienna, nowożytność, osada;
- Jakać Dworna, stanowisko nr 3, epoka kamienna, osada;
- Szabły Młode, stanowisko nr 4, epoka żelaza, średniowiecze, osada;
- Szabły Młode, stanowisko nr 5, okres wpływów rzymskich, nowożytność, osada;
- Jakać Dworna, stanowisko nr 7, późne średniowiecze, nowożytność, osada;
- Stara Jakać, stanowisko nr 12, średniowiecze, nowożytność, osada;
- Stara Jakać, stanowisko nr 14, średniowiecze, osada;
- Stara Jakać, stanowisko nr 15, wczesne średniowiecze, osada;

- Stare Duchny, stanowisko nr 31, późne średniowiecze, osada;
- Śniadowo, stanowisko nr 1, epoka brązu, wczesna epoka żelaza, osada;
- Śniadowo, stanowisko nr 2, epoka brązu, późne średniowiecze, osada;
- Ratowo Piotrowo, stanowisko nr 3, wczesne i późne średniowiecze, osada;
- Dębowo, stanowisko nr 5, wczesne średniowiecze, osada;
- Zalesie Poczynki, stanowisko nr 9, epoka brązu, średniowiecze, osada;
- Zalesie Poczynki, stanowisko nr 10, epoka brązu, okres wpływów rzymskich, śred., osada;
- Kołaczki, stanowisko nr 39, średniowiecze, nowożytność, osada;
- Kołaczki, stanowisko nr 38, wczesne średniowiecze, nowożytność, osada;
- Szczepankowo, stanowisko nr 23, średniowiecze, nowożytność, osada;
- Młynik, stanowisko nr 2, epoka kamienna, wczesne średniowiecze, osada;
- Uśnik Dwór, stanowisko nr 3, wczesne średniowiecze, śred., nowożytność, osada;
- Wszerzecz, stanowisko nr 17, kurhan;
- Wszerzecz, stanowisko nr 14, epoka kamienna, późne średniowiecze, osada;
- Wszerzecz, stanowisko nr 1, epoka kamienna, epoka brązu, osada;
- Wszerzecz, stanowisko nr 8, epoka kamienna, epoka brązu, osada;
- Żebry, stanowisko nr 24, późne średniowiecze, osada;
- Szczepankowo, stanowisko nr 23, wczesna epoka brązu, kultura amfor kulistych, cmentarzysko.

2.6. LOKALNI TWÓRCY, POSTACIE ŚWIATA KULTURY

Z terenem gminy związani są tacy twórcy jak:

- Edward Szablowski - rzeźbiarz - heraldyka, rzeźba sakralna,
- Kazimierz Peczyński - poeta, rzeźbiarz.

O dorobek kulturowy gminy dbają m.in. koła gospodyń wiejskich. Należą do nich:

- Koło Gospodyń Wiejskich w Śniadowie,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Szczepankowie "SAMI SWOI",
- Koło Gospodyń Wiejskich w Szablach Młodych.

2.7. HISTORIA GMINY

Położenie Śniadowa i jego okolic sprawiało, że ziemia ta była wielokrotnie świadkiem walk wyzwoleniczych i przemarszów wojsk. Podczas kampanii napoleońskiej stacjonował tu 7 pułk strzelców konnych wchodzący w skład 17 dywizji dowodzonej przez Henryka Dąbrowskiego. W 1831 roku pod wsią Stara Jakać doszło do starć pomiędzy polskim wojskiem powstańczym a gwardią rosyjską. Przez lasy Czerwonego Boru w roku 1863 wędrowały oddziały powstańcze. W dniu 2 sierpnia 1920 r. na tej ziemi ginęli żołnierze polscy w obronie wolnej i niepodległej Polski.

Historia Śniadowa sięga roku 1390, kiedy to Janusz I książę mazowiecki nadał dobra smłodowskie sędziemu łomżyńskiemu i nowogrodzkiemu Piotrowi Giezie.

Przed rokiem 1396 za zgodą rektorów kościołów w Łomży i Szczepankowie zostaje erygowana parafia. W 1405 roku z fundacji Piotra Giezy, jego potomek Piotr Smłodowski wybudował pierwszy kościół parafialny, który spłonął w roku 1699. Już w drugiej połowie wieku XV nieopodal Śniadowa przez wieś Olszewo, zachodnim krańcem Czerwonego Boru przebiegał gościniec wiodący w kierunku Ostrowi i Warszawy.

Miejscowość Śniadowo przez ponad trzy stulecia stanowiło własność prywatną. Należało kolejno do rodzin Brulińskich, Bogusławskich, Jemielitych i Kurowskich. W roku 1674 przechodzi na własność Jana Dobrogosta Krasińskiego wojewody płockiego. Kolejnym właścicielem Śniadowa zostaje Stanisław Ugniewski. To jemu osada zawdzięcza wyjednanie u króla Augusta II w roku 1703 przywileju na cztery jarmarki. Otrzymanie tego przywileju w znaczny sposób wpłynęło na rozwój Śniadowa. W początkach wieku XVIII Śniadowo znajdowało się w posiadaniu Antoniego Krasińskiego. Zapewne rodzinie Krasińskich miejscowość zawdzięcza swój herb - Ślepowron. W 1732 roku Śniadowo zostaje zapisane jezuitom łomżyńskim. Dzięki staraniom jezuitów bądź Krasińskich miejscowość uzyskuje prawa miejskie. Zmiany administracyjne wprowadzone przez zaborcę doprowadzają w roku 1869 do utraty tych praw, choć w roku 1880 określana jest jako osada miejska.

Po utracie przez Polskę niepodległości od roku 1796 Śniadowo wchodziło w skład powiatu łomżyńskiego należącego do departamentu białostockiego. Po roku 1807 powiat łomżyński znalazł się w granicach Księstwa Warszawskiego. Po utworzeniu guberni łomżyńskiej funkcjonuje w jej granicach, po jej likwidacji stanowi część województwa białostockiego.

W drugiej połowie XIX wieku w Śniadowie funkcjonują: urząd gminy, szkoła początkowa, sąd gminny okręgu III, młyn wodny oraz wiatrak. W kresie międzywojennym działają także

posterunek policji, urząd pocztowy, ochotnicza straż pożarna, kilka sklepów, punkty gastronomiczne oraz znaczna liczba warsztatów rzemieślniczych. Działania wojenne w latach 1914 - 1918 doprowadziły do znacznego zniszczenia miejscowości. Kolejnym tragicznym rozdziałem w dziejach Śniadowa był okres II wojny światowej.

Na terenie gminy do zbrojnych walk doszło także we wrześniu 1939 r. oraz w czerwcu 1944 r. O tych tragicznych wydarzeniach przypominają pomniki wystawione bohaterskim obrońcom.

2.8. PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

Dokumenty związane z planowaniem i zagospodarowaniem przestrzennym na terenie gminy zostały zaprezentowane w tabeli 12 i tabeli 13.

Na terenie gminy obowiązuje też Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Śniadowo (tekst jednolity stanowi Załącznik Nr 4 do uchwały Nr XXIII.151.2021 Rady Gminy Śniadowo z dnia 18 lutego 2021 r.). Obecnie trwają prace nad zmianą Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Tabela 12. Wykaz obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego na obszarze Gminy Śniadowo (opracowanych po 1 stycznia 1995 roku – do końca 1998 r.)

L.p.	Przedmiot ustaleń	Lokalizacja - działka	Powierzchnia (ha)	Uchwała zatwierdzająca - Publikacja	Realizacja - ocena aktualności
1.	Budowa stacji wodociągowej	Stare Ratowo- 37/5, 37/9 (hydrofornia) 29/37, 29/38, 29/39, 29/24, 29/28, 29/29, 37/8, , 37/10	5,6	Nr XII/50/95 Rady Gminy Śniadowo z dn. 29 września 1995 r.	Zrealizowano
2.	-wyznaczenie terenów pod zabudowę jednorodzinną i przemysłową -Wyznaczenie terenu pod wysypisko komunalne	Śniadowo- 703(703/1, 703/2, 703/3, 703/4, 703/5, 703/6, 703/7, 703/8, 703/9, 703/10, 703/12); Stare Ratowo- 28/4 - (218/4, 218/5, 218/10, 218/9), 28/3 - (218/1, 218/2, 218/3, 218/6, 218/7, 218/8),	6.99 1,91 18.82	Nr XXIII/92/96 Rady Gminy Śniadowo z dn. 20 grudnia 1996 r.	Zrealizowano

L.p.	Przedmiot ustaleń	Lokalizacja - działka	Powierzchnia (ha)	Uchwała zatwierdzająca - Publikacja	Realizacja - ocena aktualności
		28/7 - (218/11, 218/12, 28/8 , 29/18 - (29/16, 29/17), 29/10 , 29/12 , 29/14 - (29/16, 29/17), 28/5 (28/16, 28/17), 30/2, 28/6 , 49/4; Ratowo Piotrowo- 104/12(104/18, 130/2, 130/3, 144/3, 130/5, 130/6, 104/19, 144/4, 110/3, 110/2, 110/4, 114/23, 114/25, 114/27, 114/29, 114/31, 114/33, 147/1) 104/14, 104/16, 110/1, 110/2, 111/1, 111/2, 112/1, 112/3, 112/4, 130/4, 114/7, 114/9, 114/11, 114/13, 114/ 15, 114/16;114/33 Stare Ratowo- 15/8, 15/9, 3/3 (podział3/5, 3/6 3/7,3/8)	0.38		
3.	Stacja paliw z elementami towarzyszącymi oraz teren zabudowy zagrodowej z towarzyszeniem zabudowy	Konopki Młode- 47/4, 48;	2	Nr XXIX/108/97 Rady Gminy Śniadowo z dn. 12 sierpnia 1997 r.	Częściowo zrealizowano (rozpoczęto budowę)
4.	Urządzenia odprowadzania i oczyszczania ścieków	Śniadowo- przy ul. Kościelnej działka nr 507/12;	0,60	Nr II/7/98 Rady Gminy Śniadowo z dn. 10 listopada 1998 r.	Zrealizowano

Źródło: dane Gminy Śniadowo

Tabela 13. Wykaz obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego na obszarze
Gminy Śniadowo (opracowanych po 1998 r.)

Przedmiot ustaleń	Lokalizacja - działka	Powierzchnia (ha)	Uchwała zatwierdzająca - Publikacja	Realizacja - ocena aktualności
-Zabudowa zagrodowa i usługowa	Dębowo- 93/6, 96/7, 96/8 i 96/9; Jemielite Wypychy- 55;	1,90 0,46	Nr XI/39/99 Rady Gminy Śniadowo z dn. 15 lipca 1999 r.	Częściowo zrealizowano
-Zabudowa mieszkaniowa zagrodowa z możliwością usług	Stare Ratowo- 29/11 (29/64, 29/65, 29/66, 29/67, 29/68, 29/69, 29/70, 29/76, 29/75, 29/74, 29/73, 29/72, 29/71)	1,66 1,79		
-Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna		1,32		
-Zabudowa mieszkaniowo i usługowo	Stare Ratowo- 29/36; (29/61, 29/62, 29/63, 29/57, 29/58, 29/56, 29/55, 29/54, 29/53, 29/52, 29/51, 29/44, 29/50, 29/49, 29/48, 29/47)	0,22 2,86		
-Zabudowa mieszkaniowa		0,47		
-Przeznaczenie gruntów pod ulicę dojazdową	Szczepankowo- 806, 807, 820;(podział) Śniadowo- 475/40 (475/46, 475/45) Śniadowo- 476/4 (476/7, 476/8, 476/9, 476/10, 476/11, 476/12, 476/13, 476/14, 476/15, 476/16, 476/17, 476/18, 476/19, 476/20, 476/21, 476/22, 476/23, 476/6)			
-Zabudowa zagrodowa	Stare Szabły- 276;	0,98	Nr II/8/02 Rady Gminy Śniadowo z dn. 16 grudnia 2002	Zrealizowano
-Funkcja usługowa z zakresu handlu	Jakać Młoda- 68/2, 68/1, 70/1, 70/2 i 103	2.10	Nr VIII/46/07 Rady Gminy Śniadowo z dn. 29 czerwca 2007r.	Zrealizowane

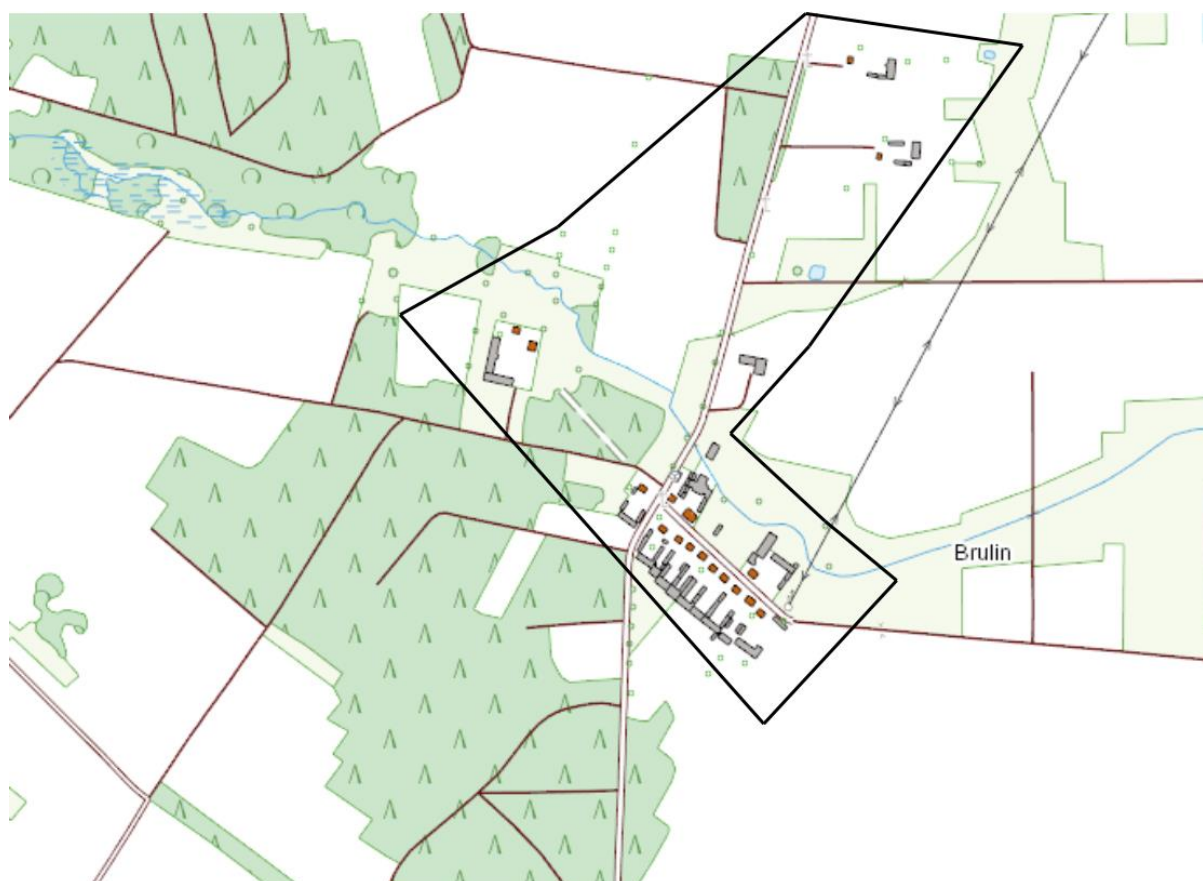
Przedmiot ustaleń	Lokalizacja - działka	Powierzchnia (ha)	Uchwała zatwierdzająca - Publikacja	Realizacja - ocena aktualności
<p>Tereny rolne i nieużytki (grunty orne, łąki, pastwiska, rowy, nieużytki), tereny wód powierzchniowych, tereny wód powierzchniowych stojących, tereny lasów, tereny rolne, drogi publiczne zbiorcze i lokalne, drogi publiczne dojazdowe, drogi wewnętrzne</p> <p>Jednym z ustaleń jest przebieg linii elektroenergetycznej 400 kV wraz z pasmem technologicznym.</p>	<p>Uśnik Dwór: 48, 45, 2 Młynik: 36/3, 36/4, 37/3, 37/4, 37/5, 37/6, 38/1, 39/1, 39/2, 40/1, 349, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291 Wszerzecz: 14/4, 14/2, 15, 379, 17, 18/4, 19/1, 22/3, 24/1, 25, 26, 27/1, 27/5, 27/3, 28, 29, 30/3, 30/6, 30/5, 31, 381, 32/1, 33/1, 394, 229, 230/2, 235/3, 237, 238/1, 238/2, 163, 239, 240, 410, 241, 216/2, 242, 217, 243/2, 218, 219, 220, 247, 400, 411, 253, 255, 254, 258, 287, 288, 289/1, 289/2, 289/3, 291, 265/3, 293/3, 294, 296, 298, 300, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315 Osobne: 23/1, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 86, 39/1, 39/2, 23/3, 40/3, 67/1, 67/2, 68/1, 69, 70/1, 74/1, 74/2, 74/3, 74/4, 74/5, 74/6 Wierzbowo: 283, Żebry: 1/1, 1/4, 1/5, 1/3, 1/6, 2/1, 2/4, 2/5, 3/1, 3/2, 3/3, 4/1, 4/2, 4/3, 4/4, 6/8, 84/2, 6/1, 9/1, 9/2, 10/1, 10/2, 10/3, 11, 12/1, 12/2, 13 Zagroby: 17/1, 17/2, 17/3, 18, 101,</p>	62	Nr XI/83/2012 Rady Gminy Śniadowo z dn. 31 stycznia 2012	W trakcie realizacji

Przedmiot ustaleń	Lokalizacja - działka	Powierzchnia (ha)	Uchwała zatwierdzająca - Publikacja	Realizacja - ocena aktualności
	102, 103, 19/1, 105, 19/2, 20/1, 106, 20/2, 107, 20/3, 75, 76, 109, 108, 110, 77, 111, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 13/9, 13/10, 13/11, 13/5, 12/1, 12/2, 12/3, 49 Koziki: 114, 115, 116, 117, 111/1, 110/1, 110/2, 110/3, 108/1, 108/2, 108/3, 108/4, 108/5, 107/3, 107/4, 107/1, 106/1, 103, 106/2, 106/3, 104/1, 104/2, 105/1, 105/2, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180			

Źródło: dane Gminy Śniadowo

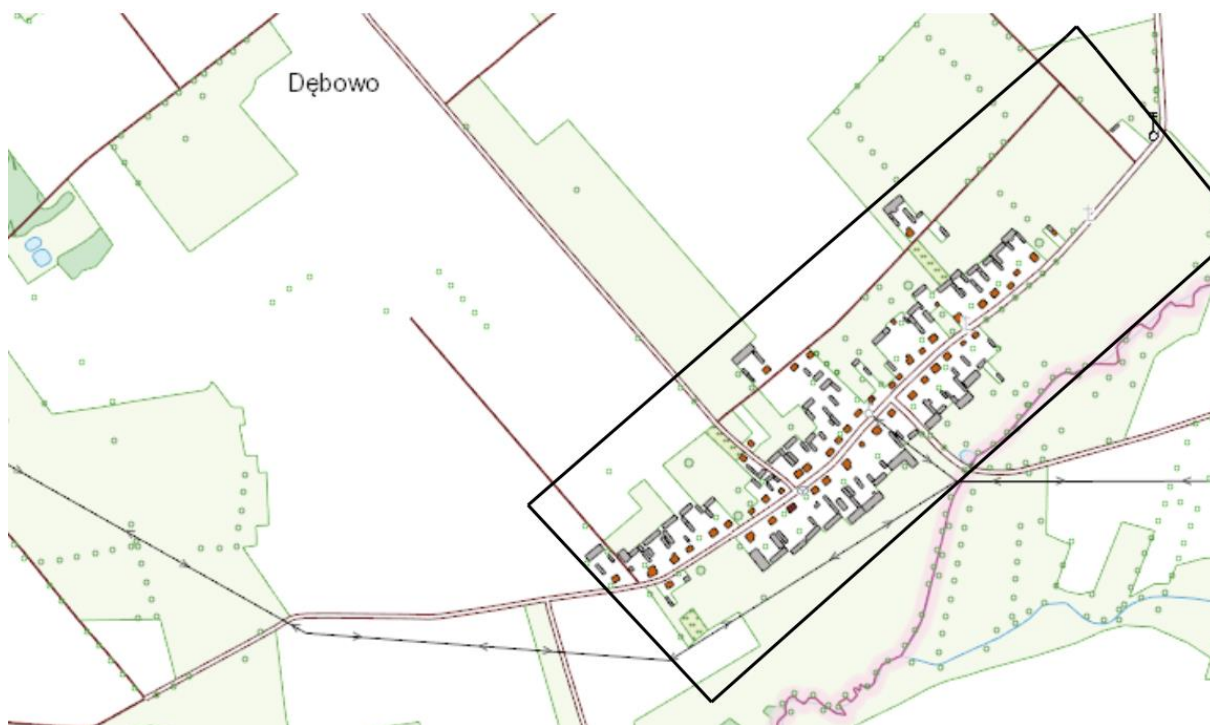
Na terenie gminy obowiązuje „Program Rewitalizacji Gminy Śniadowo na lata 2017 - 2023”.

Rysunek 15. Obszar zdegradowany - Brulin

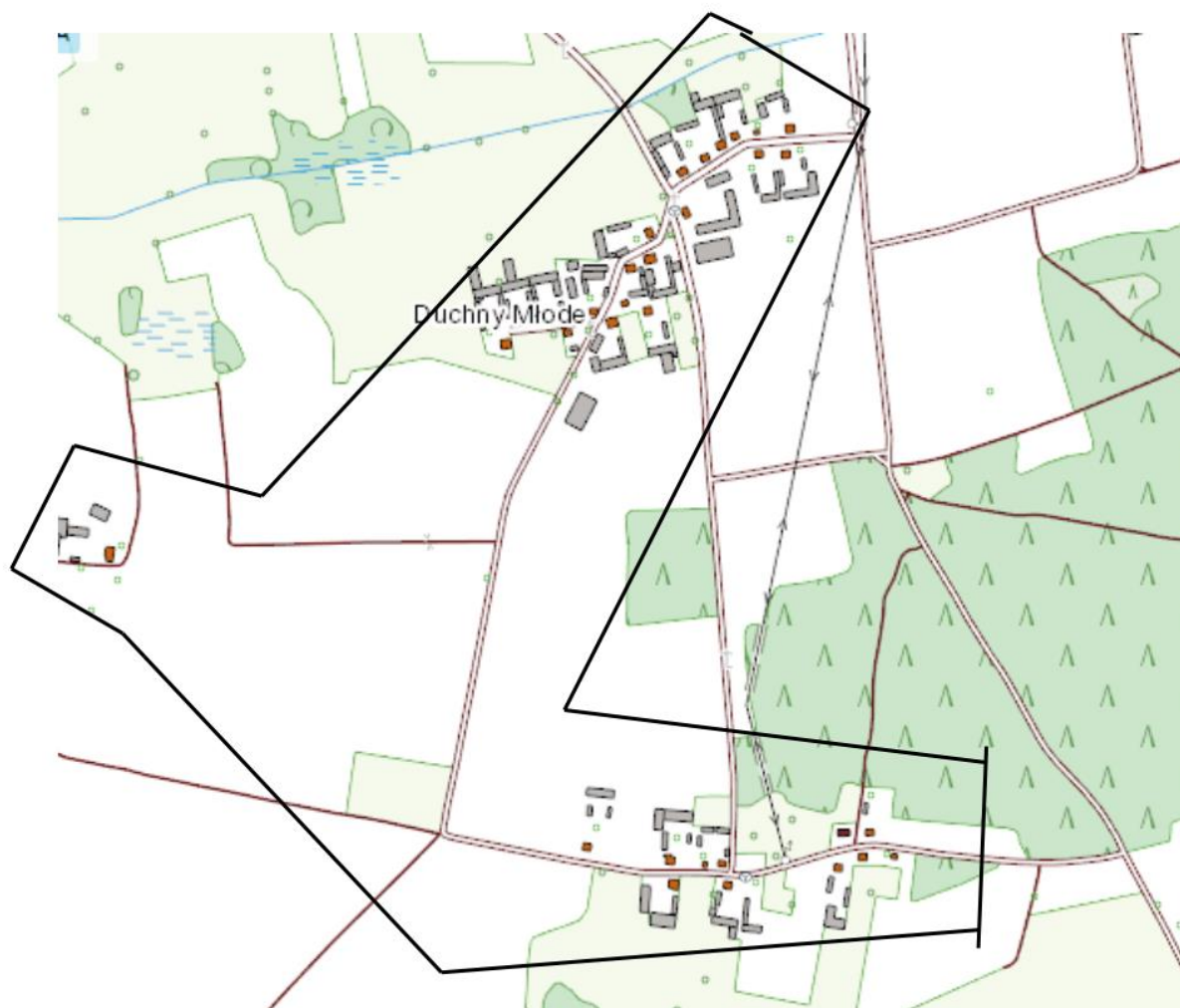
Źródło: Program Rewitalizacji Gminy Śniadowo na lata 2017 – 2023

Rysunek 16. Obszar zdegradowany Dębowo

Źródło: Program Rewitalizacji Gminy Śniadowo na lata 2017 – 2023

Rysunek 17. Obszar zdegradowany – Duchny Młode

Źródło: Program Rewitalizacji Gminy Śniadowo na lata 2017 – 2023

Rysunek 18. Obszar zdegradowany - Młynik

Źródło: Program Rewitalizacji Gminy Śniadowo na lata 2017 – 2023

Rysunek 19. Obszar zdegradowany – Sierzputy Zagajne

Źródło: Program Rewitalizacji Gminy Śniadowo na lata 2017 – 2023

Rysunek 20. Obszar zdegradowany - Szczepankowo

Źródło: Program Rewitalizacji Gminy Śniadowo na lata 2017 – 2023

Rysunek 21. Obszar zdegradowany – Śniadowo, ulice Łomżyńska, Kolejowa, Ostrołęcka, Rynek

Źródło: Program Rewitalizacji Gminy Śniadowo na lata 2017 – 2023

Rysunek 22. Obszar zdegradowany - Uśnik

Źródło: Program Rewitalizacji Gminy Śniadowo na lata 2017 – 2023

Na terenie gminy w dokumencie wskazano też obszary do rewitalizacji w Szczepankowie, Śniadowie (ulice Łomżyńska, Kolejowa, Ostrołęcka, Rynek) i w miejscowości Uśnik.

Rysunek 23. Obszar do rewitalizacji - Szczepankowo

Źródło: Program Rewitalizacji Gminy Śniadowo na lata 2017 – 2023

Rysunek 24. Obszar do rewitalizacji – Śniadowo, ulice Łomżyńska, Kolejowa, Ostrołęcka, Rynek

Źródło: Program Rewitalizacji Gminy Śniadowo na lata 2017 – 2023

Rysunek 25. Obszar do rewitalizacji - Uśnik

Źródło: Program Rewitalizacji Gminy Śniadowo na lata 2017 – 2023

3. SFERA SPOŁECZNA

3.1. DEMOGRAFIA

Istotnym czynnikiem wpływającym na rozwój Gminy Śniadowo jest sytuacja demograficzna oraz perspektywy jej zmian.

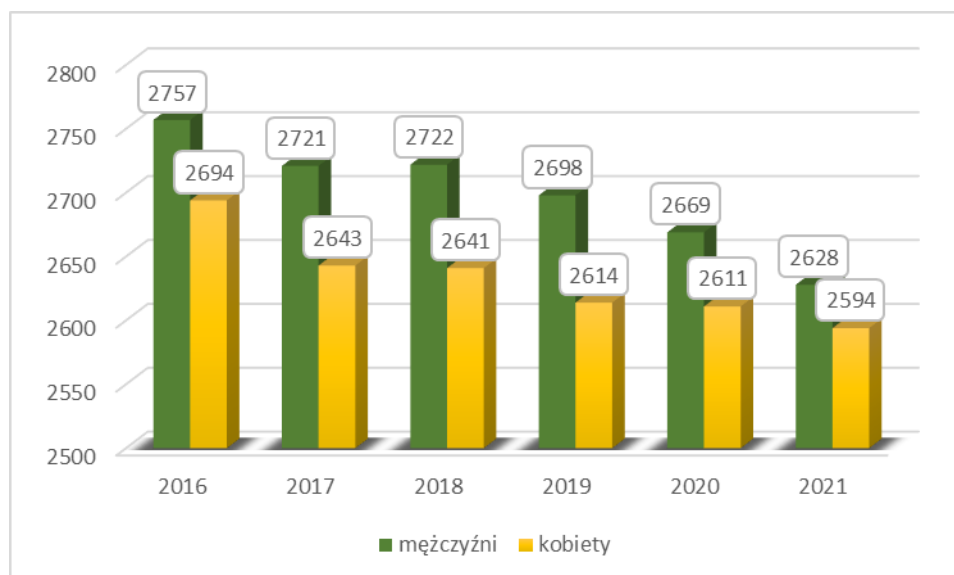
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2021 r. na terenie Gminy Śniadowo zamieszkiwały 5 222 osoby. W analizowanych latach w granicach gminy mieszkało więcej mężczyzn niż kobiet.

Tabela 14. Stan ludności zamieszkującej teren Gminy Śniadowo w latach 2016-2021

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ogółem, miejsce zamieszkania, stan na 31 XII							
ogółem	osoba	5 451	5 364	5 363	5 312	5 280	5 222
mężczyźni	osoba	2 757	2 721	2 722	2 698	2 669	2 628
kobiety	osoba	2 694	2 643	2 641	2 614	2 611	2 594

Źródło: Dane GUS

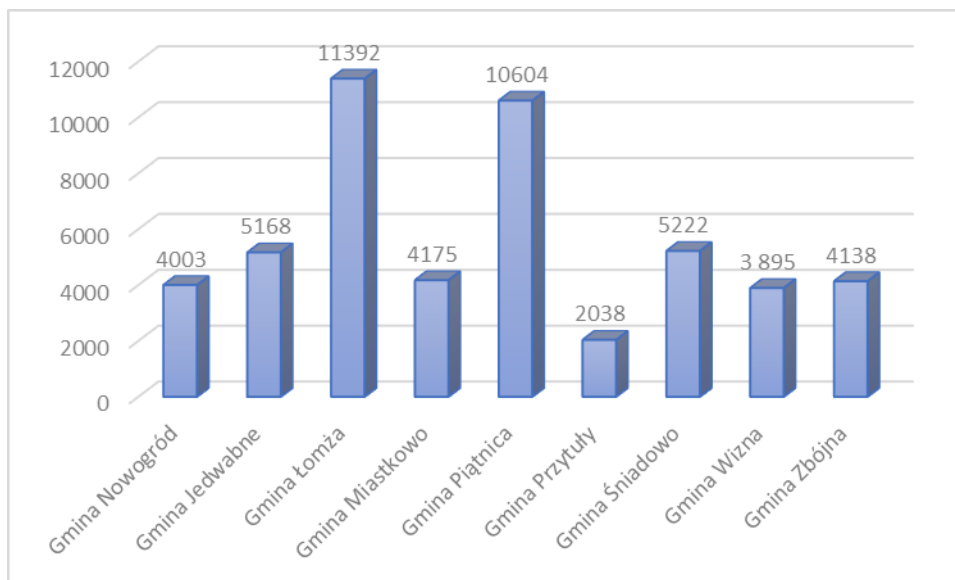
Wykres 3. Ludność zamieszkująca teren gminy według płci, stan na 31.XII.

Źródło: Dane GUS

Na tle innych gmin leżących na terenie powiatu łomżyńskiego (patrzac na dane z 2021 r.) Gmina Śniadowo zajmuje trzecie miejsce pod względem liczby ludności. Najwięcej mieszkańców ma Gmina Łomża, najmniej zaś Gmina Przytuły.

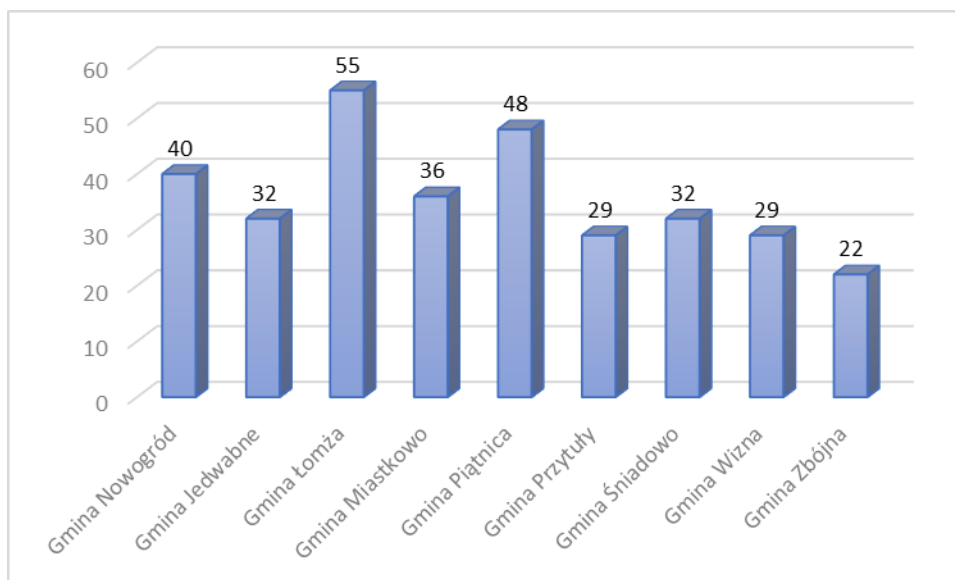
Wykres 4. Liczba mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu łomżyńskiego, 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, dane za 2021 r.

Gęstość zaludnienia przedmiotowej jednostki samorządu terytorialnego porównywalna jest do innych gmin, różnice w większości przypadków są jedynie niewielkie (najniższą gęstość zaludnienia ma Gmina Zbójna zaś najwyższą Gmina Łomża).

Wykres 5. Gęstość zaludnienia w poszczególnych gminach powiatu łomżyńskiego, 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, dane za 2021 r.

Współczynnik feminizacji, według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2016 – 2021 utrzymywał się na podobnym poziomie i oscylował pomiędzy 97 a 99 osobami.

Gęstość zaludnienia w 2021 r. wyniosła 32 osoby na 1 km². Utrzymuje się ona na stałym poziomie we wszystkich analizowanych latach.

Tabela 15. Ludność na terenie Gminy Śniadowo w latach 2016 - 2021

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem							
w wieku przedprodukcyjnym	%	19,2	19,0	18,8	18,8	18,7	18,6
w wieku produkcyjnym	%	60,9	61,0	61,0	60,6	60,4	60,6
w wieku poprodukcyjnym	%	19,9	20,0	20,2	20,6	20,9	20,7
Współczynnik feminizacji							
ogółem	osoba	98	97	97	97	98	99
Gęstość zaludnienia oraz wskaźniki							
ludność na 1 km ²	osoba	33	33	33	33	32	32
zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców	osoba	-4,6	-16,0	-0,2	-9,5	-6,0	-11,0

Źródło: Dane GUS

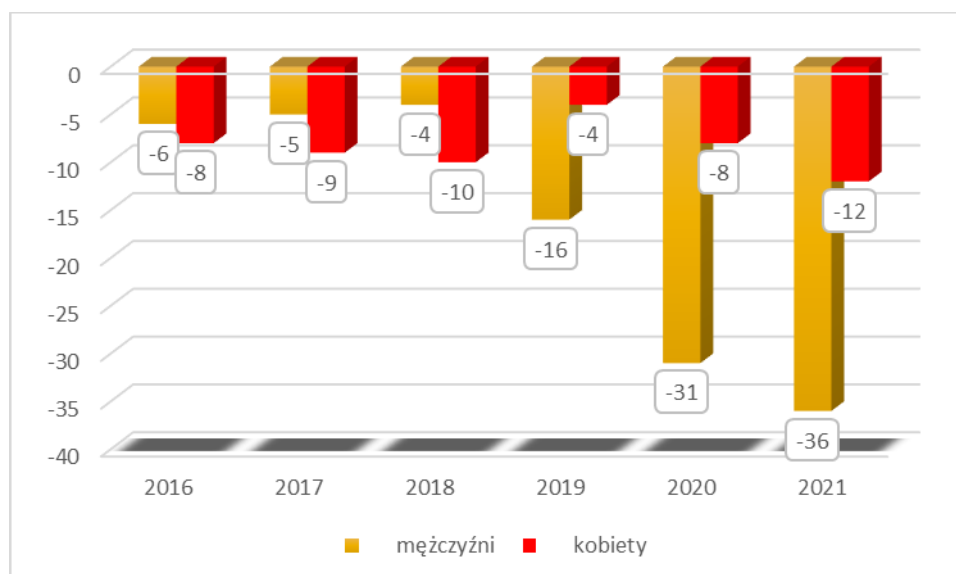
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na terenie Gminy Śniadowo odnotowano w ostatnich latach ujemny przyrost naturalny, co przyczynia się do zmniejszenia liczby ludności.

Tabela 16. Ruch naturalny na terenie Gminy Śniadowo w latach 2016 - 2021

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Urodzenia żywe						
ogółem	53	66	53	52	39	56
mężczyźni	28	39	34	28	13	24
kobiety	25	27	19	24	26	32
Zgony ogółem						
ogółem	67	80	67	72	78	104
mężczyźni	34	44	38	44	44	60
kobiety	33	36	29	28	34	44
Przyrost naturalny						
ogółem	-14	-14	-14	-20	-39	-48
mężczyźni	-6	-5	-4	-16	-31	-36
kobiety	-8	-9	-10	-4	-8	-12

Źródło: Dane GUS

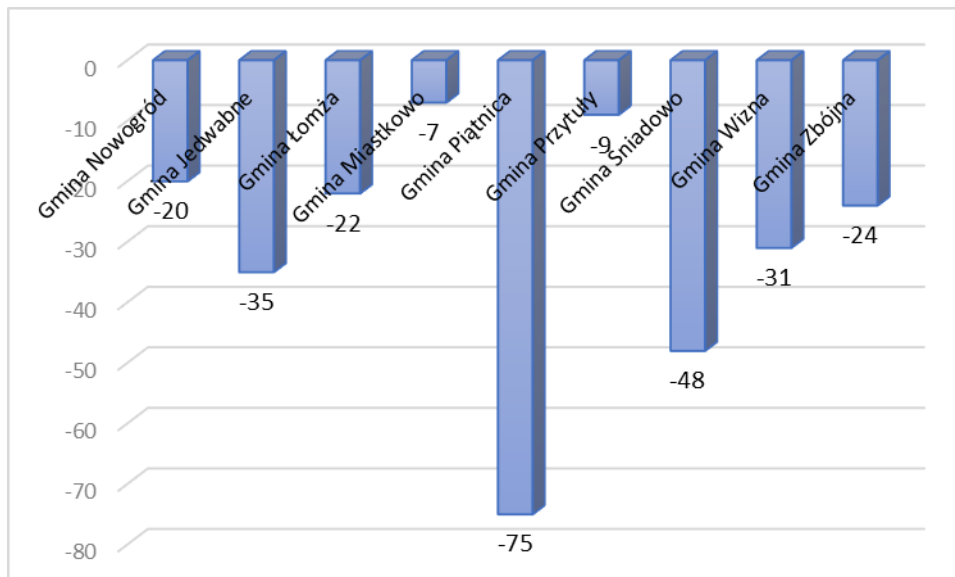
Wykres 6. Przyrost naturalny według płci w latach 2016 - 2021

Źródło: Dane GUS

Przyrost naturalny na terenie Gminy Śniadowo w 2021 r. był jednym z mniejszych na tle innych gmin z terenu powiatu łomżyńskiego. Gorsza sytuacja wystąpiła jedynie w Gminie Piątnica. Najlepsza sytuacja (choć wciąż z ujemnym przyrostem naturalnym) wystąpiła w Gminie Miastkowo.

Wykres 7. Przyrost naturalny w gminach na terenie powiatu łomżyńskiego, 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, dane za 2021 r.

Saldo migracji wewnętrznych w 2021 r. w Gminie Śniadowo, według danych GUS, wyniosło -9. Migracje zagraniczne w analizowanych latach odgrywały marginalną rolę i miały jedynie niewielki wpływ na saldo migracji ogółem. Biorąc pod uwagę zaprezentowane dane należy zauważyć, że liczba osób zamieszkujących teren gminy jest mniejsza niż liczba osób opuszczających obszar analizowanej jednostki samorządu terytorialnego, co – poza ujemnym przyrostem naturalnym – ma zasadniczy wpływ na zmniejszenie liczby mieszkańców Gminy Śniadowo.

Tabela 17. Migracje wewnętrzne i zagraniczne w latach 2016 - 2021

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021
zameldowania w ruchu wewnętrznym							
ogółem	osoba	49	22	63	43	48	67
mężczyźni	osoba	18	13	30	14	20	23
kobiety	osoba	31	9	33	29	28	44
zameldowania z zagranicy							
ogółem	osoba	4	2	0	1	0	1
mężczyźni	osoba	0	1	0	1	0	1
kobiety	osoba	4	1	0	0	0	0

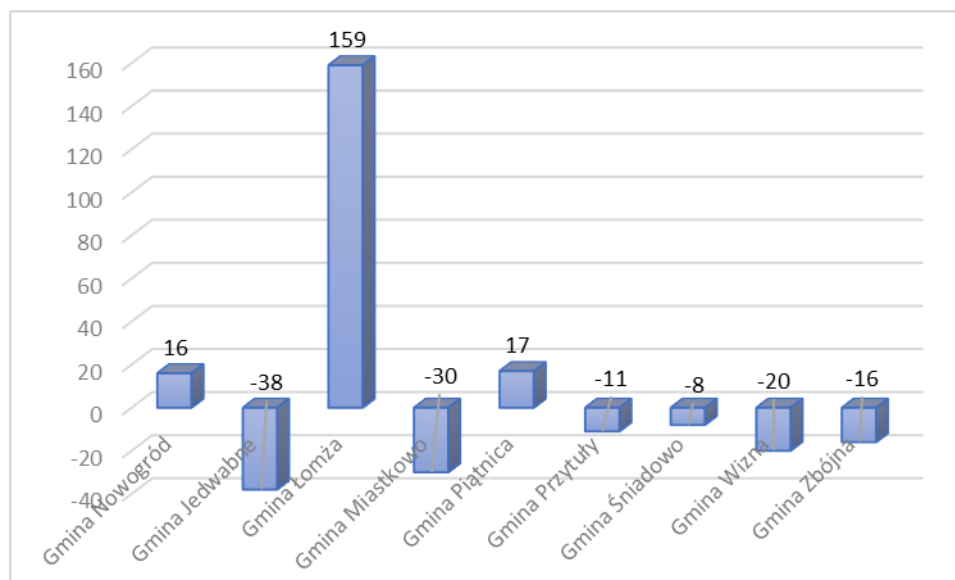
Wyszczególnienie	Jedn. miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021
wymeldowania w ruchu wewnętrznym							
ogółem	osoba	69	79	75	55	59	76
mężczyźni	osoba	23	42	31	19	23	34
kobiety	osoba	46	37	44	36	36	42
saldo migracji wewnętrznych							
ogółem	osoba	-20	-57	-12	-12	-11	-9
mężczyźni	osoba	-5	-29	-1	-5	-3	-11
kobiety	osoba	-15	-28	-11	-7	-8	2
saldo migracji zagranicznych							
ogółem	osoba	4	2	0	1	0	1
mężczyźni	osoba	0	1	0	1	0	1
kobiety	osoba	4	1	0	0	0	0
zameldowania ogółem							
ogółem	osoba	53	24	63	44	48	68
mężczyźni	osoba	18	14	30	15	20	24
kobiety	osoba	35	10	33	29	28	44
wymeldowania ogółem							
ogółem	osoba	69	79	75	55	59	76
mężczyźni	osoba	23	42	31	19	23	34
kobiety	osoba	46	37	44	36	36	42
saldo migracji ogółem							
ogółem	osoba	-16	-55	-12	-11	-11	-8
mężczyźni	osoba	-5	-28	-1	-4	-3	-10
kobiety	osoba	-11	-27	-11	-7	-8	2

Źródło: Dane GUS

Saldo migracji ogółem na terenie Gminy Śniadowo na tle innych gmin leżących na terenie powiatu łomżyńskiego wygląda umiarkowanie. Sytuacja najgorzej wyglądała na terenie gminy miejsko – wiejskiej Jedwabne. Najlepiej zaś w gminie wiejskiej Łomża.

Wykres 8. Saldo migracji ogółem w gminach leżących na terenie powiatu łomżyńskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, dane za 2021 r.

Analizując dane dotyczące liczby ludności na terenie Gminy Śniadowo należy stwierdzić, że dynamika zmian liczby ludności nie jest korzystna, a zatem istotne jest podejmowanie działań mających na celu przyciągnięcie na ten teren nowych mieszkańców, dla których istotne znaczenie ma między innymi stan środowiska przyrodniczego oraz dostępność do podstawowej infrastruktury społecznej i technicznej.

3.2. WIEK I STRUKTURA WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW

Na terenie Gminy Śniadowo w latach 2016 - 2021 zmniejszał się odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym. W pozostałych grupach wiekowych brak jednolitej tendencji (wzrost, spadek). Porównując jednak rok 2016 i rok 2021 r. liczba osób w wieku produkcyjnym spadła o 150 osób a liczba osób w wieku poprodukcyjnym spadła o 4 osoby.

Liczba mieszkańców gminy spada. Świadczy to o zmniejszaniu się zasobów pracy.

Duży spadek mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym wraz ze stosunkowo niewielkim spadkiem osób w wieku poprodukcyjnym powodować może zwiększenie zapotrzebowania na usługi społeczne. Szczególnie, że największy odsetek osób w wieku 65

lat i więcej w populacji ogółem wystąpił w 2020 r. Wskaźnik ten może wskazywać na ogólną tendencję - starzenie się społeczeństwa.

Dalsze występowanie takiej sytuacji spowoduje, że gmina będzie musiała coraz większą ilość środków przeznaczyć na zaspokojenie potrzeb tej grupy mieszkańców, włączając w to wydatki na pomoc społeczną. W celu przyrostu liczby osób w wieku produkcyjnym ważne jest przeprowadzanie inwestycji mających na celu poprawę stanu środowiska naturalnego, infrastruktury oraz zaplecza usługowego w celu dalszego przyciągania na teren gminy młodych, dobrze wykształconych mieszkańców, którzy zapewnią dodatkowe przychody dla budżetu gminy.

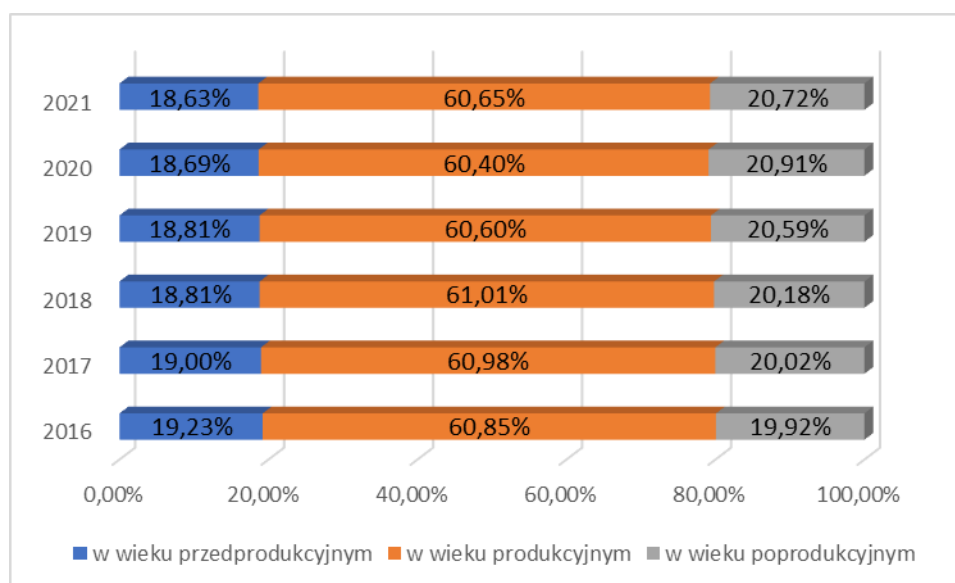
Tabela 18. Grupy wiekowe ludności w latach 2016 – 2021

	Jedn. miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021
w wieku przedprodukcyjnym							
ogółem	osoba	1 048	1 019	1 009	999	987	973
mężczyźni	osoba	529	526	520	520	503	490
kobiety	osoba	519	493	489	479	484	483
w wieku produkcyjnym							
ogółem	osoba	3 317	3 271	3 272	3 219	3 189	3 167
mężczyźni	osoba	1 849	1 820	1 824	1 797	1 777	1 763
kobiety	osoba	1 468	1 451	1 448	1 422	1 412	1 404
w wieku poprodukcyjnym							
ogółem	osoba	1 086	1 074	1 082	1 094	1 104	1 082
mężczyźni	osoba	379	375	378	381	389	375
kobiety	osoba	707	699	704	713	715	707
Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem							
w wieku przedprodukcyjnym	%	19,2	19,0	18,8	18,8	18,7	18,6
w wieku produkcyjnym	%	60,9	61,0	61,0	60,6	60,4	60,6
w wieku poprodukcyjnym	%	19,9	20,0	20,2	20,6	20,9	20,7
Wskaźniki obciążenia demograficznego							
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	64,3	64,0	63,9	65,0	65,6	64,9
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	osoba	103,6	105,4	107,2	109,5	111,9	111,2
ludność w wieku poprodukcyjnym na	osoba	32,7	32,8	33,1	34,0	34,6	34,2

	Jedn. miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021
100 osób w wieku produkcyjnym							
współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	osoba	25,6	25,8	25,8	26,4	27,0	26,5
odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem	osoba	17,1	17,3	17,3	17,5	17,8	17,6
odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem - mężczyźni	osoba	13,7	13,8	13,9	14,1	14,6	14,3
odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem - kobiety	osoba	20,5	20,9	20,8	21,1	21,2	20,9

Źródło: Dane GUS

Wykres 9. Grupy wiekowe ludności (2016 – 2021)

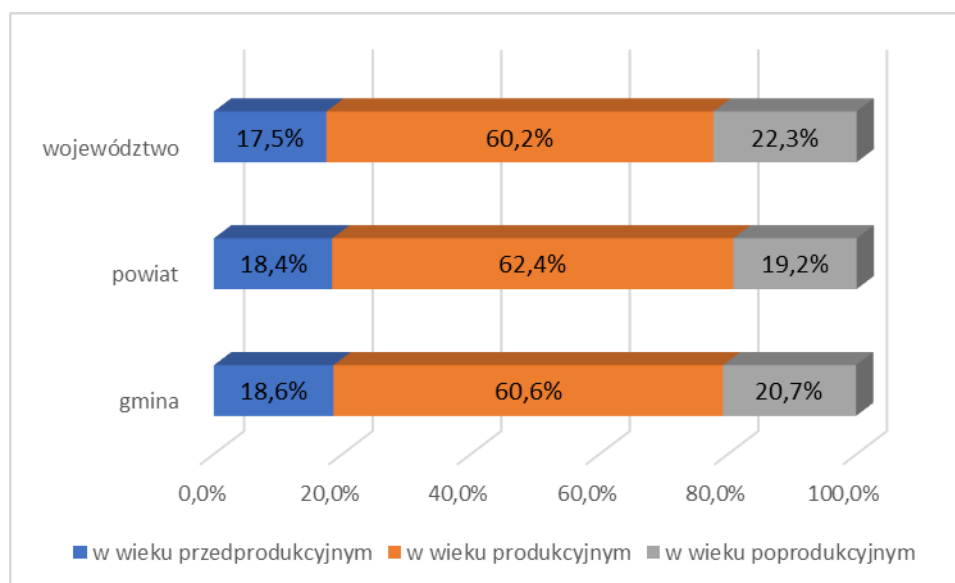

Źródło: Dane GUS

Struktura wiekowa Gminy Śniadowo, powiatu łomżyńskiego i województwa podlaskiego znajduje się na podobnym poziomie. Patrząc na ilość osób w wieku przedprodukcyjnym sytuacja gminy jest trochę lepsza niż w powiecie i województwie. W przypadku osób w wieku produkcyjnym w gminie jest ich mniej niż w powiecie, ale więcej niż w województwie.

Analizując liczbę osób w wieku poprodukcyjnym to największy ich odsetek występuje w województwie, najmniej w powiecie.

Wykres 10. Struktura ludności w podziale na główne grupy wiekowe w Gminie Śniadowo, powiecie łomżyńskim i województwie podlaskim

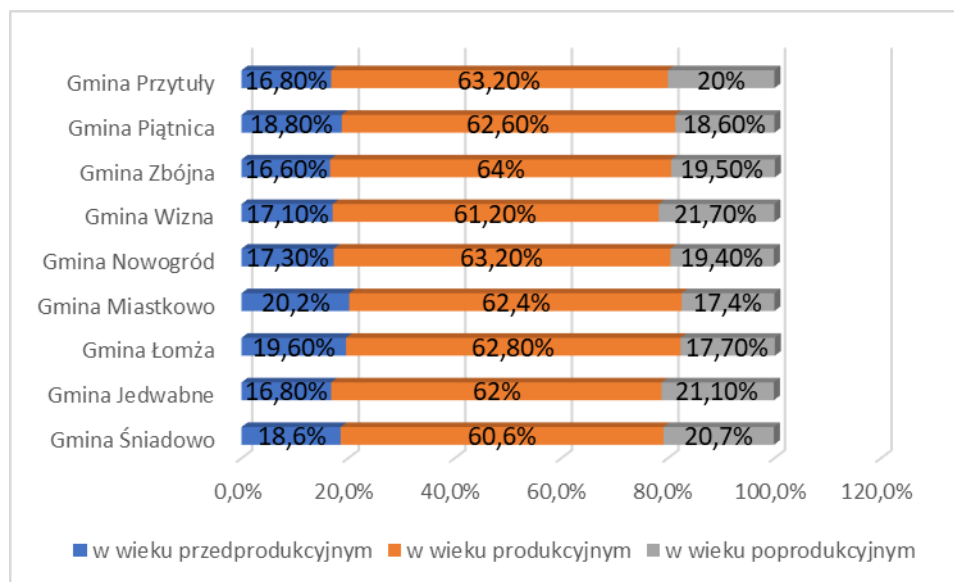
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, dane za 2021 r.

W powiecie łomżyńskim najmłodsze społeczeństwo posiada Gmina Miastkowo (przeszło 20% populacji w wieku 0 - 17 lat w 2021 r.), następnie Gmina Łomża (19,6%). Gmina Śniadowo posiada trochę mniej osób w tym przedziale wiekowym (18,6%). Zajmuje trzecie miejsce z największą ilością osób w wieku przedprodukcyjnym.

W zakresie liczby ludności w wieku produkcyjnym w gminach powiatu łomżyńskiego należy stwierdzić, że w 2021 r. różnice te na podobnym poziomie jak w przypadku osób w wieku przedprodukcyjnym. Najmniej ludności w wieku produkcyjnym posiada Gmina Śniadowo (60,6% i tak wynik wyższy niż średnia dla województwa). Najwięcej mieszkańców w tym przedziale wiekowym posiada zaś Gmina Zbójna (64%).

Procentowy udział ludności w wieku poprodukcyjnym w gminach powiatu łomżyńskiego kształtuje się w przedziale 17,4% (Miastkowo) – 21,7% (Wizna). Górne wartości nie przekraczają zatem średniej dla powiatów województwa (22,3%), natomiast najniższe są mniejsze prawie o 5 punktów procentowe od niej.

Wykres 11. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym
w gminach powiatu łomżyńskiego

Źródło: dane GUS

Wykształcenie ludności jest wskaźnikiem w dużym stopniu obrazującym potencjał regionu do rozwoju, zmiany struktury społeczno-gospodarczej i aktywności ekonomicznej. Zgodnie z danymi pochodzącymi z Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 r. (w chwili przygotowania Diagnozy nie są dostępne bardziej aktualne dane dotyczące wykształcenia. Dane na ten temat nie występują w Narodowym Spisie Powszechnym z 2011 r., brak jeszcze danych dla gminy ze spisu przeprowadzonego w 2021 r.) na terenie Gminy Śniadowo dominują osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (44,94% mieszkańców). Najmniej jest zaś osób z wykształceniem policealnym (1,28%) oraz wyższym (3,07%). Ponadto zauważalna jest tendencja związana z posiadaniem wyższego poziomu wykształcenia przez kobiety zamieszkujące Gminę Śniadowo (3,87% kobiet posiada wykształcenie wyższe, 1,57% - policealne, 21,68% - średnie, natomiast w przypadku mężczyzn odsetek ten przedstawia się następująco: 2,30% mężczyzn legitymuje się wykształceniem wyższym, 0,99% - policealnym, a 13,25% - średnim).

Tabela 19. Struktura wykształcenia mieszkańców

	Jedn. miary	2002
ogółem		
wyższe	osoba	147
policealne	osoba	61
średnie razem	osoba	832
średnie ogólnokształcące	osoba	117
średnie zawodowe	osoba	715
zasadnicze zawodowe	osoba	1 046
podstawowe ukończone	osoba	2 149
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	osoba	547
mężczyźni		
wyższe	osoba	56
policealne	osoba	24
średnie razem	osoba	322
średnie ogólnokształcące	osoba	30
średnie zawodowe	osoba	292
zasadnicze zawodowe	osoba	676
podstawowe ukończone	osoba	1 123
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	osoba	229
kobiety		
wyższe	osoba	91
policealne	osoba	37
średnie razem	osoba	510
średnie ogólnokształcące	osoba	87
średnie zawodowe	osoba	423
zasadnicze zawodowe	osoba	370
podstawowe ukończone	osoba	1 026
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	osoba	318

Źródło: Dane GUS, NSP 2002

W ostatnich latach zauważalna jest jednak tendencja związana z podwyższaniem poziomu wykształcenia, zarówno przez najmłodszych, jak i starszych mieszkańców gminy, wobec czego poziom obecnego wykształcenia mieszkańców może odbiegać od zaprezentowanych danych statystycznych. Podwyższanie poziomu wykształcenia przez mieszkańców może stanowić wyzwanie dla władz gmin polegające na dostosowaniu lokalnych rynków pracy do spełnienia oczekiwań osób przede wszystkim z wykształceniem wyższym. W przypadku nie podjęcia działań prorozwojowych istnieje realne zagrożenie odpływu najlepiej wykształconej części społeczeństwa do większych ośrodków miejskich.

Choć brak jeszcze konkretnych danych dla Gminy Śniadowo ze spisu powszechnego przeprowadzonego w 2021 r. zostały opublikowane wstępne, ogólne dane. Można uznać, że te ogólne tendencje mają swoje przełożenie również na sytuację województwa podlaskiego, powiatu łomżyńskiego i Gminy Śniadowo.

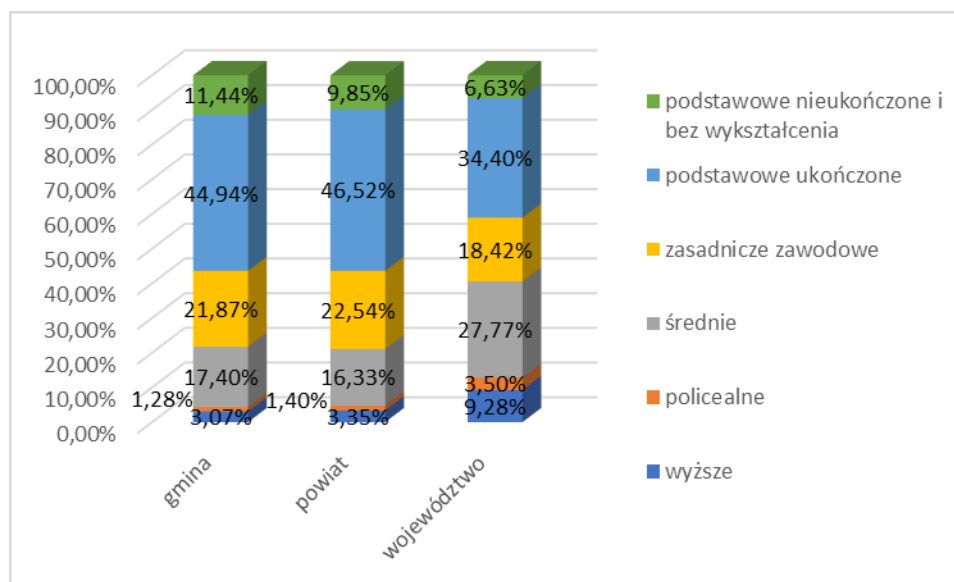
Według wstępnych wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2021 r. odsetek osób z wykształceniem co najmniej średnim wyniósł 55,5% (w 2011 r. - 48,5%) tj. wzrósł o 7 p. proc. Najbardziej dynamiczny wzrost (ponad 30%) został odnotowany w odniesieniu do osób o wykształceniu wyższym, których udział zwiększył się z 17,1% w 2011 r. do 23,1% w 2021 r. (wzrost o 6 p. proc.) wśród ogółu ludności w wieku 13 lat i więcej. Jednak największą dynamikę pozytywnych zmian (wzrost o prawie 40% w porównaniu do 2011 roku) odnotowano w grupie osób posiadających tytuł magistra, magistra inżyniera lub równorzędnym. Absolwenci szkół średnich (łącznie z policealnymi) zajmują nadal dominującą pozycję w strukturze ludności według poziomu wykształcenia – w 2021 r. odsetek takich osób wyniósł 32,4% (w 2011 r. – 31,4%). W tej grupie najwyższy udział stanowią osoby z wykształceniem średnim zawodowym, których udział w 2021 r. wyniósł 18,2%, natomiast w 2011 r. - 17,2%. Wykształcenie zasadnicze zawodowe nadal zajmuje znaczące miejsce w strukturze ludności według poziomu wykształcenia. W 2021 r. udział osób o tym poziomie wykształcenia wyniósł 19,6%, jednak w stosunku do 2011 r. zaobserwowano spadek o 2,1 p. proc. (21,7%). W ciągu ostatnich 10 lat znacząco obniżył się udział osób z wykształceniem podstawowym z 18,3% w 2011 r. do poziomu 11,7% w 2021 r. oraz osób z wykształceniem gimnazjalnym – z 4,9% do poziomu 3,1%. Dla 8,0% nie ustalono poziomu wykształcenia. Struktura ludności według poziomu wykształcenia różni się w zależności od płci. W 2021 r. wśród ogółu mężczyzn 19,0% ukończyło szkoły wyższe. Z kolei udział kobiet z wykształceniem wyższym wyniósł 26,9%, co oznacza, że przeszło co czwarta kobieta posiadała dyplom ukończenia studiów wyższych. Można uznać, że na terenie Gminy Śniadowo również zwiększyła się liczba osób z wyższym i średnim wykształceniem. Nadal istnieje różnica pomiędzy poziomem wykształcenia kobiet i mężczyzn (więcej kobiet z wyższym wykształceniem w porównaniu do mężczyzn).

Analizując poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Śniadowo można zaobserwować, że w porównaniu ze średnim poziomem wykształcenia w województwie podlaskim, gdzie odsetek osób z wykształceniem wyższym był przeszło trzykrotnie wyższy, sytuacja gminy jest mniej korzystna. Jednak biorąc pod uwagę poziom wykształcenia mieszkańców na terenie powiatu

łomżyńskiego to sytuacja w gminie jest porównywalna – jedynie minimalnie gorsza. Tym samym uznać można, że stan ten nie był zadowalający i wymagał poprawy.

Wykres 12. Poziom wykształcenia mieszkańców w Gminie Śniadowo, powiecie łomżyńskim i województwie podlaskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.3. MIESZKALNICTWO

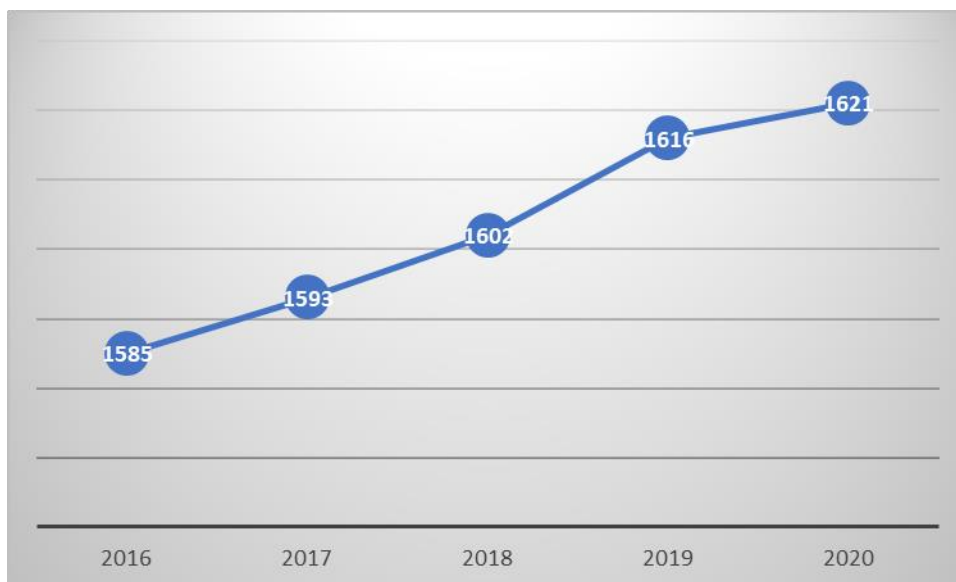
Na terenie Gminy Śniadowo istnieje 1 621 mieszkań (dane GUS za 2020 r., w momencie tworzenia Diagnozy brak było danych za 2021 r.). Ich powierzchnia wyniosła 171 268 m². W analizowanych latach wzrastała zarówno liczba mieszkań, jak i ich powierzchnia użytkowa.

Tabela 20. Zasoby mieszkaniowe Gminy Śniadowo w latach 2016 - 2021

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021
mieszkania	-	1 585	1 593	1 602	1 616	1 621	b.d.
izby	-	7 427	7 475	7 524	7 611	7 645	b.d.
powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	165 588	166 891	168 164	170 211	171 268	b.d.

Źródło: Dane GUS

Wykres 13. Liczba mieszkań na terenie Gminy Śniadowo w latach 2016 - 2020

Źródło: Dane GUS

W latach 2015 - 2020 poziom wyposażenia mieszkań w instalacje wzrósł i to zarówno w odniesieniu do wodociągu, ustępu spłukiwanego, łazienki, jak i centralnego ogrzewania. Bez zmian został jedynie poziom wyposażenia w gaz sieciowy, którego nadal brak.

W 2020 r. 88,3% mieszkań wyposażonych było w wodociąg, 79,6% - w łazienkę i 68,7% - w centralne ogrzewanie. W momencie opracowania przedmiotowej Diagnozy brak było danych za 2021 r.

Tabela 21. Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne na terenie Gminy Śniadowo w latach 2016 - 2021

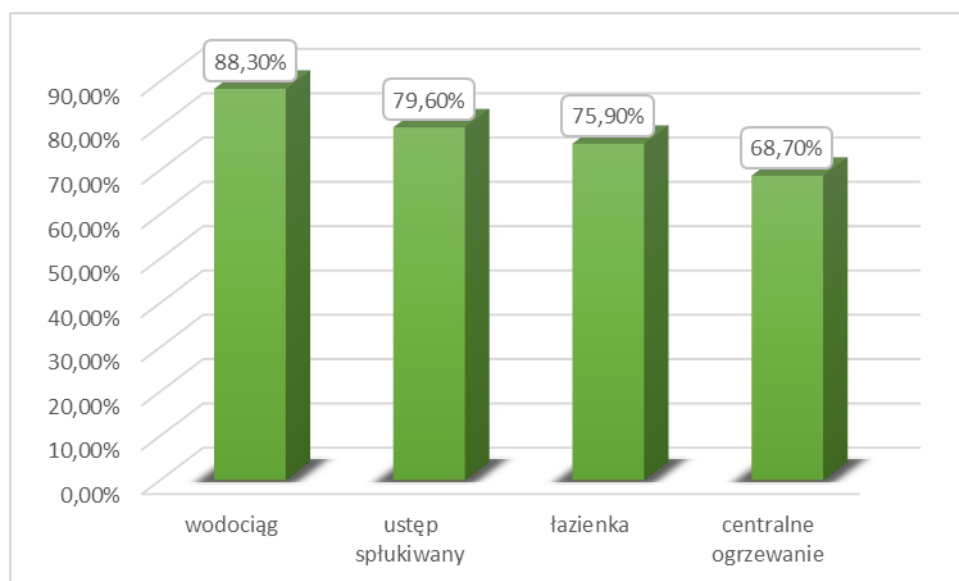
Wyszczególnienie	Jedn. miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne, ogółem							
wodociąg	-	1 395	1 403	1 412	1 426	1 431	b.d.
ustęp spłukiwany	-	1 255	1 263	1 272	1 286	1 291	b.d.
łazienka	-	1 194	1 202	1 211	1 225	1 231	b.d.
centralne ogrzewanie	-	1 076	1 084	1 093	1 107	1 113	b.d.
Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań							
wodociąg	%	88,0	88,1	88,1	88,2	88,3	b.d.

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ustęp splukiwany	%	79,2	79,3	79,4	79,6	79,6	b.d.
łazienka	%	75,3	75,5	75,6	75,8	75,9	b.d.
centralne ogrzewanie	%	67,9	68,0	68,2	68,5	68,7	b.d.

Źródło: Dane GUS

W 2020 roku, według danych Głównego Urzędu Statystycznego, było 1.431 mieszkań wyposażonych w wodociąg, 1.291 w ustęp splukiwany, 1.231 w łazienkę, 1.113 w centralne ogrzewanie.

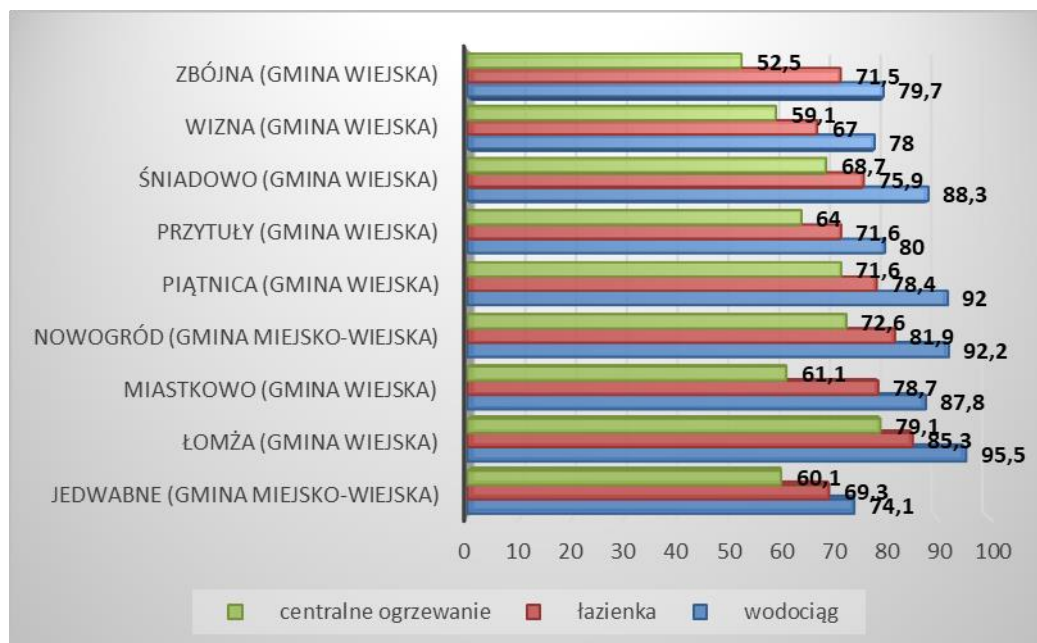
Wykres 14. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne, 2020 r.

Źródło: Dane GUS

Procent mieszkań wyposażonych w instalacje: centralne ogrzewanie, łazienkę i wodociąg na terenie Gminy Śniadowo w 2020 r. znajdował się na porównywalnym poziomie jak w innych gminach powiatu łomżyńskiego.

Wykres 15. Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań na terenie gmin położonych na terenie powiatu łomżyńskiego

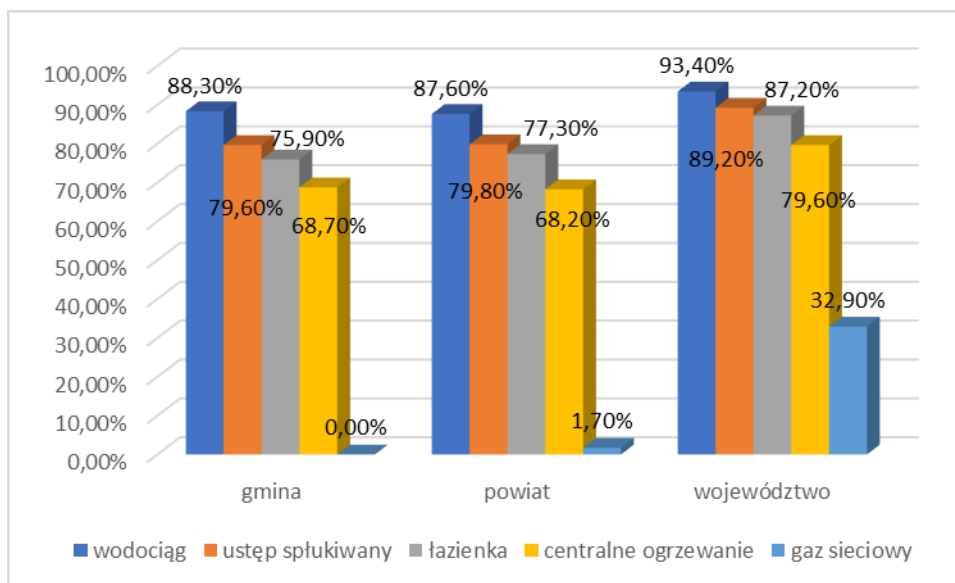

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Porównując stan wyposażenia mieszkań w instalacje sanitarne na terenie Gminy Śniadowo, powiatu łomżyńskiego oraz województwa podlaskiego można zauważyć, że stopień wyposażenia mieszkań w gminie jest na podobnym poziomie jak w pozostałych dwóch jednostkach (w niektórych przypadkach nawet trochę lepsza niż w powiecie czy obszarach wiejskich w województwie).

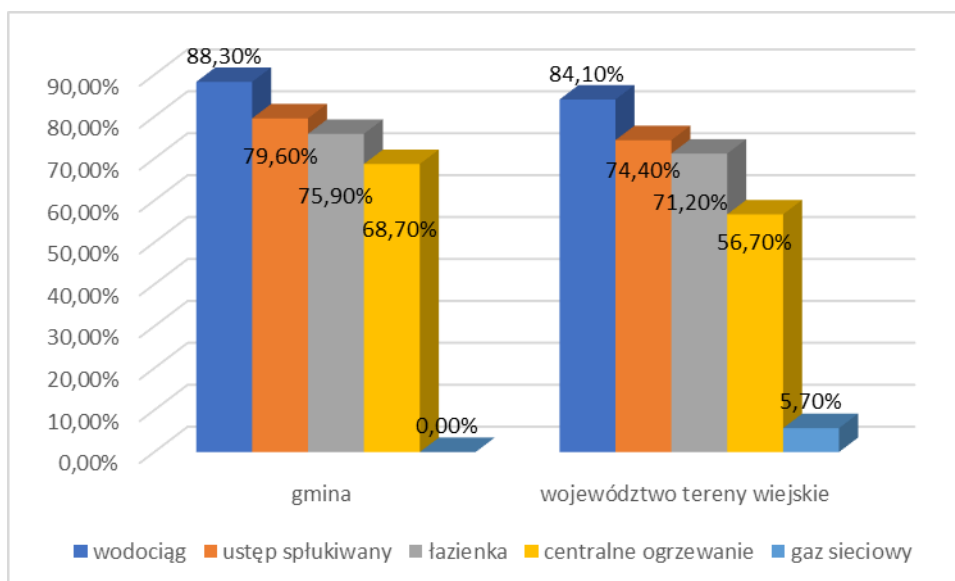
W 2020 r. na terenie gminy brak było mieszkań wyposażonych w gaz sieciowy. Inaczej sytuacja wyglądała w powiecie i województwie.

Wykres 16. Wyposażenie sanitarne mieszkań na terenie Gminy Śniadowo, powiatu łomżyńskiego oraz województwa podlaskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 17. Wyposażenie sanitarne mieszkań na terenie Gminy Śniadowo i obszarach wiejskich województwa podlaskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.4. STRUKTURA ZATRUDNIENIA I RYNEK PRACY, ŹRÓDŁA UTRZYMANIA MIESZKAŃCÓW

Część mieszkańców Gminy Śniadowo znajduje zatrudnienie w rolnictwie, które wciąż odgrywa ważną rolę na terenie gminy.

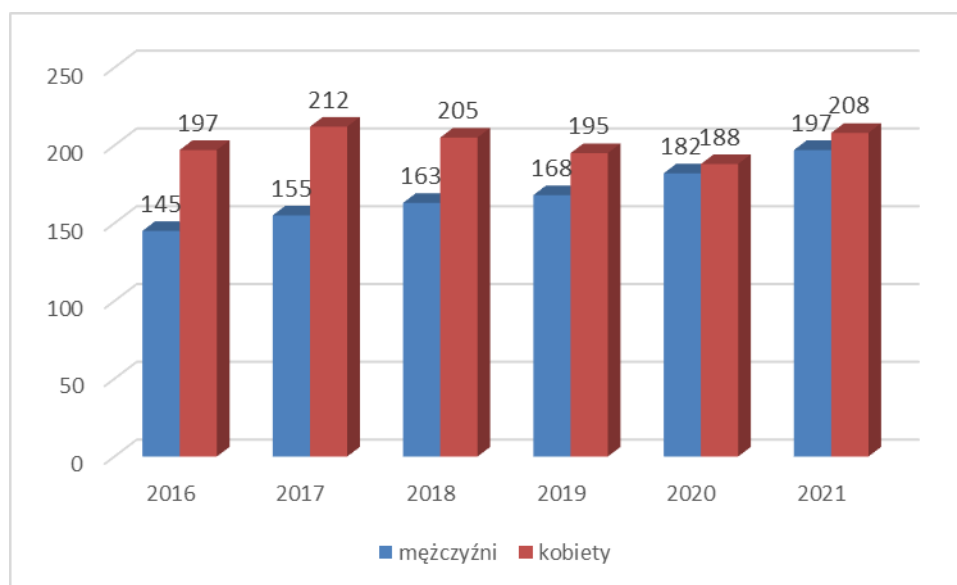
Liczba pracujących w latach 2016 – 2021 na terenie gminy wzrastała (oprócz roku 2019).

Tabela 22. Liczba osób pracujących na terenie Gminy Śniadowo

	Jedn. miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Pracujący w gminach wg płci							
ogółem	osoba	342	367	368	363	370	405
mężczyźni	osoba	145	155	163	168	182	197
kobiety	osoba	197	212	205	195	188	208
Pracujący na 1000 ludności							
pracujący na 1000 ludności ogółem	osoba	63	68	69	68	70	78
pracujący na 1000 ludności w wieku produkcyjnym	osoba	103,1	112,2	112,5	112,8	116,0	127,9

Źródło: Dane GUS

Wykres 18. Liczba osób pracujących z uwzględnieniem płci

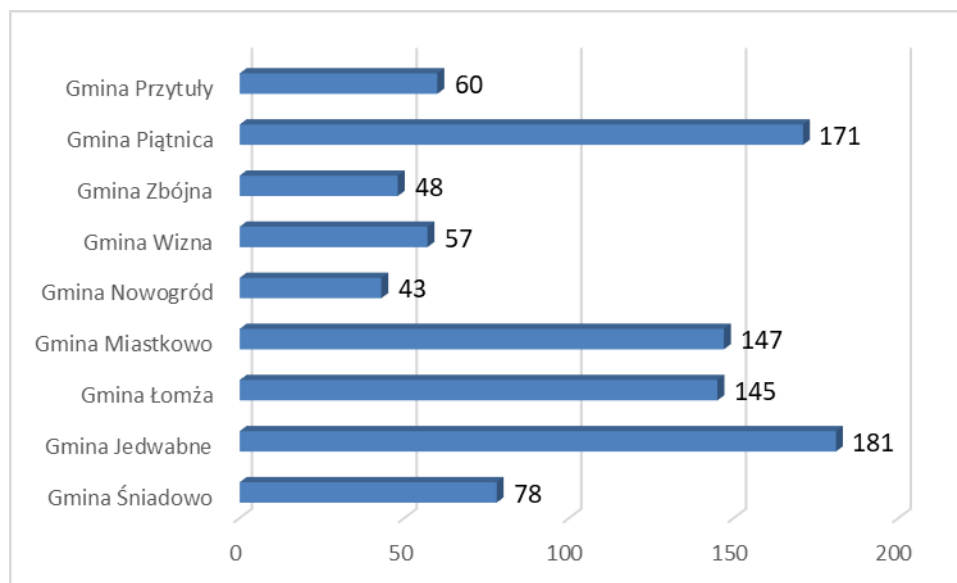

Źródło: Dane GUS

Porównując wskaźnik pracujących na 1000 mieszkańców na terenie gmin położonych na terenie powiatu łomżyńskiego Gmina Śniadowo znajduje się na 5 miejscu, gorsza sytuacja występuje w 4 gminach.

Najlepiej wypadają gmina miejsko – wiejska Jedwabne i gmina wiejska Piątnica. Najgorzej w gminie miejsko – wiejskiej Nowogród.

Wykres 19. Wskaźnik pracujących na 1000 mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu łomżyńskiego, 2021 r.

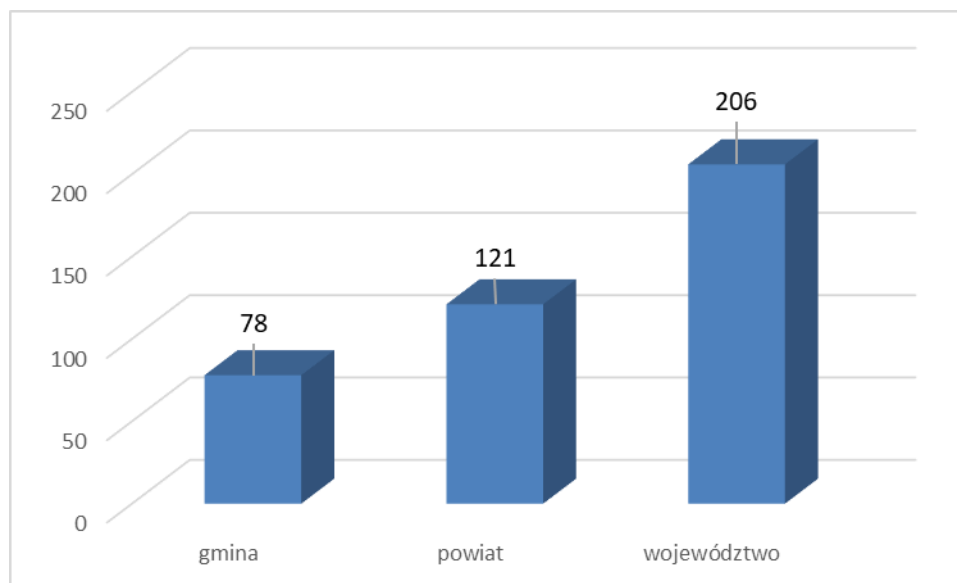

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2021 r.

Porównując wskaźnik pracujących na 1000 mieszkańców na terenie Gminy Śniadowo z sytuacją na terenie powiatu i województwa zauważyć można, że sytuacja ta jest w gminie najgorsza. Wskaźnik ten jest prawie 3 razy mniejszy niż w województwie.

Wykres 20. Wskaźnik pracujących na 1000 mieszkańców na terenie Gminy Śniadowo, powiatu łomżyńskiego i województwa podlaskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2021 r.

3.5. BEZROBOCIE

Na terenie Gminy Śniadowo od kilku lat odnotowywane jest zmniejszanie liczby osób pozostających bez pracy.

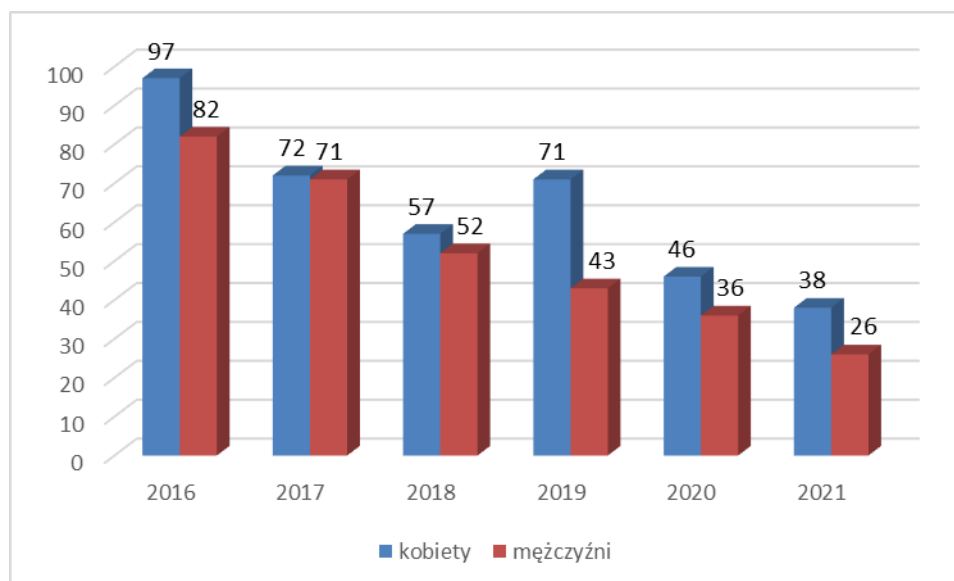
Analizując dane dotyczące bezrobocia na terenie gminy nie można zapomnieć, że badania statystyczne prowadzone przez GUS i PUP nie pokazują pełnego obrazu rynku pracy, nie rejestrując przede wszystkim problemu ukrytego bezrobocia w rolnictwie. Nie można także pomijać faktu, że w przeciągu ostatnich lat zmieniały się przepisy dotyczące sposobu określania statusu osoby bezrobotnej, które eliminowały z tej statystyki niejednokrotnie całe grupy społeczne. Dodatkowym czynnikiem wpływającym na statystyki rynku pracy jest ujemne saldo migracji (które wystąpiło we wszystkich analizowanych latach – 2016 – 2021 – na terenie gminy). Pomimo tych faktów oraz ogólnopolskich i światowych problemów, które mają różnorodne źródła i mogą zapowiadać recenzję (związaną także ze zwolnieniami, trudniejszą sytuacją na rynku pracy) to dane statystyczne dają nadzieję, że w odniesieniu do rynku pracy na terenie gminy będzie dalej następować sytuacja związana ze zwiększaniem liczby osób pracujących powodując dalsze zmniejszenie stopy bezrobocia.

Tabela 23. Liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy Śniadowo w latach 2016 - 2021

	Jedn. miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Bezrobotni zarejestrowani według gmin - stan w końcu grudnia							
ogółem	osoba	179	143	109	114	82	64
kobiety	osoba	97	72	57	71	46	38
mężczyźni	osoba	82	71	52	43	36	26
do 25 roku życia	osoba	39	22	23	20	13	17
do 30 roku życia	osoba	77	54	44	42	29	24
powyżej 50 roku życia	osoba	36	35	26	24	16	16
długotrwale bezrobotni	osoba	106	79	57	51	46	27
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci							
ogółem	%	5,4	4,4	3,3	3,5	2,6	2,0
mężczyźni	%	4,4	3,9	2,9	2,4	2,0	1,5
kobiety	%	6,6	5,0	3,9	5,0	3,3	2,7

Źródło: Dane GUS

Wykres 21. Liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy Śniadowo w latach 2016 - 2021

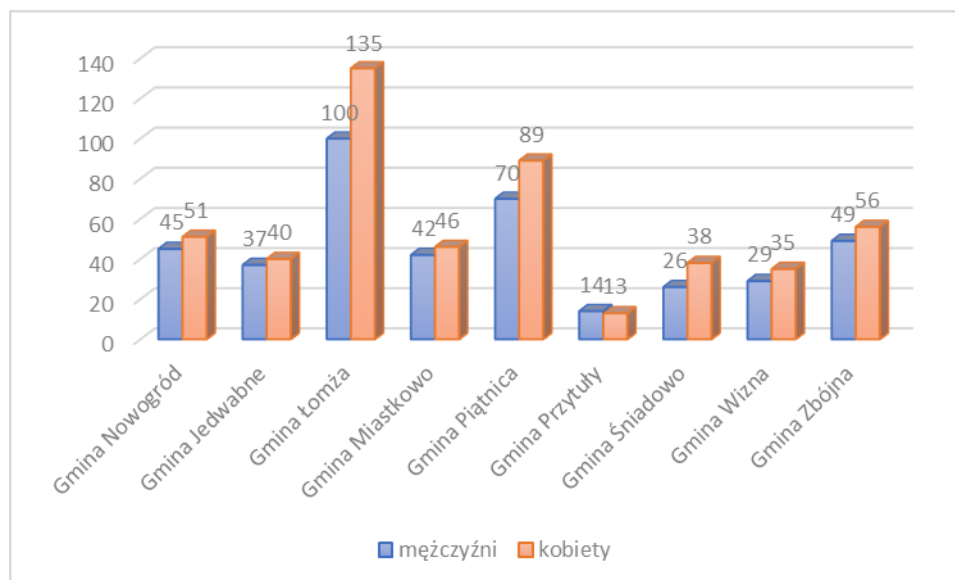

Źródło: Dane GUS

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łomży w końcu lipca 2022 r. wyniosła 2.261 osób (w tym 1.245 kobiet) i była niższa od liczby bezrobotnych zarejestrowanych na koniec lipca 2021 roku o 393 osoby (liczba kobiet zmniejszyła się o 228 osób) tj. o 14,8%. To najniższa od 1990 roku liczba bezrobotnych zarejestrowana w urzędzie na koniec lipca. Natomiast w porównaniu do stanu na koniec miesiąca poprzedniego poziom

bezrobocia zwiększył się o 39 osób tj. 1,8%. Do Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży zgłosiło się 363 bezrobotnych (w analogicznym okresie roku ubiegłego – 284), w tym 272 nie posiadało prawa do zasiłku (w lipcu 2021 roku – 193).

Wykres 22. Bezrobotni zarejestrowani wg płci w gminach leżących na terenie powiatu łomżyńskiego, 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2021 r.

W porównaniu z innymi gminami leżącymi na terenie powiatu łomżyńskiego liczba bezrobotnych w Gminie Śniadowo w 2021 r. jest stosunkowo korzystna (choć mogłaby być mniejsza).

Najmniejsza różnica pomiędzy bezrobotnymi kobietami i mężczyznami wystąpiła w tym roku w Gminie Przytuły (1). Największa różnica wystąpiła na terenie gminy wiejskiej Łomża (35 więcej kobiet niż mężczyzn miało status bezrobotnego).

4. SFERA GOSPODARCZA

4.1. ROLNICTWO

Według danych pochodzących z Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 r. na terenie Gminy Śniadowo było 741 gospodarstw rolnych, w tym 42,65% stanowiły gospodarstwa o powierzchni powyżej 15 ha, co wskazuje na małe rozdrobnienie powierzchni zajmowanej pod produkcję rolniczą, jest zjawiskiem korzystnym i wpływa na opłacalność działalności.

Tabela 24. Gospodarstwa rolne ogółem na terenie Gminy Śniadowo

Wyszczególnienie	Ilość gospodarstw
ogółem	741
do 1 ha włącznie	8
1 - 5 ha	146
5 - 10 ha	146
10 - 15 ha	125
15 ha i więcej	316

Źródło: Dane GUS, PSR 2020

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego (Powszechny Spis Rolny z 2020 r.) największy obszar przeznaczony był pod uprawy zbóż – 3 830,62 ha, co zaprezentowano w tabeli 25.

Tabela 25. Powierzchnia zasiewów wybranych upraw na terenie Gminy Śniadowo

Wyszczególnienie	Powierzchnia (ha)
ogółem	9 933,36
zboża razem	3 830,62
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	3 343,88
ziemniaki	15,72
rzepak i rzepak razem	130,96

Źródło: Dane GUS, PSR 2020

Analizując pogłowie zwierząt gospodarskich, zgodnie z Powszechnym Spisem Rolnym z 2020 r., zauważyć można, że przeważało bydło ogółem nad trzodą chlewną i drobiem (choć

różnica w pogłowie pomiędzy bydłem ogółem a drobiem ogółem nie aż tak znacząca jak pomiędzy bydłem ogółem a trzodą chlewną).

Tabela 26. Pogłowie zwierząt gospodarskich

	Jedn. miary	2020
bydło ogółem	szt.	29 139
bydło - krowy	szt.	16 408
trzoda chlewna (świnie) ogółem	szt.	5 773
trzoda chlewna (świnie) - lochy	szt.	217
drób ogółem	szt.	24 458
drób kurzy	szt.	24 237

Źródło: Dane GUS, PSR 2020

Zgodnie z Powszechnym Spisem Rolnym z 2020 r. na terenie Gminy Śniadowo przeważają użytki rolne w dobrej kulturze – 14.915,75 ha. Pod zasiewami znajdowało się 9.933,36 ha. Łąki trwale zajmowały 4.857,24 ha. W tabeli 28 zaprezentowano informacje dotyczące użycia środków ochrony roślin oraz nawozów mineralnych.

Tabela 27. Użytkowanie gruntów

	Jedn. miary	2020
grunty ogółem	ha	17 048,61
użytki rolne ogółem	ha	14 960,08
użytki rolne w dobrej kulturze	ha	14 915,75
pod zasiewami	ha	9 933,36
grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	ha	11,90
uprawy trwale	ha	7,07
łąki trwale	ha	4 857,24
pastwiska trwale	ha	102,85
pozostałe użytki rolne	ha	44,33
las i grunty leśne	ha	1 661,54
pozostałe grunty	ha	426,99

Źródło: Dane GUS, PSR 2020

Tabela 28. Zabiegi środkami ochrony roślin wykonane na powierzchnię

	Jedn. miary	2020
Zabiegi środkami ochrony roślin wykonane na powierzchnię		
zboż	szt.	693

		Jedn. miary	2020
warzyw		szt.	9
pozostałych upraw		szt.	253
zbóż		szt.	691
Zużycie nawozów mineralnych łącznie z wieloskładnikowymi oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik			
zużycie nawozów w tonach	ogółem (azotowe, fosforowe, potasowe)	t	3 042
zużycie nawozów w tonach	azotowe	t	1 579
zużycie nawozów w tonach	fosforowe	t	621
zużycie nawozów w tonach	potasowe	t	842
zużycie nawozów w tonach	wapniowe	t	1 984
gospodarstwa stosujące nawożenie	ogółem (azotowe, fosforowe, potasowe)	-	626
gospodarstwa stosujące nawożenie	azotowe	-	617
gospodarstwa stosujące nawożenie	fosforowe	-	539
gospodarstwa stosujące nawożenie	potasowe	-	526
gospodarstwa stosujące nawożenie	wapniowe	-	208

Źródło: Dane GUS, PSR 2020

Na terenie Gminy Śniadowo, zgodnie z danymi GUS – powszechny spis rolny, było 740 gospodarstw domowych z działalności rolniczej. Gospodarstw indywidualnych, gdzie końcowa produkcja rolnicza przeznaczona była głównie (w tym wyłącznie) na samozaopatrzenie było 44.

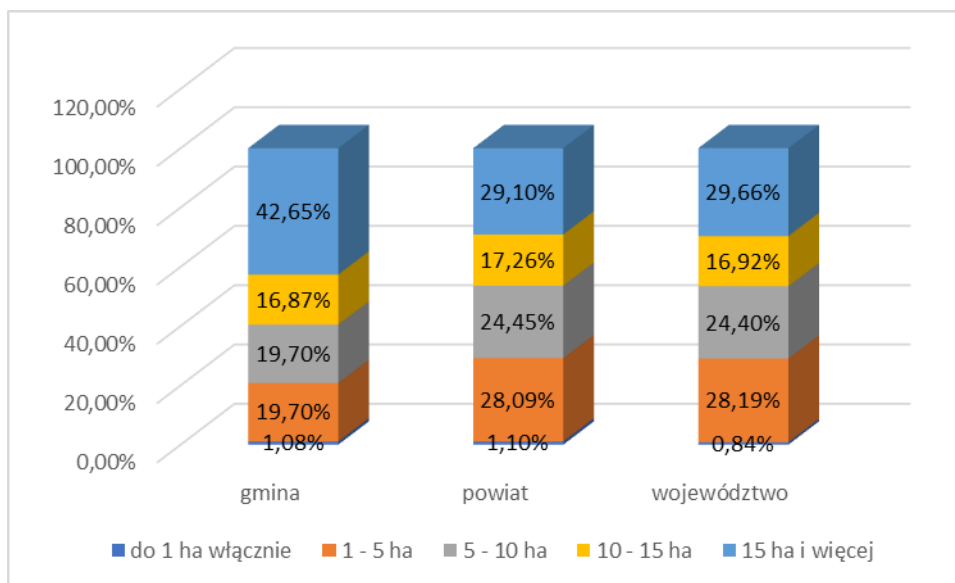
Tabela 29. Źródła dochodów gospodarstw domowych oraz przeznaczenie końcowej produkcji rolniczej

	Jedn. miary	2020
Gospodarstwa domowe wg źródeł dochodów		
z dochodem z działalności rolniczej	gosp.	740
z dochodem z pozarolniczej działalności gospodarczej	gosp.	68
z dochodem z pracy najemnej	gosp.	195
z dochodem z emerytury i renty	gosp.	170
z dochodem z innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą	gosp.	234
Gospodarstwa indywidualne według przeznaczenia końcowej produkcji rolniczej		
Gospodarstwa indywidualne, gdzie końcowa produkcja rolnicza przeznaczona była na sprzedaż	-	686
Gospodarstwa indywidualne, gdzie końcowa produkcja rolnicza przeznaczona była głównie (w tym wyłącznie) na samozaopatrzenie	-	44

Źródło: Dane GUS, PSR 2020

Zgodnie z danymi zaprezentowanymi na wykresie 23 gospodarstwa rolne na terenie Gminy Śniadowo charakteryzują się stosunkowo korzystną strukturą agrarną, gdzie największy odsetek stanowią gospodarstwa o wielkości 15 ha i więcej. Sytuacja w gminie jest lepsza niż w powiecie i województwie.

Wykres 23. Struktura gospodarstw w Gminie Śniadowo, powiecie łomżyńskim i województwie podlaskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

4.2. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Na terenie Gminy Śniadowo – zgodnie z danymi GUS – w 2021 r. istniały 343 podmioty gospodarki narodowej, z czego sektor prywatny reprezentowało 330 podmiotów. Największą ilość podmiotów prywatnych stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą - w 2021 r. było ich 256.

Tabela 30. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON według sektorów własnościowych w latach 2016 - 2021

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Podmioty wg sektorów własnościowych						
podmioty gospodarki narodowej ogółem	327	308	297	308	315	343
sektor publiczny - ogółem	13	13	12	11	11	12

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021
sektor publiczny – państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	10	10	9	8	8	9
sektor prywatny - ogółem	313	295	285	297	304	330
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	235	215	209	221	230	256
sektor prywatny - spółki handlowe	9	10	11	12	11	11
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	0	0	1	1	1	1
sektor prywatny - spółdzielnie	6	7	7	7	6	6
sektor prywatny - fundacje	1	1	2	2	2	2
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	19	19	14	14	14	13

Źródło: Dane GUS

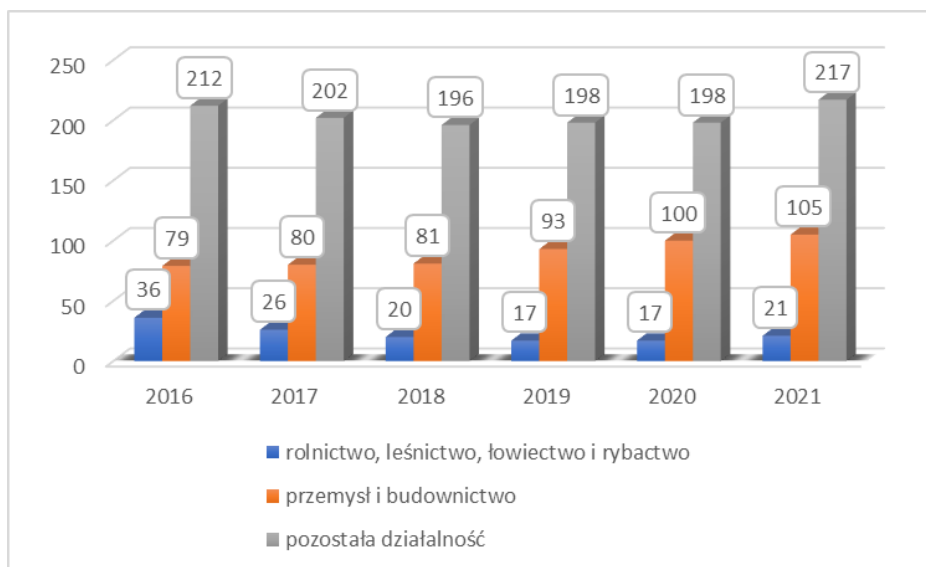
Na sektor publiczny składają się głównie państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, w 2021 r. było ich 9, sektor publiczny ogółem liczył 12 podmiotów. Na sektor prywatny oprócz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą składają się również spółki handlowe (11), spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego (1), spółdzielnie (6), fundacje (2) oraz stowarzyszenia i organizacje społeczne (13).

Tabela 31. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON według grup rodzajów działalności PKD 2007

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD 2007						
ogółem	327	308	297	308	315	343
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	36	26	20	17	17	21
przemysł i budownictwo	79	80	81	93	100	105
pozostała działalność	212	202	196	198	198	217

Źródło: Dane GUS

Wykres 24. Podmioty według grup rodzajów działalności PKD 2007 w latach 2016-2021

Źródło: Dane GUS

Analizując podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON według grup rodzajów działalności PKD 2007 można zauważyć, że w 2021 r. na terenie Gminy Śniadowo najwięcej podmiotów zajmowało się pozostałą działalnością – 217, a najmniej rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem – 21.

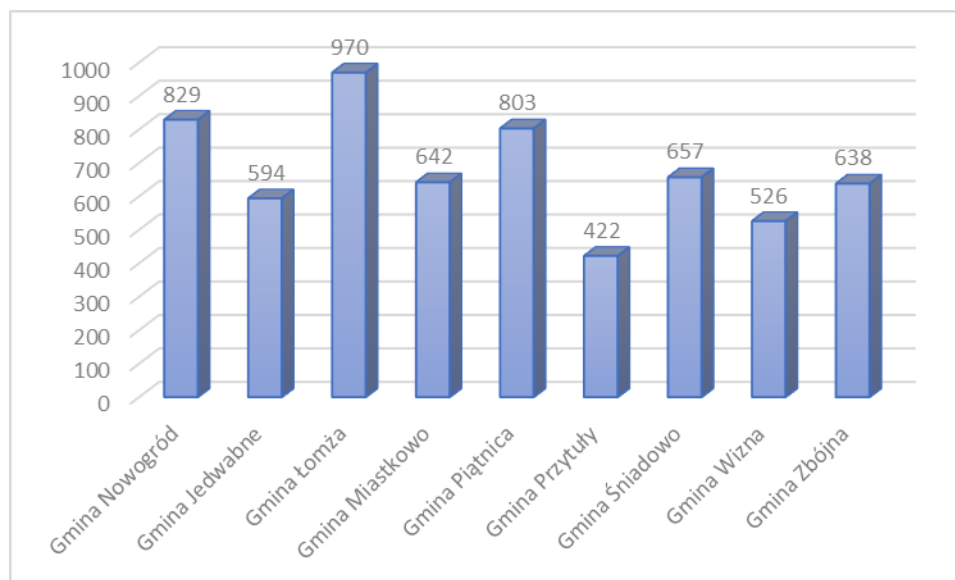
Na terenie Gminy Śniadowo w 2021 r. (zgodnie z danymi GUS) najwięcej było przedsiębiorstw o wielkości do 9 pracowników. Można więc stwierdzić, że na terenie Gminy Śniadowo działają głównie niewielkie podmioty.

Tabela 32. Podmioty według klas wielkości

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ogółem	327	308	297	308	315	343
0 - 9	318	300	289	302	309	337
10 - 49	6	5	5	3	3	3
50 - 249	3	3	3	3	3	3

Źródło: Dane GUS

Wykres 25. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności na terenie gmin powiatu łomżyńskiego

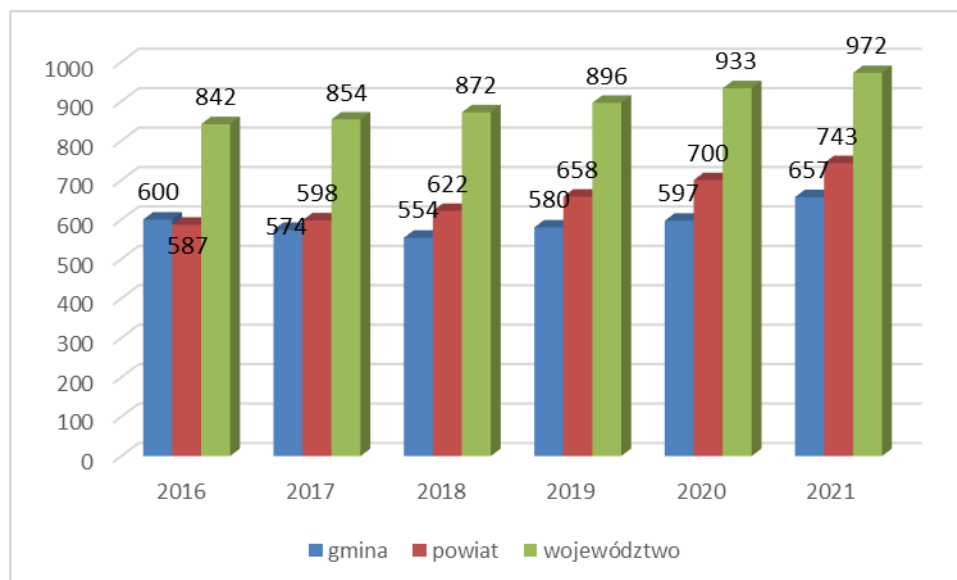
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2021 r.

Aktywność gospodarczą oraz przedsiębiorczość mieszkańców dobrze charakteryzuje wskaźnik podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Pod tym względem Gmina Śniadowo w 2021 r. zajmowała czwarte miejsce wśród gmin położonych na terenie powiatu.

Wskaźnik ten w latach 2016 – 2021 na terenie gminy był niższy niż województwie. Porównując sytuację w gminie i powiecie to jedynie w 2016 r. sytuacja w gminie była lepsza, w pozostałych latach analizy (2017 – 2021) sytuacja w powiecie była lepsza – było więcej podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tysięcy ludności.

Wskazuje to na średnią przedsiębiorczość mieszkańców gminy, mogłaby ona ulec poprawie. Choć w porównaniu do innych gmin położonych na terenie powiatu łomżyńskiego sytuacja gminy jest na porównywalnym poziomie do nich to już patrząc na ten wskaźnik w województwie i powiecie widać, że sytuacja mogłaby ulec poprawie (sytuacja w województwie jest dużo lepsza).

Wykres 26. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności na terenie Gminy Śniadowo, powiatu łomżyńskiego i województwa podlaskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

4.3. TERENY INWESTYCYJNE

W Gminie Śniadowo znajdują się tereny inwestycyjne, zlokalizowane są one w miejscowości Jakać Dworna – 5 ha, i na terenie Starej Jakaci – 36 ha.

5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

5.1. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I KOMUNIKACYJNA

Na infrastrukturę drogową na terenie Gminy Śniadowo składają się:

- 5) droga ekspresowa S61 (oddana do użytku w 2021 r.);
- 6) droga wojewódzka nr 677 Ostrów Mazowiecka – Łomża;
- 7) drogi powiatowe:
  - a. 1942B Koziki – Kołaczki – Sierzputy – Zagajne;
  - b. 1944B Sierzputy Marki - Stacja Śniadowo – Stare Duchny – Grabowo;
  - c. 1951B Śniadowo - Zalesie Wypychy – Zalesie Poczynki – granica województwa,
  - d. 1938B Wygoda - Modzele – Wypychy – Zanie;
  - e. 1946B Chojny – Szczepankowo – Osobne – Wierzbowo – Chomentowo – Śniadowo;
  - f. 1952B Śniadowo – Truszki – Jakać – Borki - Stare Szabły - Szabły Młode - Jakać Dworna - dr. 677;
  - g. 1996B Śniadowo (ul. Ostrołęcka i Kościelna) – Brulin – Strzeszewo – Kaczynek - Głęboch Wielki – Szumowo - droga nr 8;
  - h. 2110B Stacja Kolejowa Śniadowo - do drogi woj. nr 677;
- 8) drogi gminne wymienione w tabeli 33.

Tabela 33. Wykaz dróg gminnych na terenie Gminy Śniadowo

Lp.	Numer drogi	Nazwa drogi	Długość (km)
33.	105901B	Szczepankowo – Szczepankowo Kolonia – granica gminy (Leopoldowo)	3,361
34.	105902B	Młynik – Młynik Dwór	1,933
35.	105903B	Osobne – Wszerzecz - Młynik	3,891
36.	105904B	Ratowo Piotrowo – Żebry Kolonia - Żebry	4,460
37.	105905B	Osobne – Wszerzecz Kolonia	3,181
38.	105906B	Wierzbowo – Uśnik – Uśnik Dwór - Kraska	7,424
39.	105907B	Jakać Borki – Jakać Borowa	2,100
40.	105908B	Droga woj. nr 677 - Kołaczki	2,023
41.	105909B	Śniadowo – Stare Ratowo	12,064
42.	105910B	Brulin - Grabowo	2,241
43.	105911B	Jakać Młoda – Jarząbka Młoda	3,200
44.	105912B	Śniadowo ul. Szeroka	0,200
45.	105913B	Śniadowo ul. Cmentarna	0,652

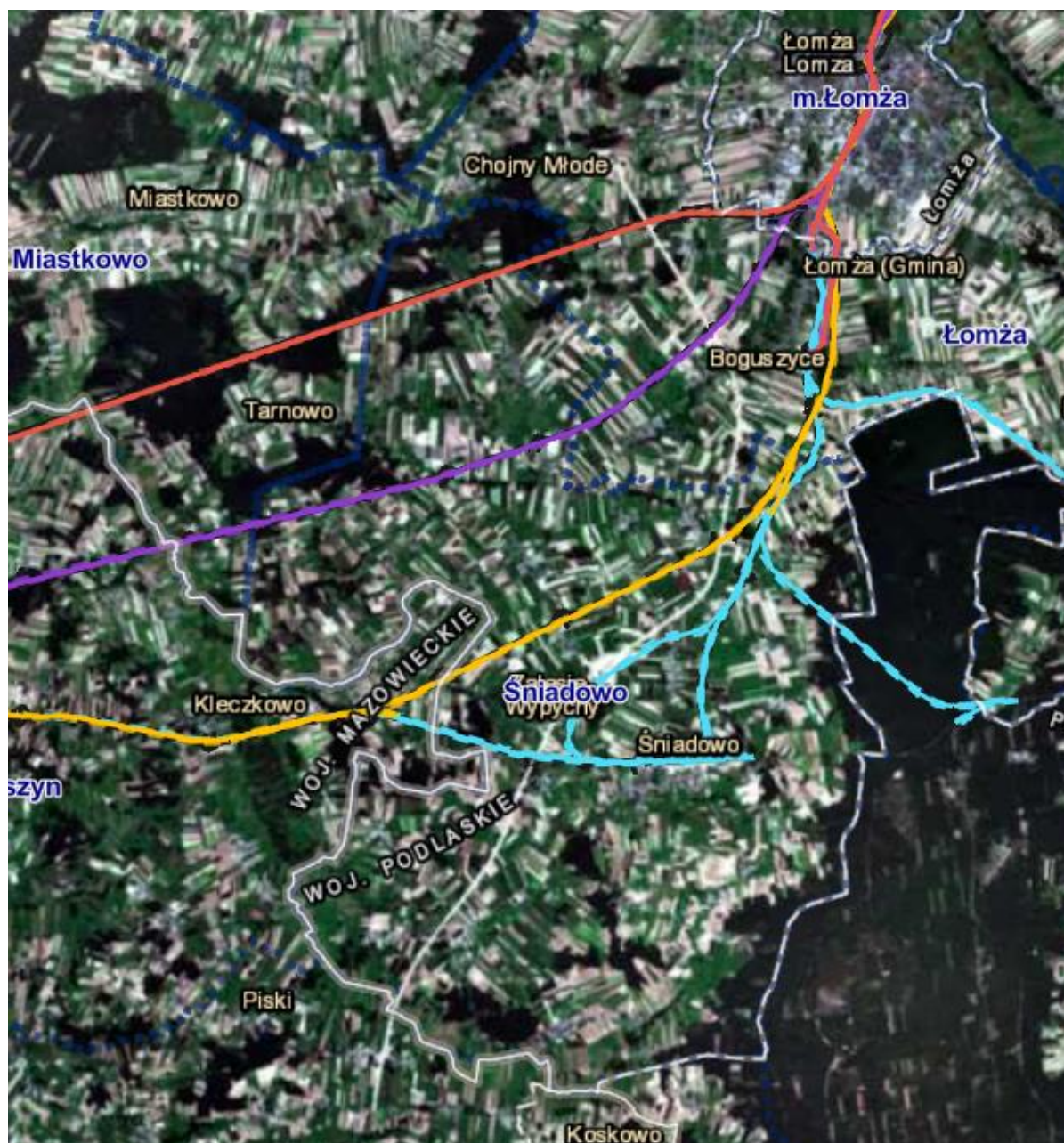
Lp.	Numer drogi	Nazwa drogi	Długość (km)
46.	105914B	Śniadowo ul. Nowa	0,339
47.	105915B	Śniadowo ul. Ogrodowa	0,289
48.	105916B	Śniadowo ul. Łąkowa	0,148
49.	105917B	Śniadowo ul. Leśna	0,541
50.	105918B	Droga woj. nr 677 – Stare Konopki - Zagroby	2,024
51.	105919B	Sierzputy Zagajne – Sierzputy Marki	2,022
52.	105920B	Jemielite Wypychy – Stare Jemielite	2,291
53.	105921B	Od dr. powiatowej nr 1944B – Śniadowo ul. Stara Stacja	0,354
54.	105922B	Od dr. powiatowej nr 1952B – Stare Szabły	1,324
55.	105923B	Od dr. powiatowej nr 1952B – Truszki Pikule	0,400
56.	105924B	Od dr. powiatowej nr 1952B – Jakać Dworna	0,415
57.	105925B	Droga w m. Koziki dochodząca z lewej i prawej strony drogi powiatowej nr 1942B	2,601
58.	105926B	Droga w m. Stara Jastrząbka dochodząca do drogi powiatowej nr 1996B	0,407
59.	105927B	Droga zlokalizowana na działkach geod. nr 3/6, 3/7, 25/7, 117, 118, 119, 121/2, 124/2 (część działki), 131 (część działki), 217 w obr. Stare Ratowo, dz. geod nr 114/24, 114/26, 114/28, 114/30, 114/32, 114/34, 130/6, 131 (część działki), 132, 144/3, 147/2 w obr. Ratowo Piotrowo - przebiegającej od drogi powiatowej nr 2110B do drogi wojewódzkiej nr 677	3,544
60.	105928B	Śniadowo ul. Skowronki	0,557
61.	105929B	Śniadowo ul. Szosowa	0,600
62.	105930B	Droga zlokalizowana na działkach geod. nr 29 i 98 przebiegająca od drogi powiatowej nr 1951B w m. Zalesie Poczynki do granicy powiatu	1,742
63.	169503B	Droga w m. Stare Ratowo zlokalizowana na działkach geod. 29/44 i 29/61	0,200
64.	169504B	Dębowo – Uśnik Kolonia	5,140

Źródło: Dane Urzędu Gminy Śniadowo

Zgodnie z danymi GUS w 2020 r. w zakresie transportu publicznego mieszkańcy mogli skorzystać z 78 przystanków znajdujących się w granicach gminy.

Przez teren gminy przebiegają także linie kolejowe nr 36 Ostrołęka – Łapy oraz 49 Śniadowo – Łomża (linie planowane do reaktywacji). Planowana jest budowa linii nr 29, która ma przebiegać m.in. przez teren Gminy Śniadowo.

Rysunek 26. Warianty przebiegu linii kolejowej

Źródło: experience.arcgis.com

Zgodnie ze Stanowiskiem Nr 1/2022 Rady Gminy Śniadowo z 7 czerwca 2022 r. w sprawie przebiegu linii kolejowej nr 29 na odcinku Ostrołęka – Łomża – Giżycko Rada Gminy Śniadowo poparła budowę linii kolejowej szybkiego ruchu w ramach Centralnego Portu Komunikacyjnego na trasie Warszawa – Ostrołęka – Łomża – Giżycko.

Rada Gminy Śniadowo poparła wariant niebieski przebiegający w zdecydowanej większości po istniejącej infrastrukturze kolejowej na odcinku od Ostrołęki do Śniadowa i Śniadowa do

Łomży z bezwzględnym wyłączeniem projektowanego łącznika po lewej stronie miejscowości Śniadowo i modyfikacją jej przebiegu po prawej stronie z jak najmniejszą ingerencją w tereny rolnicze, po terenach niewykorzystywanych rolniczo (wyróbiska). Zgodnie ze stanowiskiem Rady w tym wariancie konieczne jest zlokalizowanie dworca kolejowego w Śniadowie.

Jako alternatywny przebieg linii kolejowej Rada Gminy Śniadowo wskazała na przebieg linii kolejowej w wariancie o kolorze czerwonych z lokalizacją dworca kolejowego w miejscowości Szczepankowo.

Rada Gminy Śniadowo stanowczo zaś sprzeciwiła się przebiegowi linii kolejowej w wariancie o kolorze fioletowym i wariancie o kolorze żółtym.

Przez teren gminy przebiega szlak turystyki samochodowej na trasie Warszawa – Ostrów Mazowiecka – Łomża - Mazury i Pojezierze Suwalsko - Augustowskie.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego przyjętego uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r. wskazano na zły stan techniczny niektórych linii kolejowych.

W dokumencie podkreśla się także międzyregionalny charakter drogi nr 677 – Łomża (droga nr 63) – Śniadowo – Ostrów Mazowiecka, jako łączącej teren województwa podlaskiego z województwem mazowieckim.

5.2. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Na terenie Gminy Śniadowo funkcjonuje ujęcie wody w Starym Ratowie.

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Łomży przeprowadziła badanie próbek wody pobranych w wodociągu Stare Ratowo w ramach kontroli wewnętrznej w dniu 20.06.2022 r., 24.06.2022 r., 08.07.2022 r., 15.07.2022 r., oraz nadzoru sanitarnego w dniu 15.07.2022 r. w Zespole Szkolno – Przedszkolnym w Śniadowie, ul. Łomżyńska 29 (woda z sieci). W ich wyniku stwierdziła przydatność wody do spożycia.

Zgodnie ze „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Śniadowo” do ujęcia i stacji wodociągowej w Starym Ratowie podłączone są wsie: Stare Ratowo, Śniadowo oprócz Starej Stacji, Mężenin, Olszewo, Stare Duchny, Duchny Młode, Grabowo, Brulin, Stara Jastrząbka, Jastrząbka Młoda, Strzeszewo, Jakać Młoda, Jakać Dworna, Stara Jakać, Jakać Borki, Stare Szabły, Szabły Młode, Truszki(18 wsi).

Na terenie gminy znajduje się także:

- stacja wodociągowa Wierzbowo do której podłączone są wsie:

Młynik, Młynik Dwór, Wszerzec, Wszerzec Kolonia, Osobne, Uśnik, Uśnik Dwór, Uśnik Kolonia, Szczepankowo, Żebry, Żebry Kolonia, Chomentowo, Wierzbowo, Konopki Młode, Ratowo Piotrowo, Dębowo, Jemielite Wypychy, Sierzputy Marki, Zalesie Wypychy, Zalesie Poczynki, Stare Jemielite, Zagroby, Stare Konopki, Kołaczki, Koziki, Sierzputy Zagajne, Sniadowo- Stara Stacja (26 wsi) + Radgoszcz.

Na terenie Gminy Śniadowo w 2020 r. – według danych GUS – 88,8% ludności korzystało z wodociągów (w czasie tworzenia Diagnozy dane za 2021 r. w tym zakresie były niedostępne).

W 2021 roku zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca wynosiło 61,3 m³. Długość czynnej sieci rozdzielczej wynosiła 137 km. Było 1.365 przyłączy do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Wystąpiło 7 awarii sieci wodociągowej.

Tabela 34. Stan zaopatrzenia w wodę na terenie Gminy Śniadowo

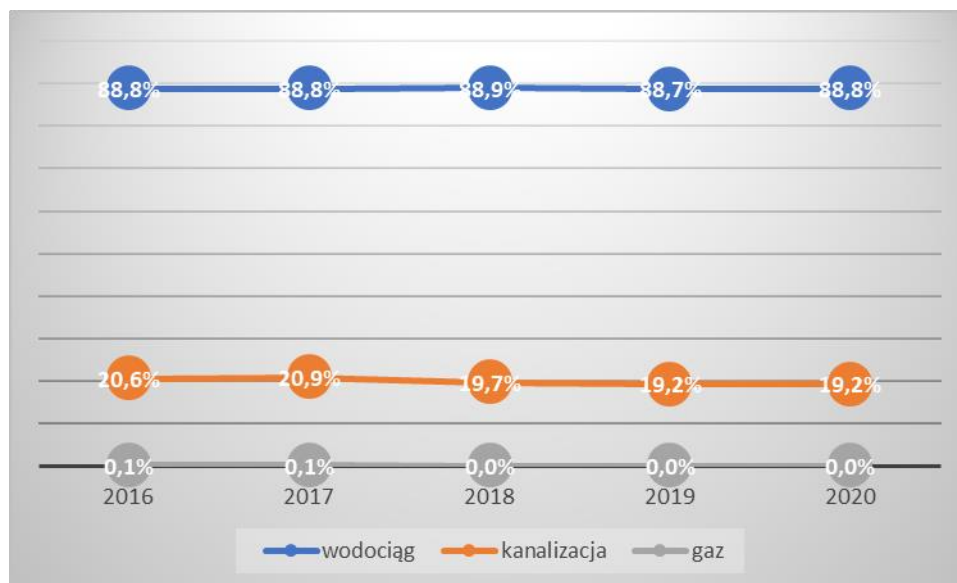
	Jedn. miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Wodociągi							
długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej)	km	-	-	-	-	137,0	137,0
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	128,3	128,3	128,8	136,8	137,0	137,0
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1 361	1 356	1 365	1 342	1 348	1 365
awarie sieci wodociągowej	szt.	9	8	5	8	10	7
woda dostarczona	dam ³	-	-	-	-	323,0	323,5
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	280,9	265,9	290,0	306,7	320,0	320,5
źródła uliczne	szt.	-	-	-	-	1	1
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m ³	51,5	49,1	54,2	57,3	60,5	61,3
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	4 843	4 764	4 766	4 713	4 687	-

	Jedn. miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021
straty wody	dam ³	-	-	-	-	-	120,7
dobowa zdolność produkcyjna czynnych urządzeń całego wodociągu	dam ³	-	-	-	-	-	3 780,0
dobowa produkcja wody	m ³	-	-	-	-	-	1 217
dobowa produkcja wody w relacji do dobowej zdolności produkcyjnej czynnych urządzeń całego wodociągu	-	-	-	-	-	-	32
liczba awarii sieci wodociągowej na 1 km sieci wodociągowej	m ³	-	-	-	-	-	0,3
udział strat wody w łącznej ilości dostarczonej wody	%	-	-	-	-	-	27,2
Zużycie wody w gospodarstwach domowych							
na 1 mieszkańca	m ³	51,5	49,1	54,2	57,3	60,5	61,3
na 1 korzystającego	m ³	58,0	55,8	60,8	65,1	68,3	-
Woda dostarczona do wodociągu na terenie gminy w czasie doby w badanym roku							
woda dostarczana do wodociągu	dam ³	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9
woda sprzedana z wodociągu ogółem	dam ³	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9
woda sprzedana z wodociągu gospodarstwom domowym	dam ³	0,8	0,7	0,8	0,8	0,9	0,9
Przedsiębiorstwa świadczące usługi w gminie w badanym roku							
przedsiębiorstwa świadczące usługę (dostarczające wodę)	ob.	1	1	1	1	1	1

Źródło: Dane GUS

W sprawie zasad korzystania z wodociągu na terenie gminy istnieje regulamin przyjęty poprzez Uchwałę nr II.16.2018 Rady Gminy Śniadowo z dnia 7 grudnia 2018 r. w sprawie uchwalenia regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Śniadowo (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2018 r. poz. 5114).

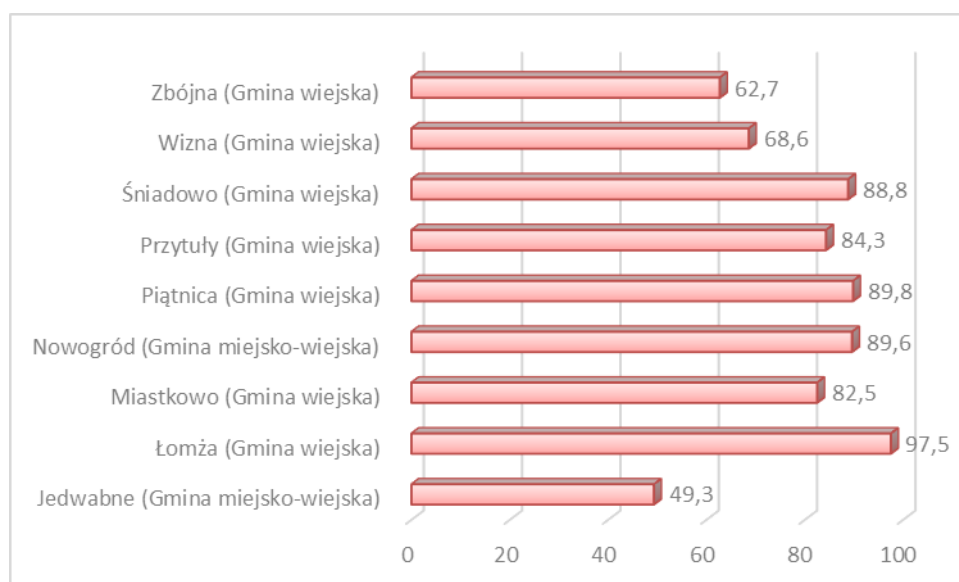
Wykres 27. Odsetek ogółu ludności gminy korzystający z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w latach 2016 - 2020

Źródło: Dane GUS

Biorąc pod uwagę odsetek ogółu ludności gminy korzystającej z wodociągu sytuacja Gminy Śniadowo znajduje się on na porównywalnym poziomie jak w innych gminach położonych na terenie powiatu łomżyńskiego.

Wykres 28. Korzystający z wodociągu w % ogółu ludności w gminach leżących na terenie powiatu łomżyńskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Teren Gminy Śniadowo jest częściowo skanalizowany. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej, zgodnie z danymi GUS, w 2021 r. wyniosła 6,0 km. W tymże roku było 238 przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania.

Tabela 35. Sieć kanalizacyjna

	Jedn. miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kanalizacja							
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0
długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	262	269	246	234	234	238
awarie sieci kanalizacyjnej	szt.	14	16	16	26	35	38
ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam ³	23,8	24,8	25,7	25,7	26,1	28,7
ścieki oczyszczane odprowadzone	dam ³	24,0	24,0	24,0	24,0	24,0	26,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	1 122	1 123	1 059	1 018	1 012	-
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności							
kanalizacja	%	20,6	20,9	19,7	19,2	19,2	-
Sieć rozdzielcza na 100 km²							
sieć kanalizacyjna	km	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7	-

Źródło: Dane GUS

Zgodnie z danymi GUS w 2021 r. istniała 1 oczyszczalnia komunalna z podwyższonym usuwaniem biogenów. Ogółem z oczyszczalni korzystała 1.096 osób. Odprowadzono 26 dam³ ścieków, taką samą wielkość odpadów oczyszczono.

Tabela 36. Oczyszczanie ścieków

	Jedn. miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Oczyszczalnie komunalne							
z podwyższonym usuwaniem biogenów	szt.	1	1	1	1	1	1

	Jedn. miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ludność korzystająca z oczyszczalni							
ogółem	osoba	1048	1076	1056	1074	1086	1096
z podwyższonym usuwaniem biogenów	osoba	1048	1076	1056	1074	1086	1096
z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ludności	%	19,2	20,1	19,7	20,2	20,6	21
Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu							
BZT5	kg/rok	191	137	371	434	137	248
ChZT	kg/rok	1231	2172	1856	2913	1800	1980
zawiesina ogólna	kg/rok	312	311	530	815	69	437
Ścieki oczyszczane w ciągu roku							
odprowadzone ogółem	dam ³	24,0	24,0	24,0	24,0	24,0	26,0
odprowadzane w czasie doby do kanalizacji	dam ³	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
oczyszczane łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowożonymi	dam ³	35	46	35	35	34	41
oczyszczane razem	dam ³	24	24	24	24	24	26
oczyszczane z podwyższonym usuwaniem biogenów	dam ³	24	24	24	24	24	26
oczyszczane biologicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ścieków ogółem	%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
odprowadzone na 1 mieszkańca	-	0,004	0,004	0,004	0,004	0,005	0,005
Wielkość (przepustowość) oczyszczalni wg projektu							
z podwyższonym usuwaniem biogenów	m ³ /dobę	200	200	200	200	200	200
z podwyższonym usuwaniem biogenów na 1 mieszkańca	m ³ /dobę	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04
Wielkość oczyszczalni komunalnych w RLM							
ogółem	osoba	1 333	1 333	1 333	1 333	1 333	1 333

Źródło: Dane GUS

Ścieki komunalne z terenu gminy bywają również oczyszczane w instalacjach przydomowych lub przechowywane w zbiornikach bezodpływowych.

W 2021 r. na terenie gminy było 851 zbiorników bezodpływowych i 396 oczyszczalni przydomowych. Istniała także 1 stacja zlewna.

Tabela 37. Nieczystości ciekłe na terenie Gminy Śniadowo (2016 – 2021)

	Jedn. miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021
zbiorniki bezodpływowe - stan w dniu 31 grudnia	szt.	847	847	847	847	849	851
oczyszczalnie przydomowe - stan w dniu 31 grudnia	szt.	378	389	389	389	391	396
stacje zlewne - stan w dniu 31 grudnia	szt.	1	1	1	1	1	1
nieczystości ciekłe ogółem wywiezione do oczyszczalni ścieków lub stacji zlewnych - w ciągu roku	dam ³	-	1,95	-	-	-	-
nieczystości ciekłe z gospodarstw domowych wywiezione do oczyszczalni ścieków lub stacji zlewnych - w ciągu roku	dam ³	-	1,93	-	-	-	-
nieczystości ciekłe (ścieki bytowe) odebrane w ciągu roku	m ³	-	-	2 471,1	2 249,7	2 343,1	2 755,3
ścieki bytowe w tym przekazane do stacji zlewnej	m ³	-	-	2 471,1	2 249,7	2 343,1	2 755,3

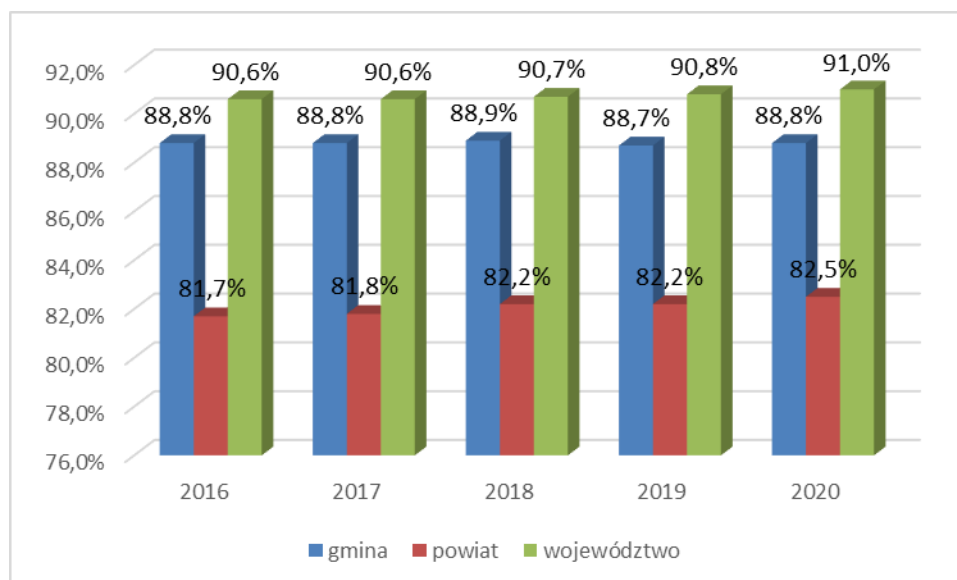
Źródło: Dane GUS

Porównując odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej na terenie Gminy Śniadowo, powiatu łomżyńskiego oraz województwa podlaskiego można zauważyć, że na obszarze Gminy Śniadowo odsetek ten był mniejszy niż w województwie, ale większy niż w powiecie. W przypadku sieci kanalizacyjnej sytuacja na terenie gminy nie jest już tak korzystna i w latach 2018 - 2020 r. odsetek osób korzystających z tej sieci był mniejszy niż w powiecie. Przez wszystkie lata analizy był mniejszy niż w województwie.

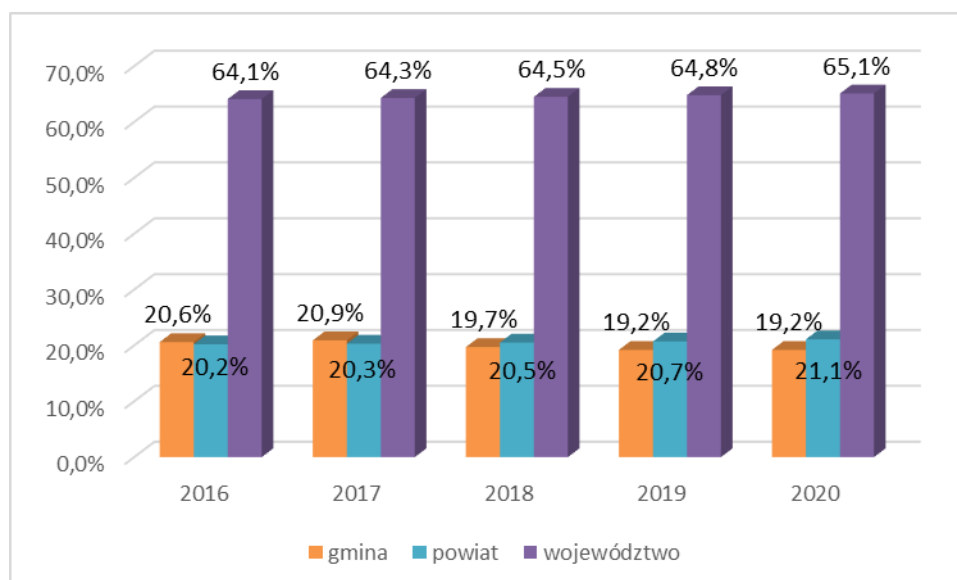
W przypadku gazu sieciowego na terenie gminy ostatni raz wskazano odsetek osób z niego korzystającego w 2017 r. We wszystkich analizowanych latach sytuacja była lepsza zarówno w powiecie (nieduża różnica) i województwie (odsetek korzystających prawie 30%).

Wykres 29. Odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej na terenie Gminy Śniadowo, powiatu łomżyńskiego i województwa podlaskiego

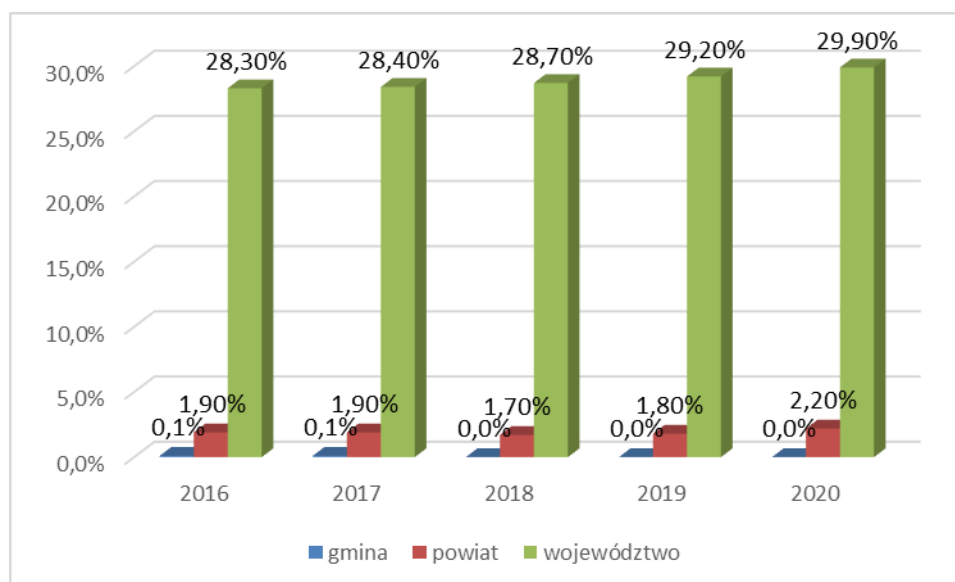
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 30. Odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Śniadowo, powiatu łomżyńskiego i województwa podlaskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 31. Odsetek osób korzystających z sieci gazowej na terenie Gminy Śniadowo, powiatu łomżyńskiego i województwa podlaskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

5.3. GOSPODARKA ODPADAMI

Na terenie Gminy Śniadowo źródłami wytwarzanych odpadów są:

- przedsiębiorstwa prowadzące działalność gospodarczą,
- gospodarstwa domowe, w których powstają także odpady wielkogabarytowe czy niebezpieczne,
- obiekty infrastruktury społecznej i komunalnej,
- obszary ogrodów, parków, cmentarzy czy targowisk itp.,
- ulice i place.

Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych, wskaźnik ich nagromadzenia, jak również ich struktura oraz skład są uzależnione od różnych uwarunkowań lokalnych. Należą do nich: poziom rozwoju gospodarczego obszaru, zamożność społeczeństwa, rodzaj zabudowy mieszkalnej, sposób gospodarowania zasobami, przyzwyczajenia w konsumpcji dóbr

materialnych, a także cechy charakterologiczne mieszkańców i ich podatność na edukację ekologiczną.

Zgodnie z danymi GUS – w 2021 r. na terenie Gminy Śniadowo zebrano 1 279,99 t odpadów. Na jednego mieszkańca przypadało 155,6 kg odpadów zmieszanych. W 2021 r. ilość odebranych odpadów zmieszanych spadła w stosunku od ubiegłego roku o 45,98 t, natomiast ilość odpadów segregowanych znacząco wzrosła - o 57,75 t i osiągnęła największą wartość w stosunku do poprzednich lat.

Może to świadczyć o poprawie jakości prowadzonej przez mieszkańców segregacji odpadów. Jednak w dalszym ciągu udział odpadów zebranych selektywnie w odpadach odebranych ogółem stanowił niedostateczny odsetek – 36,40%, natomiast odpady zmieszane – 63,60%.

Tabela 38. Odpady komunalne z terenu Gminy Śniadowo

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Odpady zebrane w ciągu roku							
ogółem	t	-	1 260,98	1 382,71	1 415,16	1 268,22	1 279,99
z gospodarstw domowych	t	-	1 166,64	1 258,20	1 261,09	1 193,34	1 232,79
z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)	t	-	94,34	124,51	154,07	74,88	47,20
Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku							
ogółem	t	-	189,74	235,75	233,94	407,98	465,73
z gospodarstw domowych	t	-	186,01	224,63	224,73	407,24	459,55
z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)	t	-	3,73	11,12	9,21	0,74	6,18
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku							
ogółem	t	1 004,8	1 071,2	1 146,9	1 181,22	860,24	814,26
ogółem na 1 mieszkańca	kg	184,4	197,8	214,3	220,8	162,7	155,6
z gospodarstw domowych	t	909,46	980,63	1 033,5	1 036,36	786,10	773,24
odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	kg	166,9	181,0	193,1	193,7	148,7	147,8
z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)	t	-	90,61	113,39	144,86	74,14	41,02
Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów							
ogółem	%	-	15,0	17,0	16,5	32,2	36,4
z gospodarstw domowych	%	-	15,9	17,9	17,8	34,1	37,3

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021
papier i tektura, metale, szkło i tworzywa sztuczne	%	-	5,9	10,6	10,2	11,5	7,0
biodegradowalne	%	-	-	-	-	5,1	7,4

Źródło: Dane GUS

Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach na gminach spoczywa zadanie zapewnienia odpowiedniego i właściwego odbioru i zagospodarowania wszystkich odpadów komunalnych z możliwością selektywnego zbierania. Zmieszane odpady komunalne, czy pozostałości po sortowaniu tych odpadów przeznaczone do składowania, powinny być kierowane do regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych – RIPOK, tak by były zagospodarowane w regionie swego powstania. W przypadku braku RIPOK lub podczas awarii odpady mogą być kierowane do instalacji zastępczych, wyznaczonych w Wojewódzkim Programie Gospodarki Odpadami. Odpady powinny odbierać od mieszkańców firmy, wyłonione w drodze przetargu, a za odbiór odpadów mieszkańcy uiszczać jednolitą stawkę, z możliwością obniżki dzięki stosowaniu segregowania odpadów u źródła ich powstawania.

Na terenie województwa podlaskiego funkcjonują instalacje komunalne zapewniające mechaniczno-biologiczne przetwarzanie (MBP) niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielanie z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku oraz zapewniające składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych. Zgodnie z art. 38b ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2021 r. poz. 779 z późn. zm.) marszałek województwa prowadzi listę takich instalacji. Należą do nich:

- Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Hryniewiczach (ZUOK w Hryniewiczach)
- Zakład Zagospodarowania Odpadów w Hajnówce (ZZO w Hajnówce)
- Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Suwałkach (ZUOK w Suwałkach)
- Zakład Zagospodarowania Odpadów w Koszarówce (ZZO w Koszarówce)
- Zakład Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów w Czartorii (ZPiUO w Czartorii)
- Zakład Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów w Czerwonym Borze (ZPiUO w Czerwonym Borze).

W województwie podlaskim wydzielono cztery regiony gospodarki odpadami (RGO): Centralny, Południowy, Północny i Zachodni. Gmina Śniadowo przynależy do Zachodniego

Regionu Gospodarki Odpadami. Miejszem zagospodarowywania odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania, zebranych z terenu gminy, jest Zakład Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów w Czartorii, 18-413 Miastkowo.

Od 6 września 2019 r. na podstawie art. 17 ust. 4 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 1579) zniesiona została regionalizacja, przestały istnieć regiony gospodarki odpadami wymienione w „Planie Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2016 – 2022”.

Na terenie Gminy Śniadowo funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Zlokalizowany jest on przy ulicy Kościelnej 8b. Nadzór nad PSZOK-iem sprawuje Urząd Gminy Śniadowo. Rodzaje odpadów komunalnych przyjmowanych do PSZOK-u:

- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, np. sprzęt AGD i RTV, świetlówki, żarówki energooszczędne, odtwarzacze mp3, żelazka, wiertarki, telefony komórkowe, drukarki i inne tego typu przedmioty,
- zużyte opony (z samochodów osobowych, motocykli, rowerów, wózków rowerowych i inwalidzkich, czterokołowców oraz przyczep tych pojazdów),
- odpady wielkogabarytowe, np. meble, dywany, wózki dziecięce, materace, rowery, zabawki dużych rozmiarów,
- drobne odpady budowlane i rozbiórkowe w ilości nie większej niż 200 kg na rok,
- odpady podlegające selektywnej zbiórce odpadów, tj. frakcja sucha obejmująca odpady papieru, tektury, szkła, tworzyw sztucznych, metali i opakowań wielomateriałowych.

Zgodnie z „Raportem o Stanie Gminy Śniadowo w 2021 roku” od 01.01.2021 r. do 31.12.2021 r. zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, w wyniku przeprowadzonego przetargu nieograniczonego, odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych z terenu Gminy Śniadowo i ich zagospodarowanie, realizowany był przez firmę Zakład Usługowy WINPOL s.c. Lech Jan Wiśniewski Sebastian Wiśniewski, ul. Towarowa 15, 18 - 400 Łomża. Umowa z firmą zawarta została na okres jednego roku (tj. od 01.01.2021 r. – 31.12.2021 r.).

W ramach systemu odbioru odpadów wyposażono wszystkie nieruchomości zamieszkałe w pojemniki do gromadzenia zmieszanych odpadów komunalnych oraz w worki na selektywną zbiórkę odpadów zgodnie z kolorystyką wynikającą z Rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z odpadami opakowaniowymi

i obowiązującą na terenie gminy. Segregacji podlegały: papier i tektura - worki w kolorze niebieskim, tworzywa sztuczne, drobny metal i opakowania wielomateriałowe - worki w kolorze żółtym, szkło - worki w kolorze zielonym, odpady ulegające biodegradacji - worki koloru brązowego.

Na terenie Gminy Śniadowo nie ma możliwości przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, bioodpadów stanowiących odpady komunalne oraz przeznaczonych do składowania pozostałości z sortowania odpadów komunalnych i pozostałości z procesu mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych. Wszystkie odpady przekazywane są do Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Czartorii, gm. Miastkowo, 18-400 Łomża.

5.4. INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA I GAZOWA

Na obszarze gminy nie ma całościowo zorganizowanej gospodarki w zakresie zaopatrzenia i pokrycia potrzeb cieplnych zarówno mieszkańców jak i przemysłu. Powyższe potrzeby pokrywane są z lokalnych źródeł ciepła – indywidualnych kotłowni wbudowanych, zakładowych, przemysłowych (węglowe, olejowe lub gazowe), bądź tradycyjne ogrzewanie piecowe.

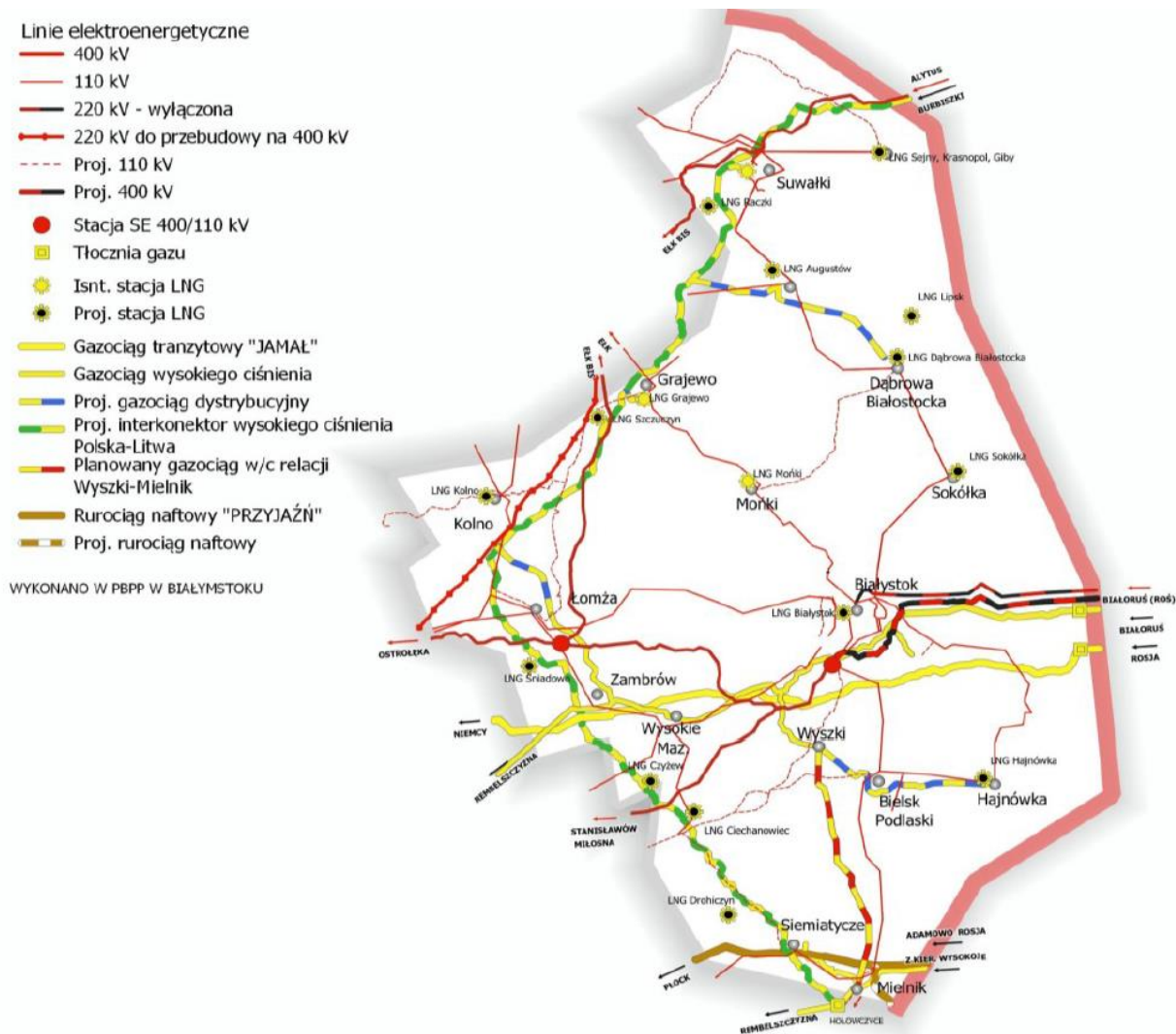
W 2017 r. ostatni raz kiedy odnotowano odsetek ludności korzystający z sieci gazowej na terenie gminy.

Na terenie gminy istnieje infrastruktura energetyczna zaopatrująca mieszkańców w energię elektryczną.

Gmina Śniadowo zasilana jest w energię elektryczną liniami napowietrznymi 15kV z istniejącej stacji transformatorowej 110/15kV /GPZ/ w Łomży. Na terenie gminy znajduje się 51 stacji transformatorowych 15/0,4kV. W większości przypadków są to słupowe stacje transformatorowe typu ŻH, STS lub STSa. Przez teren gminy przebiega także linia energetyczna NN 400 kV.

Rysunek 27. przedstawia infrastrukturę energetyczną przebiegającą przez województwo podlaskie.

Rysunek 27. Infrastruktura energetyczna województwa podlaskiego

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030

Przez teren gminy przebiega sieć gazowa wysokiego ciśnienia (gazociąg Polska – Litwa).

Przez jej teren przebiega także Sieć Szerokopasmowej Polski Wschodniej.

6. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

6.1. INFRASTRUKTURA EDUKACYJNA

Na terenie Gminy Śniadowo, zgodnie z „Raportem o Stanie Gminy Śniadowo w 2021 roku”, w 2021 roku funkcjonowały 2 placówki oświatowe:

- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Śniadowie,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Szczepankowie,

Tabela 39. Ilość uczniów w roku szkolnym 2020/2021

	Ogółem		Oddziały szkolne		Oddziały przed-szkolne	
	2019/20	2020/21	2019/20	2020/21	2019/20	2020/21
ZSP Śniadowo	463	502	336	380	127	122
ZSP Szczepankowo	98	102	81	83	17	19
Razem:	561	604	417	463	144	141

Źródło: Raport o Stanie Gminy Śniadowo w 2021 roku

Baza lokalowa:

- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Śniadowie:
  - sale lekcyjne – 26 (22 w szkole podstawowej, 4 w gminnym przedszkolu)
  - gabinety – 5 (pedagoga, logopedy, psychologa, terapeutę, pielęgniarstwo),
  - pracownia komputerowa – 1,
  - sala gimnastyczna – 2,
  - biblioteka – 1,
  - stołówka – 1,
  - świetlica – 2,
  - plac zabaw dla dzieci – 1,
- Szkoła Podstawowa w Szczepankowie:
  - sale lekcyjne – 9 (4 klasopracownie w szkole podstawowej, 3 pracownie edukacji wczesnoszkolnej, 1 pracownia w oddziale przedszkolnym, 1 sala w punkcie przedszkolnym),

- o pracownia komputerowa – 1,
- o sala gimnastyczna -1,
- o biblioteka – 1,
- o gabinet profilaktyki zdrowotnej,
- o gabinet terapii pedagogicznej i logopedycznej,
- o otwarta strefa aktywności (przy szkole).

Największa liczba uczniów uczęszczająca do szkół podstawowych w latach 2016 - 2020, zgodnie z danymi GUS, wystąpiła w 2020 r. Na jeden oddział w szkołach podstawowych w tym roku przypadało 16 uczniów.

W czasie tworzenia Diagnozy dane dotyczące 2021 r. były jeszcze niedostępne.

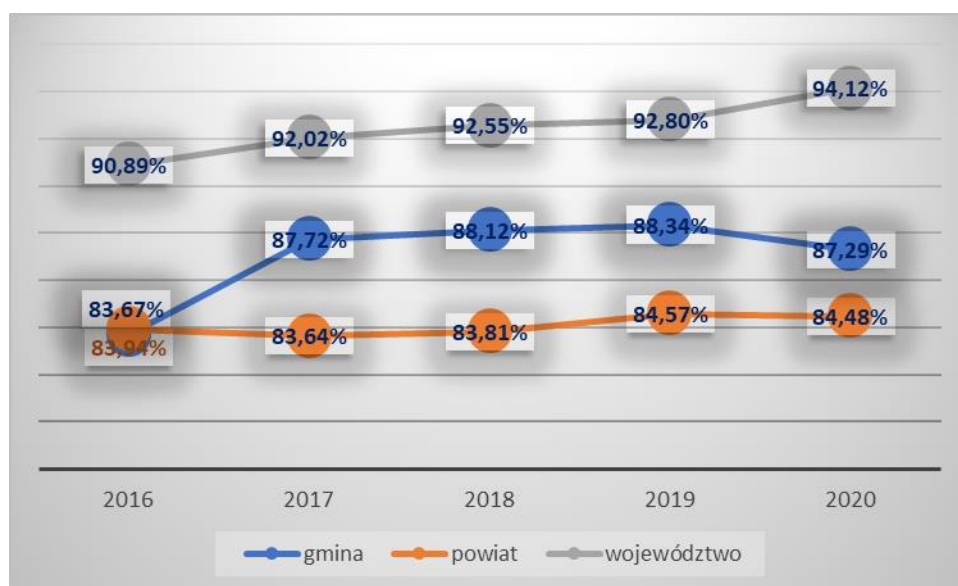
Tabela 40. Szkolnictwo podstawowe

	Jedn. miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych							
uczniowie	osoba	297	352	410	417	421	b.d.
uczniowie - mężczyźni	osoba	151	185	205	208	209	b.d.
uczniowie - kobiety	osoba	146	167	205	209	212	b.d.
Szkoły podstawowe ogółem							
ogółem	ob.	2	2	2	2	2	b.d.
oddziały w szkołach	-	19	23	26	26	26	b.d.
absolwenci	osoba	63	-	-	43	50	b.d.
Uczniowie przypadający na 1 oddział w szkołach podstawowych							
szkoły podstawowe ogółem	-	16	15	16	16	16	b.d.

Źródło: dane GUS

Porównując współczynniki skolaryzacji w stosunku do szkół podstawowych na terenie Gminy Śniadowo, powiatu łomżyńskiego oraz województwa podlaskiego można zauważyć, że najmniejsza wartość wskaźnika występuje na terenie powiatu łomżyńskiego, a największa na terenie województwa podlaskiego. Jedynie w 2016 r. sytuacja w powiecie była lepsza niż w gminie.

Wykres 32. Współczynnik skolaryzacji netto w Gminie Śniadowo, powiecie łomżyńskim oraz w woj. podlaskim (szkoły podstawowe)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Informacje dotyczące wyników egzaminów ośmioklasisty przedstawiono w tabeli 41 i 42. Wskazują one na to, że sytuacja na terenie gminy w tym zakresie jest stosunkowo zadowalająca jednak wciąż wymaga przeprowadzenia dodatkowych prac służących podniesieniu poziomu nauczania.

Tabela 41. Wyniki egzaminu ósmoklasisty na terenie powiatu łomżyńskiego, 2021 r.

Gmina - nazwa	Typ gminy	Język polski		Matematyka		Język angielski		Język niemiecki	wynik średni (%)	Język rosyjski	
		liczba zdających	wynik średni (%)	liczba zdających	wynik średni (%)	liczba zdających	wynik średni (%)	liczba zdających		liczba zdających	wynik średni (%)
Jedwabne	Miasto	40	54	40	42	30	60			9	
Jedwabne	Obszar wiejski	3		3		3					
Miastkowo	Gmina wiejska	48	49	48	33	48	52				
Nowogród	Miasto	29	54	29	44	29	60				
Piątnica	Gmina wiejska	110	60	110	48	110	65				
Przytuły	Gmina wiejska	20	48	20	35	20	42	1			
Wizna	Gmina wiejska	34	59	35	44	35	49				
Zbójna	Gmina wiejska	33	49	33	31	33	40				
Łomża	Gmina wiejska	89	62	89	49	89	62				
Śniadowo	Gmina wiejska	50	60	50	57	49	63	1			

Źródło: www.oke.lomza.pl

Tabela 42. Wyniki egzaminu ósmoklasisty na terenie powiatu łomżyńskiego, 2022 r.

Gmina - nazwa	Typ gminy	język polski		matematyka		język angielski		język niemiecki		język rosyjski	
		liczba zdających	wynik średni (%)	liczba zdających	wynik średni (%)	liczba zdających	wynik średni (%)	liczba zdających	wynik średni (%)	liczba zdających	wynik średni (%)
Jedwabne	Obszar wiejski	2		2		2					
Jedwabne	Miasto	61	56	61	48	53	57			8	37
Miastkowo	Gmina wiejska	57	54	57	44	58	59				
Nowogród	Miasto	54	63	55	60	55	63				
Piątnica	Gmina wiejska	121	57	121	56	121	59				
Przytuły	Gmina wiejska	22	58	22	68	22	60				
Wizna	Gmina wiejska	49	60	49	48	49	46				
Zbójna	Gmina wiejska	48	57	48	55	47	49	1			
Łomża	Gmina wiejska	105	60	105	54	105	64				
Śniadowo	Gmina wiejska	65	52	65	58	65	54				

Źródło: www.oke.lomza.pl

Zgodnie z danymi GUS na terenie Gminy Śniadowo w latach 2016 - 2020 największa ilość osób poddana wychowaniu przedszkolnemu wystąpiła w 2016 r. We wszystkich latach analizy funkcjonowały 2 oddziały przedszkolne. W 2020 r. istniały 3 klasy/grupy.

Zgodnie z danymi GUS na terenie Gminy Śniadowo w 2020 r. istniał 1 punkt przedszkolny.

W czasie tworzenia Diagnozy dane dotyczące 2021 r. były jeszcze niedostępne.

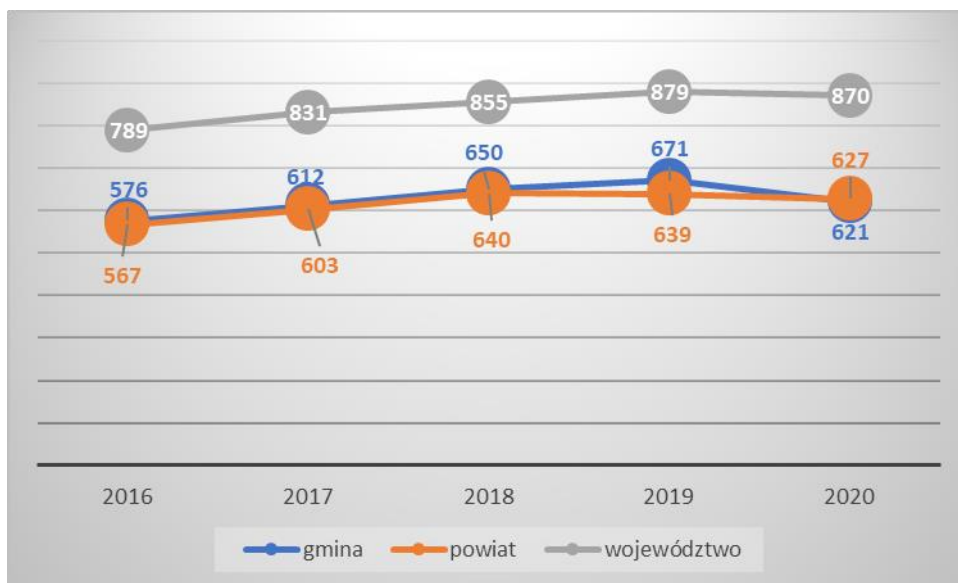
Tabela 43. Przedszkola

	Jedn. miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych i dzieci wg płci							
ogółem	ob.	2	2	2	2	2	b.d.
oddziały (klasy, grupy)	-	5	4	3	3	3	b.d.
dzieci ogółem	osoba	65	62	59	60	63	b.d.
dzieci - chłopcy	osoba	34	26	28	31	34	b.d.
dzieci - dziewczęta	osoba	31	36	31	29	29	b.d.

Źródło: dane GUS

Porównując wskaźnik ilości dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Śniadowo, powiecie łomżyńskim oraz województwie podlaskim można wskazać na jeszcze zadawalający poziom objęcia wychowaniem przedszkolnym najmłodszych mieszkańców Gminy Śniadowo. Wskaźnik ten wprawdzie jest niższy niż średnia dla całego województwa, jednak sytuacja w gminie jest porównywalna dla średniej dla powiatu. Ilość dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3 – 5 lat w latach 2016 – 2019 był odrobinę wyższy niż w powiecie zaś w 2020 r. odrobinę niższy. W czasie tworzenia Diagnozy dane dotyczące 2021 r. w tym zakresie były niedostępne.

Wykres 33. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Śniadowo, powiecie łomżyńskim oraz województwie podlaskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

6.2. INFRASTRUKTURA SPORTOWA I REKREACYJNA

Na terenie Gminy Śniadowo znajduje się różnorodna infrastruktura sportowo – rekreacyjna. Zaliczyć do niej można:

- boisko sportowe KS Śniadowo 1 szt.,
- Moje Boisko Orlik – 1 szt. w Śniadowie,
- sale gimnastyczne przy Zespołach Szkolno-Przedszkolnych w Śniadowie i Szczepankowie.

Do tego na terenie gminy zlokalizowane są (miejscowość – infrastruktura):

1. Jastrząbka Młoda - plac zabaw,
2. Mężenin – plac zabaw + siłownia,
3. Młynik - plac zabaw,
4. Sierzputy Marki - plac zabaw + elementy siłowni,
5. Sierzputy Zagajne - plac zabaw,
6. Stara Jakać - plac zabaw,
7. Stare Konopki - plac zabaw + elementy siłowni,
8. Śniadowo - plac zabaw + siłownia,
9. Truszki - plac zabaw + elementy siłowni,
10. Wierzbowo - plac zabaw,

11. Ratowo – Piotrowo - plac zabaw,
12. Uśnik – plac zabaw + siłownia,
13. Olszewo - plac zabaw,
14. Śniadowo – siłownia i plac zabaw,
15. Koziki - plac zabaw + siłownia.

Na terenie gminy działalność prowadzi jeden klub sportowy - „Klub Sportowy Śniadowo”.

Do ważniejszych imprez sportowych odbywających się na terenie Gminy Śniadowo zaliczyć można:

- Rozgrywki Podlaskiej Ligi Okręgowej Piłki Nożnej prowadzonej przez Podlaski Związek Piłki Nożnej (Kategoria młodziki i kategoria Orlik),
- Udział w rozgrywkach o Puchar Polski Podlaskiego Związku Piłki Nożnej,
- Turnieje Halowe piłki nożnej,
- Rozgrywki Gminne o Puchar Wójta Gminy Śniadowo i Przewodniczącego Rady Gminy Śniadowo.

6.3. INFRASTRUKTURA KULTURY

Jednostki kultury związane z terenem gminy:

- Gminny Ośrodek Kultury w Śniadowie,
- Biblioteka Publiczna Gminy Śniadowo,
- Filia Biblioteczna w Szczepankowie.

Gminny Ośrodek Kultury w Śniadowie jako samorządowa instytucja kultury działająca na obszarze wiejskim realizuje różnorodne zadania na terenie Gminy Śniadowo, powiatu łomżyńskiego, a nawet województwa, w szczególności:

- kulturalne,
- edukacyjne,
- opiekuńczo- wychowawcze,
- działania zlecane przez Urząd Gminy Śniadowo.

Zadania w zakresie upowszechniania kultury realizuje Gminny Ośrodek Kultury w Śniadowie na podstawie Statutu Gminnego Ośrodka Kultury w Śniadowie nadany Uchwałą Nr XXIV.158/2017 Rady Gminy Śniadowo z dnia 21 lipca 2017 r. oraz ustawy

z dnia 25 października 1991 r. o Organizowaniu i Prowadzeniu Działalności Kulturalnej (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 406).

W 2020 roku GOK Śniadowo prowadził ograniczoną działalność, o której zdecydowały dwa następujące czynniki:

- 1) Pandemia (od 13 marca 2020 r.)
- 2) Remont głównej siedziby GOK (od 4 maja do 4 grudnia 2020 r.)

W czasie trwania pandemii, uwzględniając wymogi sanitarne i obostrzenia Ministerstwa Zdrowia prowadzone były jedynie próby zespołów i grup działających przy GOK Śniadowo oraz zajęcia nauczania indywidualnego:

1. zespołu gitarowo – wokalnego,
2. Gminnej Orkiestry Dętej,
3. Grupy Chorałwarskiej,
4. Grupy Bębniarskiej,
5. Zajęcia indywidualne nauki gry na instrumentach dętych, perkusyjnych, gitarze.

GOK prowadził także działalność usługową i doraźną pomoc mieszkańcom w zakresie:

- obsługi komputera;
  - drukowania, kserowania, skanowania pomocy naukowych czy różnego rodzaju dokumentów.
- Ponadto w czasie wakacji zorganizowano akcję aktywnego i twórczego spędzania czasu wolnego na świeżym powietrzu organizując od poniedziałku do piątku cykliczne zajęcia:
- sportowo-rekreacyjne;
  - muzyczne i rytmiczne;
  - taneczne i ruchowe;
  - wycieczki rowerowe pod nazwą: „Zbieramy kilometry z GOK Śniadowo”
  - plastyczne i manualne;
  - gry i zabawy.

W roku 2020 przed rozpoczęciem ograniczeń prowadzone były następujące zajęcia stałe:

1. Zajęcia świetlicowe,
2. Zajęcia kulinarne,
3. Aerobik, siłownia,
4. Gitarowe kółko zainteresowań (zajęcia indywidualne i zespołowe),
5. Nauka gry na instrumentach dętych Gminnej Orkiestry Dętej (zajęcia indywidualne oraz zespołowe),
6. Zajęcia taneczne Grupy Chorałwarskiej w II grupach: starszej i młodszej,
7. Zajęcia plastyczne.

W godzinach pracy GOK działała również bezpłatna „kawiarenka internetowa” dla mieszkańców. Przeprowadzono w tym czasie kilka imprez obyczajowych dla mieszkańców oraz akcję: „Ferie Zimowe z GOK Śniadowo”, zapewniając opiekę i atrakcyjne zajęcia, imprezy i wyjazdy od poniedziałku do piątku w godzinach od 10.00 do 18.00 dla dzieci i młodzieży z gminy Śniadowo.

W roku 2020 zorganizowano ponadto:

- 13 weekendowych warsztatów chorągwiarskich dla dzieci i młodzieży z elementami: tańca, sztuki cyrkowej, akrobatyki, pantomimy przy współpracy z wrocławskimi artystami „GWARDII GRYFA”;
- Wyjazd Grupy Chorągwiarskiej z GOK Śniadowo na ogólnopolski festiwal „BRAVE KIDS” we Wrocławiu;
- koncerty kolędowe Gminnej Orkiestry Dętej- przy współpracy z parafią w Śniadowie.

Od kwietnia 2015 r. działa przy GOK Śniadowo Gminna Orkiestra Dęta, która w 2020 roku otrzymała Nagrodę Starosty za Promocję Powiatu Łomżyńskiego.

W 2019 roku w czerwcu powstała taneczno-artystyczna Grupa Chorągwiarska, której patronuje wrocławska grupa Gwardia Gryfa, z którą raz w miesiącu organizowane są warsztaty taneczno - cyrkowe dla dzieci i młodzieży.

Kolejną grupą działającą przy GOK (od 2007 r.) jest gitarowy zespół muzyczny liczący 12 gitarzystów - uczniów kółka gitarowego. Co tydzień zespoły muzyczne przygotowują oprawę dziecięcych mszy św. z nauką śpiewania, adoracji czy rekolekcji parafialnych oraz występy na uroczystości gminne.

W roku 2020 stworzono nowy reprezentacyjny zespół: Grupę Bębniarską.

W GOK Śniadowo swoją siedzibę mają stowarzyszenia: Bonum oraz Koło Gospodyń Wiejskich w Śniadowie, z którymi ściśle ośrodek współpracuje. Mieści się tu również biuro Gminnej Spółki Wodnej. Ponadto organizowane są tu posiedzenia sesji Rady Gminy Śniadowo oraz inne spotkania i zebrania informacyjno - szkoleniowe dla mieszkańców.

Poza tygodniowym planem zajęć GOK Śniadowo jest organizatorem szeregu, imprez i uroczystości obyczajowych, patriotycznych, rozrywkowych oraz rekreacyjnych dla mieszkańców Gminy Śniadowo oraz gości, które wpisują się w kalendarz świąt, pór roku oraz panujących na tym terenie tradycji i obyczajów.

Imprezy oraz wydarzenia organizowane przez GOK w Śniadowie lub przy jego współudziale w 2020 roku:

- ✓ Styczeń:

1. I - oprawa muzyczna mszy św. noworocznej grupy gitarowej w kościele parafialnym w Śniadowie;
4. I - koncert kolęd Gminnej Orkiestry Dętej w Ostrożnem;
- 5,6. I – oprawa muzyczna mszy św. oraz koncert kolęd Gminnej Orkiestry Dętej w kościele parafialnym w Śniadowie.
14. I. - szkolenie dla rolników
15. I. - spotkanie mieszkańców w sprawie organizacji Święta Sybiraków
18. I - oprawa animacyjna zabawy choinkowej dla dzieci pracowników PPB „Prefbet” Śniadowo- sponsora GOK Śniadowo
- 22.I – Dzień Babci i Dziadka
  - alarm ewakuacyjny mieszkańców wsi Truszki
20. I – 31. I. – Akcja Ferie Zimowe 2020 w GOK (wyjazdy na basen i lodowisko w Zambrowie oraz do Białegostoku, konkursy, turniej tenisa stołowego, zajęcia sportowe, muzyczne, kulinarne i plastyczne, gry i zabawy, zabawa choinkowa, NOC w GOK itp.).
  - ✓ Luty:
9. II - zebranie KGW w Śniadowie
  - impreza integracyjna chóru parafialnego
- 15 II - warsztaty chorągwiarskie
- 16 - 19.II – oprawa muzyczna rekolekcji szkolnych dla SP w Śniadowie
20. II – Walne Zebranie Spółki Wodnej
  - Tłusty czwartek- zajęcia kulinarne
- 21.II - gry i zabawy karnawałowe z przedszkolakami ze Szczepankowa
22. II – walne zebranie OSP Śniadowo
25. II – ZAPUSTY
27. II – SESJA Rady Gminy Śniadowo
- 29.II - warsztaty chorągwiarskie
  - ✓ Marzec:
- 9.III - warsztaty chorągwiarskie
- 13.III - zawieszenie działalności GOK wywołane pandemią i przygotowania do remontu generalnego pomieszczeń GOK Śniadowo
  - ✓ Maj:
- 6.V- Rozpoczęcie prac remontowych i przeprowadzka do Świetlicy Wiejskiej w Starym Ratowie
  - ✓ Czerwiec:
- 1VI - wznowienie zajęć indywidualnych i w małych grupach
- 6, 20. VI – Warsztaty Chorągwiarskie

22 VI – rozpoczęcie akcji: „Wakacje 2020 z GOK Śniadowo w świetlicy w Starym Ratowie”:

Wakacje z GOK Śniadowo: Lipiec / Sierpień:

Tygodniowy Harmonogram zajęć organizowanych w GOK przez całe wakacje:

- poniedziałki:
  - muzyczne zajęcia orkiestry
  - zajęcia rekreacyjno-sportowe
- wtorki:
  - zajęcia plastyczne oraz gry i zabawy
- środy:
  - gry i zabawy taneczne i ruchowe
- czwartki:
  - Wycieczki rowerowe
- piątki:
  - Zajęcia gitarowe zespołowe i indywidualne oraz chorągwiarskie

Ponadto w czasie wakacji organizowano:

19, 25 VII oraz 1,16,22. VIII - Warsztaty Chorągwiarskie

15. VII I - Dzień Sybiraka oraz oprawa muzyczna i artystyczna Odpustu Parafialnego w Śniadowie

28 - 30. VIII - wyjazd grupy chorągwiarskiej na ogólnopolski Festiwal Brave Kids we Wrocławiu

✓ Wrzesień:

19. IX – Warsztaty Chorągwiarskie

20. IX- uroczystość upamiętniająca Bitwę Pod Wierzbowem oraz występ grupy chorągwiarskiej w przerwie meczu KS Śniadowo, a także nagranie reportażu o tej grupie do TVP Białystok

✓ Październik:

17. X - Warsztaty Chorągwiarskie

✓ Listopad:

Przeprowadzka do głównej siedziby GOK

✓ Grudzień:

6. XII – imieniny św. Mikołaja

9. XII – przyznanie Nagrody Starosty dla Gminnej Orkiestry Dętej przy GOK w Śniadowie za Promocję Powiatu Łomżyńskiego

19. XII - Warsztaty Chorągwiarskie

24. XII – oprawa muzyczna Pasterki

26.XII – koncert kolęd Gminnej Dziecięcej Orkiestry Dętej w kościele w Śniadowie oraz oprawa muzyczna świątecznej mszy św.

Grupa Choraągwiarska istniejąca od czerwca 2019 r. w 2021 roku obrała nazwę Strażników Herbów i obchodziła swoje 2 urodziny. Zespołowi patronuje wrocławska grupa Gwardia Gryfa, z którą raz w miesiącu organizujemy warsztaty choraągwiarskie z elementami: tańca, cyrkowymi, kuglarskimi i akrobatycznymi dla dzieci i młodzieży. W roku 2021 r. zorganizowano ich aż 14. Na co dzień zajęcia prowadzą Pani Katarzyna Bieńkowska oraz Gabriela Piszczatowska - absolwentki AWF i instruktorki tańca. Obecnie grupa liczy 35 osób i ćwiczy trzy razy w tygodniu w trzech poziomach zaawansowania: początkujący, średniozaawansowana i zaawansowana.

W 2021 r. poza tygodniowym planem zajęć GOK Śniadowo było organizatorem, bądź współorganizatorem szeregu imprez i uroczystości obyczajowych, patriotycznych, rozrywkowych oraz rekreacyjnych dla mieszkańców Gminy Śniadowo oraz gości, które wpisywały się w kalendarz świąt, pór roku oraz panujących na tym terenie tradycji i obyczajów. GOK zorganizował m.in.:

- 3 miesięczne Warsztaty Wokalne muzyki sakralnej dla dzieci, młodzieży i dorosłych uwieńczonego dwoma koncertami w kościele parafialnym w Śniadowie prowadzonych przez przedstawicieli łomżyńskiego Instytutu Muzyki Sakralnej.
- Bożonarodzeniowe warsztaty wokalne dla dzieci i młodzieży z koncertem na Boże Narodzenie 25 XII.
- 6 - dniowy wyjazd wypoczynkowo - warsztatowego do Poronina dla 38 dzieci z grup artystycznych działających przy GOK Śniadowo
- 2 - dniowy wyjazd grup artystycznych z GOK do Częstochowy na Jasną Górę jako reprezentacji diecezji łomżyńskiej w Ogólnopolskiej Pielgrzymce w intencji Trzeźwości Narodu Polskiego.
- Dzień Dziecka na Rynku w Śniadowie
- Andrzejk
- Występy i oprawa muzyczna i artystyczna podczas:
  - Uroczystości Objawienia Pańskiego (6.I),
  - Triduum Paschalnego oraz Świąt Wielkiej Nocy,
  - Dnia Dziecka (1. VI),
  - Bożego Ciała oraz oktawy,
  - Jubileuszu kapłaństwa ks. Tomasza Wilgi- proboszcza śniadowskiej parafii,
  - I Komunii św.,
  - Bierzmowania,

- Odpustu parafialnego w Śniadowie,
- Dożynek Gminnych i Pikniku Naukowego,
- Jubileuszu 50-lecia Pożycia Małżeńskiego par z gminy Śniadowo,
- święta Niepodległości Polski (11.XII),
- Świąt Bożego Narodzenia.

Biblioteka

Biblioteka Publiczna Gminy Śniadowo w ramach działalności statutowej organizuje dla dzieci:

- spotkania autorskie,
- konkursy plastyczne i wystawy prac,
- lekcje biblioteczne,
- wycieczki do biblioteki.

Ponadto realizuje projekty, które mają na celu promocję książki i czytelnictwa, integrację społeczności lokalnej oraz zachęcające rodziców do wspólnego spędzania czasu z dziećmi. Są to:

- „Wychowanie przez czytanie” – rodzice, nauczyciele i bibliotekarze czytają dzieciom,
- „Głośne czytanie na bibliotecznym dywanie”- znani ludzie ze środowiska lokalnego czytają dzieciom,
- „Od 3 roku bez książeczki ani kroku” – czytanie dzieciom w oddziałach przedszkolnych,
- „Wychowanie do wartości” - propagowanie prawidłowych postaw moralnych i zachowań koleżeńskich wśród dzieci i młodzieży, zachęcenie ich do czytania i czerpania wzorów z bohaterów książkowych, rozwijania swoich zainteresowań i pasji.

Zgodnie z „Raportem o stanie Gminy Śniadowo w 2021 roku” w 37 spotkaniach promujących książkę i czytelnictwo w 2021 r. wzięło udział 784 osoby. W bibliotece działa „Kącik Malucha”, w którym można spędzić czas na wspólnym czytaniu, przeglądaniu czasopism, graniu w gry, układaniu klocków i puzzli. Od 2019 roku placówka bierze udział w projekcie Instytutu Książki – Mała Książka Wielki Człowiek - „Z książką na start. Projekt dla dzieci w wieku 3-6 lat”, w ramach którego pozyskano 240 wyprawek czytelniczych z książkami i poradnikami dla rodziców o roli czytania w życiu dziecka. Do końca 2021 roku wyprawki odebrało 207

czytelników. W Bibliotece działa Dyskusyjny Klub Książki dla dzieci i dorosłych. W 12 spotkaniach uczestniczyło 50 osób.

Zgodnie z danymi gminy biblioteka posiada 716 aktywnych czytelników. W poniższej tabeli przedstawiono liczbę czytelników w poszczególnych miejscowościach.

Tabela 44. Liczba czytelników w poszczególnych miejscowościach

L.p.	Nazwa Miejscowości	Czytelnicy
1.	Brulin	12
2.	Chomentowo	19
3.	Dębowo	5
4.	Duchny Młode	4
5.	Grabowo	3
6.	Jakać – Borki	11
7.	Jakać Dworna	10
8.	Jakać Młoda	11
9.	Jastrząbka Młoda	11
10.	Jemielity – Wypychy	7
11.	Kończki	10
12.	Konopki Młode	12
13.	Koziki	29
14.	Mężenin	9
15.	Młynik	23
16.	Olszewo	7
17.	Osobne	14
18.	Ratowo – Piotrowo	21
19.	Sierzputy- Marki	8
20.	Sierzputy Zagajne	6
21.	Stara Jakać	14
22.	Stara Jastrząbka	12
23.	Stare Duchny	1
24.	Stare Jemielite	12
25.	Stare Konopki	1
26.	Stare Ratowo	26
27.	Stare Szabły	12
28.	Strzeszewo	6
29.	Szabły Młode	8
30.	Szczepankowo	49
31.	Śniadowo (Łącznie)	226
	<i>Cmentarna</i>	7
	<i>Kolejowa</i>	37
	<i>Kościelna</i>	6
	<i>Krótko</i>	1
	<i>Leśna</i>	16
	<i>Łąkowa</i>	9
	<i>Łomżyńska</i>	34
	<i>Milewek</i>	6
	<i>Nowa</i>	1
	<i>Ogrodowa</i>	10
	<i>Ostrołęcka</i>	22

L.p.	Nazwa Miejscowości	Czytelnicy
	<i>Przytuły</i>	0
	<i>Rynek</i>	12
	<i>Skowronki</i>	9
	<i>Spokojna</i>	8
	<i>Stara Stacja</i>	10
	<i>Szeroka</i>	12
	<i>Szosowa</i>	26
32.	Truszki	21
33.	Uśnik	12
34.	Uśnik - Dwór	8
35.	Uśnik – Kolonia	7
36.	Wierzbowo	19
37.	Wszerzecz	0
38.	Wszerzecz- Kolonia	14
39.	Zagroby	11
40.	Zalesie - Poczynki	7
41.	Zalesie – Wypychy	4
42.	Żebry	8
43.	Żebry – Kolonia	6
RAZEM		716

Źródło: dane Gminy Śniadowo, stan na 31.12.2021 r.

Zgodnie z danymi GUS w 2021 r. na terenie Gminy Śniadowo biblioteka i jej filia dysponowały księgozbiorem w liczbie 29.247 woluminów.

Z oferty biblioteki skorzystało w 2021 r. 716 osób, które wypożyczyły na zewnątrz 24.430 pozycji. Na 10 tysięcy ludności przypadało 3,8 obiektów.

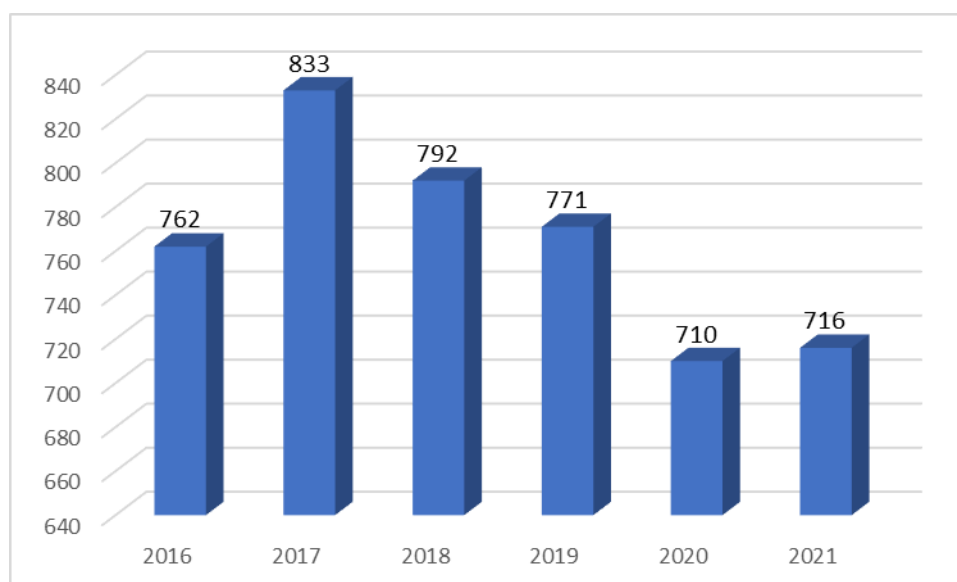
Tabela 45. Biblioteki publiczne

	Jedn. miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021
biblioteki i filie	ob.	2	2	2	2	2	2
pracownicy bibliotek (działalności podstawowej)	osoba	4	4	4	4	2	2
księgozbiór	wol.	26 511	26 411	26 828	27 391	28 302	29 247
czytelnicy w ciągu roku	osoba	762	833	792	771	710	716
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wol.	24 371	26 065	23 048	20 949	20 473	24 430
punkty biblioteczne ogółem	ob.	4	8	8	7	6	7
Wskaźniki							
biblioteki publiczne na 10 tys. ludności	ob.	3,7	3,7	3,7	3,8	3,8	3,8
ludność na 1 placówkę biblioteczną (łącznie)	osoba	909	536	536	590	660	580

	Jedn. miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021
z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej)							
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	wol.	4 863,5	4 923,8	5 002,4	5 156,4	5 360,2	5 600,7
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	osoba	140	154	148	144	134	137
wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	wol.	32,0	31,3	29,1	27,2	28,8	34,1

Źródło: Dane GUS

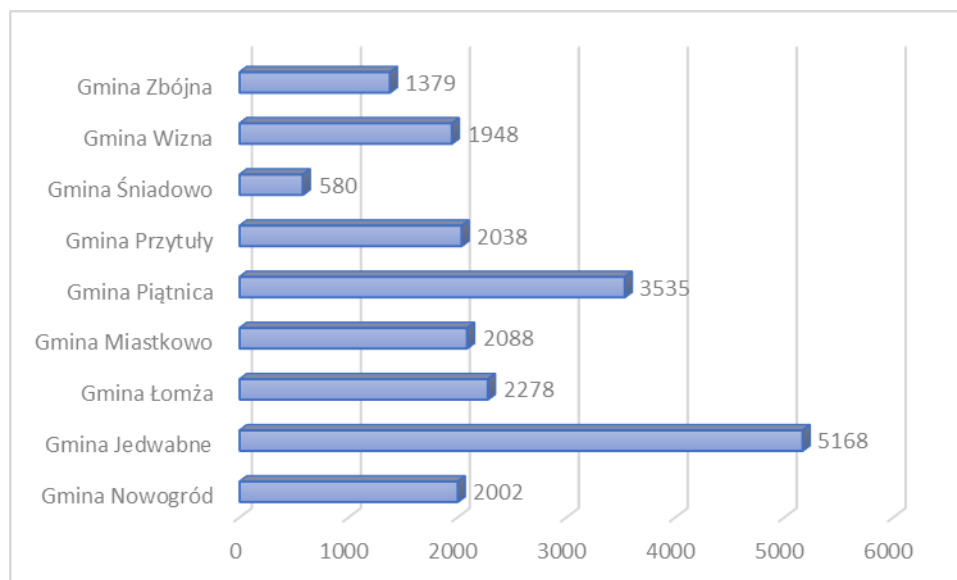
Wykres 34. Liczba czytelników w ciągu roku

Źródło: Dane GUS

Wykres 35. Ludność na 1 placówkę biblioteczną w gminach położonych na terenie powiatu łomżyńskiego, 2021 r.

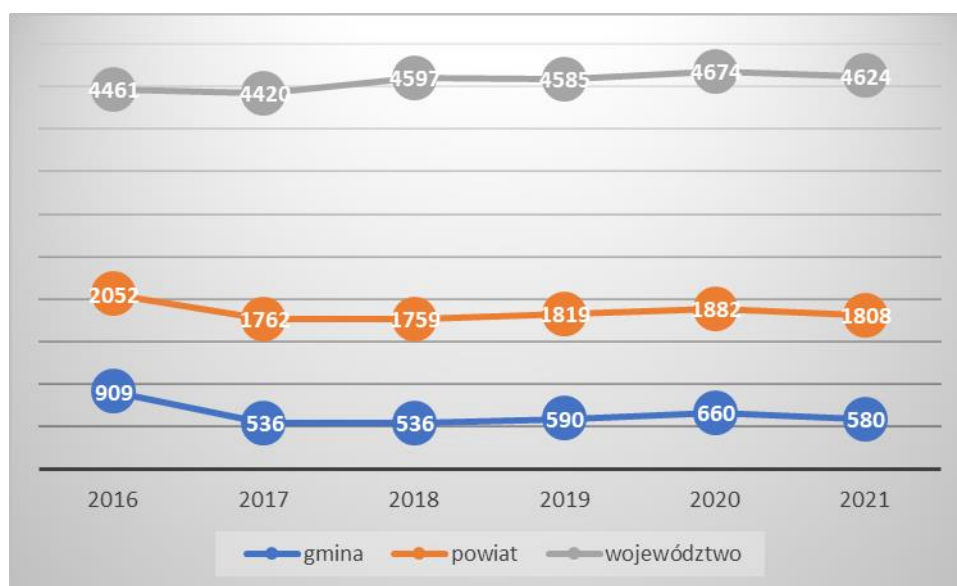
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2021 r.

Porównując liczbę osób przypadających na 1 placówkę biblioteczną można zauważyć, że w przypadku Gminy Śniadowo sytuacja ta znajduje się na dobrym poziomie w porównaniu do innych gmin położonych na terenie powiatu łomżyńskiego.

W porównaniu do wielkości wskaźnika w powiecie i województwie sytuacja gminy również wygląda pozytywnie. Jest lepsza niż w przypadku dwóch pozostałych jednostek.

W przypadku jednak gdyby liczba ludności wzrosła (co byłoby samo w sobie zjawiskiem pozytywnym) dobry dostęp do biblioteki i jej zasobów w przypadku braku dalszych inwestycji mógłby ulec pogorszeniu. Mogłoby to stanowić pewne utrudnienie w dostępie do wybranej, bardziej popularnej literatury.

Wykres 36. Ludność na 1 placówkę biblioteczną w Gminie Śniadowo, powiecie łomżyńskim oraz województwie podlaskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie Gminy Śniadowo działają koła gospodyń wiejskich, należą do nich:

- Koło Gospodyń Wiejskich w Śniadowie,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Szczepankowie "SAMI SWOI",
- Koło Gospodyń Wiejskich w Szablach Młodych.

6.4. INFRASTRUKTURA OCHRONY ZDROWIA I OPIEKI SPOŁECZNEJ

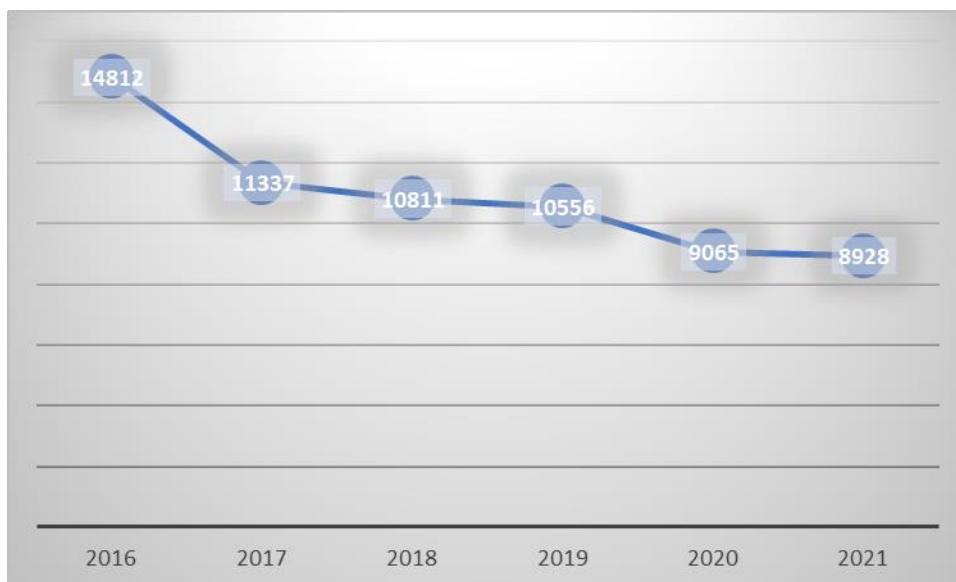
W zakresie podstawowej opieki medycznej na terenie Gminy Śniadowo usługi wykonuje jedna placówka (zgodnie z danymi GUS, w 2021 r.). Na obszarze gminy funkcjonuje jedna apteka.

W zakresie opieki szpitalnej oraz specjalistycznej mieszkańcy korzystają z usług placówek zlokalizowanych m.in. na terenie miasta Łomża.

Jednym z głównych aspektów w kwestii infrastruktury społecznej i jakości opieki zdrowotnej, który uwzględniono w analizie, jest dostęp pacjentów do świadczeń. Jest on bardzo istotny, zwłaszcza w kontekście najstarszych mieszkańców gmin. Zgodnie z informacjami zaprezentowanymi na Wykresie 37 w analizowanych latach liczba udzielonych porad spadała.

Na spadek o 1491 porad pomiędzy rokiem 2019 a rokiem 2020 wpływ mogło mieć m.in. pojawienie się pandemii COVID – 19 i wprowadzane ograniczenia).

Wykres 37. Liczba porad zdrowotnych udzielonych na terenie Gminy Śniadowo

Źródło: Dane GUS

Zadania z zakresu pomocy społecznej są realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej (OPS), który jest jednostką organizacyjną gminy. Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności na terenie gminy w latach 2016 – 2021 spadała.

Analizując zaś dane na temat liczby osób oraz gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej, zaprezentowanych w tabeli 46, można również zauważyć tendencję malejącą (z wyjątkiem roku 2018 w przypadku liczby gospodarstw domowych) co jest zjawiskiem korzystnym i może powodować w przyszłości brak konieczności przekazywania dodatkowych środków z budżetu gminy na cele związane z pomocą społeczną.

Tabela 46. Liczba osób i gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej na terenie Gminy Śniadowo

	Jedn. miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej - wskaźniki							
beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	osoba	613	576	555	508	444	b.d.

	Jedn. miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego							
ogółem	gosp.	100	97	98	86	71	b.d.
poniżej kryterium dochodowego	gosp.	84	67	74	62	53	b.d.
powyżej kryterium dochodowego	gosp.	16	30	24	24	18	b.d.
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego i ekonomicznych grup wieku							
ogółem	osoba	334	312	297	272	235	b.d.

Źródło: Dane GUS

Zgodnie z danymi gminy pomoc w formie decyzji przyznano dla 125 osób (267 osób w rodzinach) a 28 osób objęto pracą socjalną. W poniższej tabeli przedstawiono liczbę rodzin korzystających z zasiłku z pomocy społecznej w podziale na powód trudnej sytuacji życiowej.

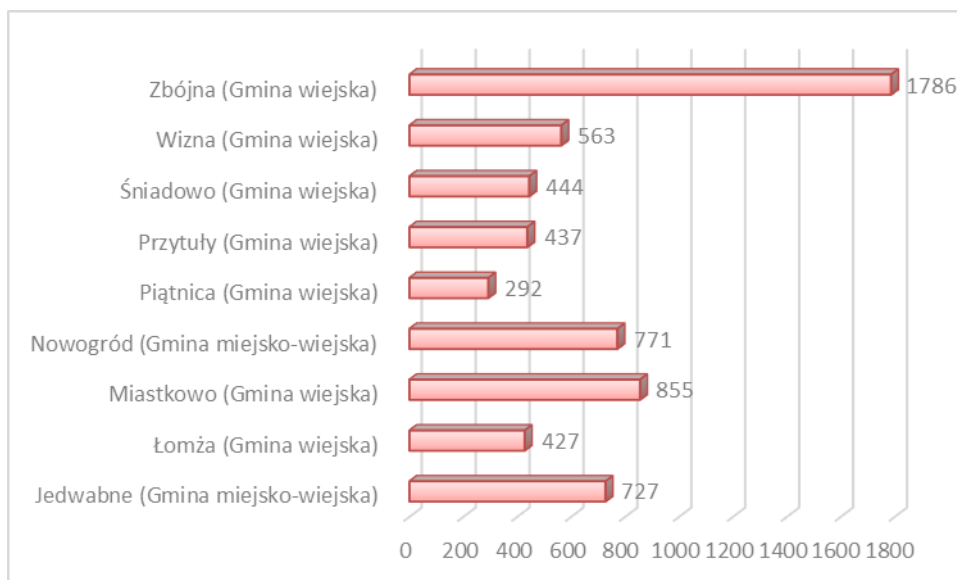
Tabela 47. Zasiłki z pomocy społecznej

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	
	Ogółem	W tym: na wsi
Ubóstwo	46	46
Sieroctwo	0	0
Bezdomność	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	21	21
W tym: Wielodzietność	21	21
Bezrobocie	22	22
Niepełnosprawność	15	15
Długotrwała lub ciężka choroba	14	14
Bezradność w sprawach opiek.- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	9	9
W tym: Rodziny niepełne	6	6
Rodziny wielodzietne	1	1
Przemoc w rodzinie	0	0
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0
Alkoholizm	1	1
Narkomania	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	1
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo - wychowawcze	0	0
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0
Zdarzenie losowe	0	0
Sytuacja kryzysowa	0	0

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	
	Ogółem	W tym: na wsi
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0

Źródło: Dane Gminy Śniadowo, stan na 31.12.2021 r.

Wykres 38. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w gminach leżących na terenie powiatu łomżyńskiego

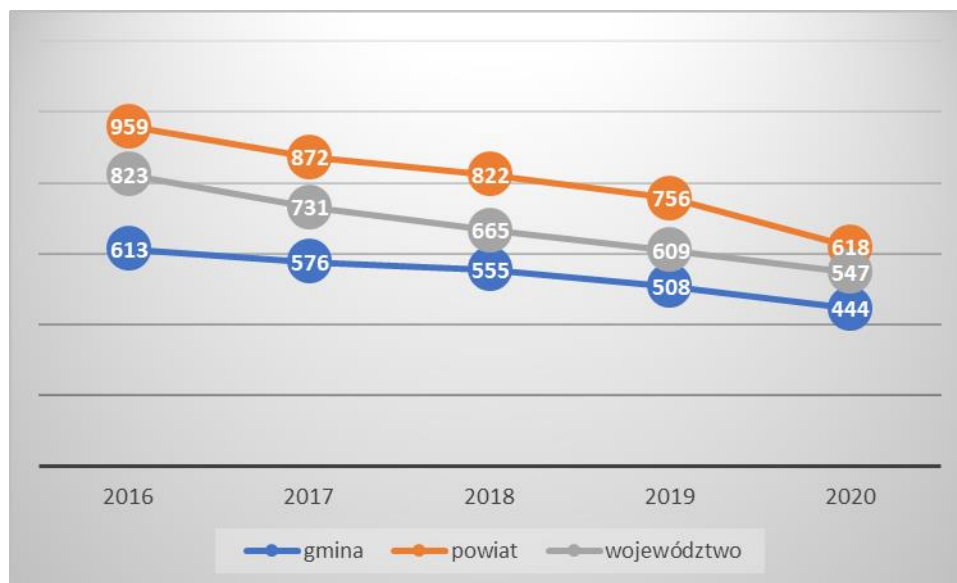
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2020 r.

Biorąc pod uwagę beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w gminie patrząc na sytuację Gminy Śniadowo i innych gmin położonych na terenie powiatu łomżyńskiego sytuacja na jej terenie nie odbiega od sytuacji w innych gminach. Najmniejsza liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej znajdowała się w gminie wiejskiej Piątnica, największa w gminie wiejskiej Zbójna. Gmina Śniadowo zajmuje czwarte miejsce z najmniejszą liczbą beneficjentów. W pięciu gminach sytuacja jest gorsza.

Porównując liczbę osób będących beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Śniadowo z adekwatnymi wskaźnikami na poziomie powiatu łomżyńskiego i województwa podlaskiego w latach 2016 - 2020 widać, że sytuacja ta we wszystkich latach była lepsza niż w powiecie i województwie.

W czasie tworzenia Diagnozy dane dotyczące 2021 r. były jeszcze niedostępne.

Wykres 39. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Śniadowo, powiecie łomżyńskim oraz województwie podlaskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

6.5. INFRASTRUKTURA BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy czuwają funkcjonariusze Posterunku Policji w Śniadowie.

O sprawnie działający system ratowniczo-gaśniczy dbają jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej.

Na terenie Gminy Śniadowo działa 9 jednostek ochotniczych straży pożarnych.

Do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego należą:

- od 1995 r. OSP w Śniadowie (posiada 2 pojazdy pożarnicze),
- od 1997 r. OSP w Szczepankowie (posiada 1 pojazd pożarniczy).

Pojazdy przystosowane są do udziału w akcjach ratowniczo-gaśniczych a strażacy ochotniczy uczestniczący w działaniach ratowniczych posiadają stosowne przeszkolenie.

Jednostki typu "S" (posiadają samochody pożarnicze):

- OSP Jastrzębka Młoda,
- OSP Stara Jakać.

Jednostki typu "M" (posiadają motopompy):

- OSP Wierzbowo,
- OSP Stare Konopki,
- OSP Szablę Młode,

- OSP Koziki,
- OSP Jemielite Wypychy.

7. FINANSE SAMORZĄDOWE

W tabeli 48 zaprezentowano dochody i wydatki Gminy Śniadowo w latach 2015-2020, zgodnie z danymi GUS. Wynika z nich, że w 2017 r. i 2019 r. gmina odnotowała deficyt budżetowy. W pozostałych okresach dochody przewyższały wydatki, co pozwala na założenie, że w kolejnych latach gmina będzie dysponowała środkami niezbędnymi do realizacji inwestycji poprawiających stan życia mieszkańców.

Tabela 48. Dochody i wydatki Gminy Śniadowo w latach 2016 - 2021 (zł)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Dochody ogółem	21518011,22	23100724,00	26517376,92	29982603,49	33019894,21	32486757,43
Wydatki ogółem	20936483,52	24030021,48	23108113,17	30724112,13	30595538,15	28455397,74
Różnica	581527,70	-929297,48	3409263,75	-741508,64	2424356,06	4031359,69

Źródło: Dane GUS

W analizowanych latach dochody gminy wzrastały (oprócz 2021 r.). W przypadku wydatków brak tak jednolitej tendencji, od 2019 r. ulegały one spadkowi. Szczegółowy podział dochodów i wydatków według działów Klasyfikacji Budżetowej prezentuje tabela 49.

Zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową Gminy Śniadowo na lata 2022 – 2025 wraz z prognozą kwoty długu i spłat zobowiązań na lata 2022 - 2029 przewidywane wyniki roczne budżetu (do 2029 r. włącznie) będą dodatnie (jedynie w 2022 r. przewidziano wynik ujemny).

Tabela 49. Dochody i wydatki wg działów Klasyfikacji Budżetowej

	Jedn. miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Dochody ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej							
ogółem	zł	-	23 100 724,00	26 517 376,92	29 982 603,49	33 019 894,21	32 486 757,43
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	zł	903 872,39	918 014,88	1 112 125,37	3 788 545,81	1 890 807,33	1 733 641,42
Dział 020 - Leśnictwo	zł	3 255,66	3 178,61	3 178,50	3 705,32	4 526,10	3 732,36
Dział 600 - Transport i łączność	zł	150 888,87	51 970,93	1 686 468,35	1 248 508,35	624 319,72	351 712,37
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	zł	202 650,22	524 362,22	79 818,09	185 426,59	710 378,37	350 336,68
Dział 710 - Działalność usługowa	zł	4 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	30 280,00
Dział 720 - Informatyka	zł	18 434,67	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Dział 750 - Administracja publiczna	zł	275 692,14	290 140,20	204 613,14	144 910,36	139 186,11	180 303,89
Dział 751 - Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	zł	18 363,19	2 229,82	62 520,79	53 169,48	48 329,75	3 783,85
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	zł	0,00	305 000,00	10 266,52	92 320,00	83 684,00	25 000,00
Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	zł	4 225 211,81	4 182 610,13	4 627 629,95	4 950 115,90	5 301 422,93	5 900 392,21
Dział 758 - Różne rozliczenia	zł	9 461 566,00	8 911 782,00	9 759 792,83	9 646 461,00	13 223 745,99	13 763 826,00
Dział 801 - Oświata i wychowanie	zł	349 998,57	474 720,68	373 657,87	440 470,32	676 899,80	518 765,74
Dział 851 - Ochrona zdrowia	zł	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	21 857,07
Dział 852 - Pomoc społeczna	zł	5 520 027,81	227 274,00	243 047,32	245 026,02	245 584,55	243 835,33

	Jedn. miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	zł	0,00	0,00	0,00	149 520,00	0,00	46 375,00
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	zł	50 818,00	47 436,62	44 376,00	50 851,00	60 000,00	53 760,00
Dział 855 - Rodzina	zł	-	6 557 053,94	6 382 085,76	6 876 245,95	7 849 817,24	7 561 555,75
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	zł	333 231,89	604 949,97	1 820 268,92	1 762 327,39	1 488 042,32	1 430 329,64
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	zł	0,00	0,00	99 327,51	0,00	6 750,00	267 270,12
Dział 926 - Kultura fizyczna	zł	0,00	0,00	8 200,00	345 000,00	666 400,00	0,00
Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej							
ogółem	zł	20936483,52	24030021,48	23108113,17	30724112,13	30595538,15	28455397,74
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	zł	956830,33	992169,28	1311987,8	5220427,98	1801877,25	2070394,88
Dział 020 - Leśnictwo	zł	230,12	229,21	0,0	0,0	0,0	0,0
Dział 400 - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	zł	0,00	18388,5	0,0	0,0	6000,0	0,0
Dział 600 - Transport i łączność	zł	2639821,9	3158581,56	1206145,55	1651544,31	3451520,75	2315100,39
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	zł	26110,67	20194,9	28168,16	189716,47	95393,04	35047,96
Dział 710 - Działalność usługowa	zł	30113,0	19050,5	21977,32	73382,5	49721	68052,2
Dział 750 - Administracja publiczna	zł	2571488,58	2677130,56	2508457,34	2664164,3	2618666,66	2810993,05
Dział 751 - Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	zł	18364,13	2230,77	62522,56	53169,48	48330,35	3783,85
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	zł	248633,75	993625,43	503360,69	330179,21	358946,48	648727,24

	Jedn. miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Dział 757 - Obsługa długu publicznego	zł	114038,85	109905,15	86893,73	96597,22	56465,74	37579,33
Dział 801 - Oświata i wychowanie	zł	6558536,46	7011875,92	7530580,54	8065194,11	8278877,11	8802507,06
Dział 851 - Ochrona zdrowia	zł	45809,1	58168,24	61076,99	65117,06	100537,11	98647,18
Dział 852 - Pomoc społeczna	zł	5947179,46	606388,28	608949,86	673133,55	692034,4	719976,1
Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	zł	0,00	0,00	0,00	46878,71	102641,29	38807,58
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	zł	259879,01	236359,26	143411,35	171029,75	237650,94	319672,91
Dział 855 - Rodzina	zł	-	6625793,27	6450907,81	6976545,46	7957512,96	7709079,38
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	zł	902779,52	919774,97	1640191,06	3041654,57	1970841,51	1988930,19
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	zł	506644,03	478403,55	776851,48	647715,98	1116823,28	676256,49
Dział 926 - Kultura fizyczna	zł	110024,61	101752,13	166630,93	757661,47	1651698,28	111841,95

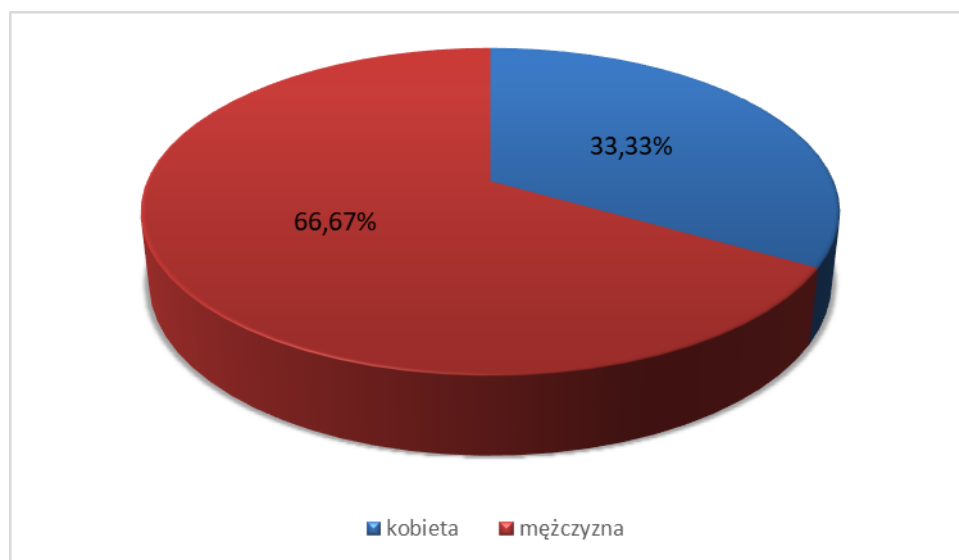
Źródło: Dane GUS

8. PODSUMOWANIE ANALIZY I DIAGNOZY

8.1. PODSUMOWANIE WYNIKÓW BADANIA ANKIETOWEGO

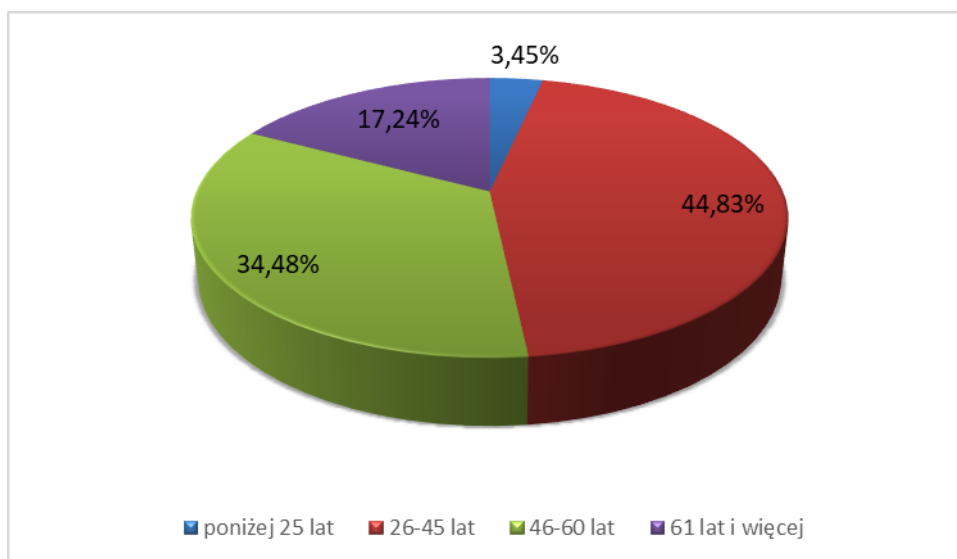
W ramach prac nad przygotowaniem „Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Śniadowo” oraz „Strategii Rozwoju Gminy Śniadowo na lata 2022 - 2030” wśród mieszkańców analizowanej jednostki samorządu terytorialnego zostało przeprowadzone badanie ankietowe. Ankieta była dostępna w Urzędzie Gminy Śniadowo i na stronie internetowej gminy. W badaniu wzięło udział 30 osób zamieszkujące Gminę Śniadowo. Struktura ankietowanych z uwzględnieniem ich płci, wieku i statusu zawodowego została zaprezentowana na wykresach 40 – 42. Wynika z nich, że wśród osób biorących udział w badaniu przeważali mężczyźni, którzy stanowili 66,67% ankietowanych. Biorąc pod uwagę wiek - przeważały osoby w przedziale 26 - 45 lat. Analizując dane dotyczące statusu zawodowego należy stwierdzić, że największa ilość ankietowanych posiadała status pracownika – osoba pracująca (53,57%). Brak wskazań opcji: „inne”.

Wykres 40. Płeć ankietowanych

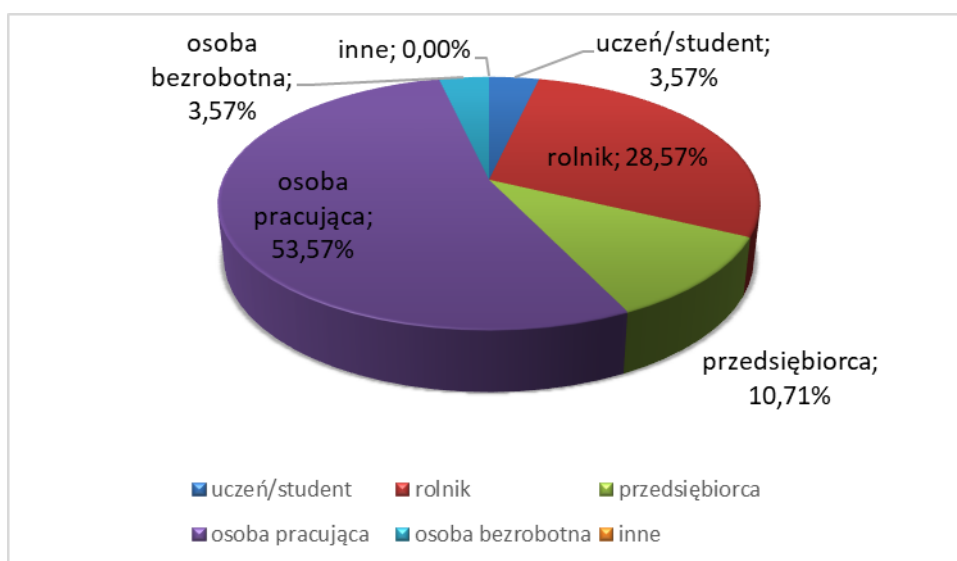
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

Wykres 41. Wiek ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

Wykres 42. Status zawodowy respondentów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

Pytania sformułowane w ramach ankiety zostały podzielone na następujące obszary:

- społeczeństwo;
- gospodarka;
- środowisko i przestrzeń;
- infrastruktura techniczna;
- turystyka i rekreacja;
- kultura;
- edukacja.

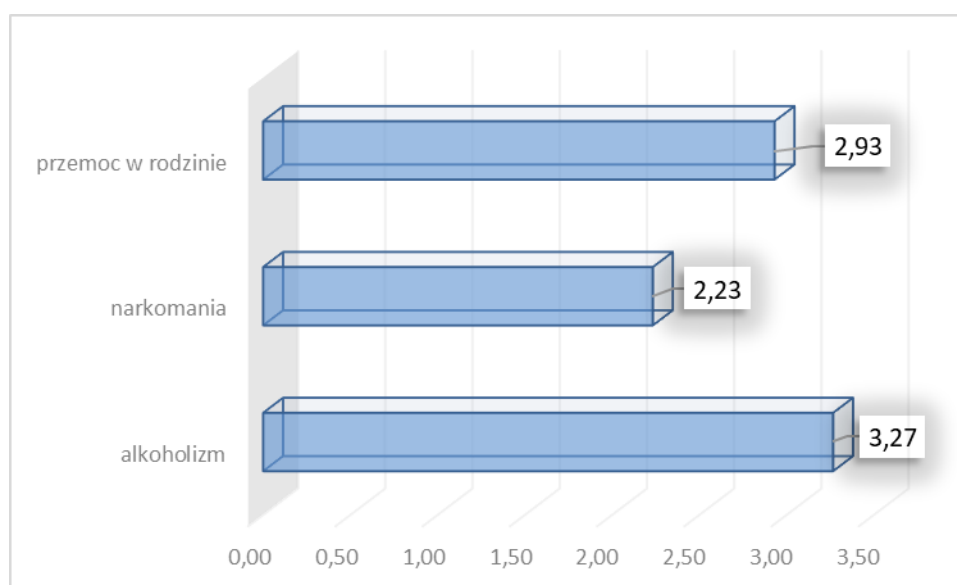
W ramach poszczególnych obszarów respondentów poproszono o dokonanie oceny według 5-ciostopniowej skali, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 5 - najwyższą. Na podstawie zebranych odpowiedzi obliczoną średnią ocenę dla każdego obszaru.

Ankietowanych poproszono także o wskazanie mocnych i słabych stron Gminy Śniadowo, szans i zagrożeń dla jej rozwoju oraz najpilniejszych aspektów, które wymagają poprawy.

SPOŁECZEŃSTWO

Jako najbardziej istotny problem w obszarze: Społeczeństwo ankietowani wskazali alkoholizm (ocena średnia: 3,27 pkt), przemoc w rodzinie (2,93 pkt) oraz narkomanię (2,23 pkt).

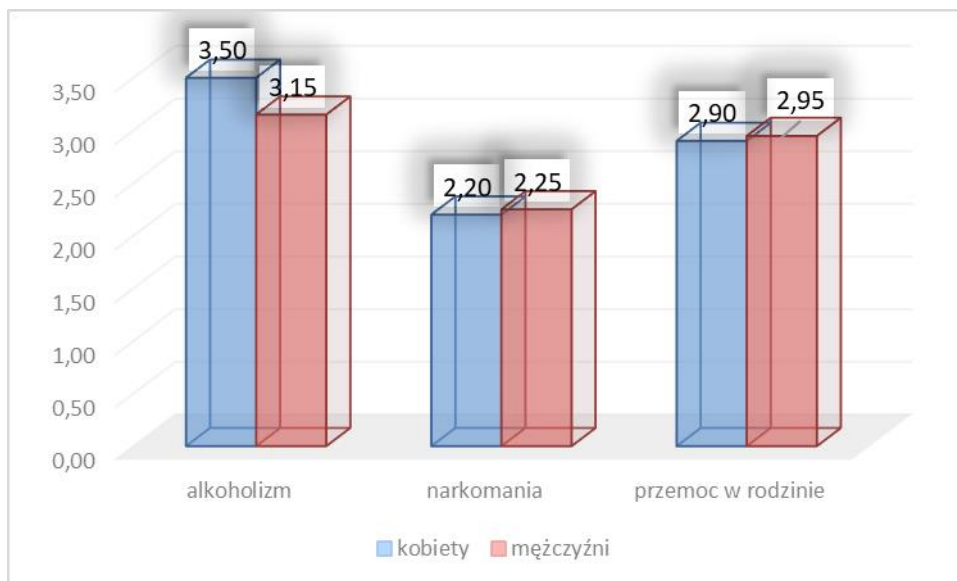
Wykres 43. Skala występowania problemów społecznych w Gminie Śniadowo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

Patrząc na płeć ankietowanych we wszystkich dwóch przypadkach większy problem z występowaniem wskazanych problemów społecznych zauważali mężczyźni. Średnia ocena wśród mężczyzn była wyższa w przypadku narkomani i przemocy w rodzinie. W przypadku alkoholizmu to kobiety bardziej zauważały ten problem. Średnia wśród kobiet wyniosła aż 3,5 pkt.

Wykres 44. Ocena występowania problemów społecznych, wg płci ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

Ankietowani stosunkowo negatywnie ocenili poziom zaangażowania mieszkańców w sprawy społeczności lokalnej (średnia ocena 2,83 pkt). Porównując odpowiedzi kobiet i mężczyzn zauważyć można, że to mężczyźni lepiej ocenili poziom zaangażowania – 2,95 pkt, średnia wśród kobiet – 2,60 pkt.

Jednocześnie najbardziej krytycznie w tej sprawie wypowiedzieli się mieszkańcy gminy w wieku 46-60 lat. Średnia ocena w tym przedziale wiekowym wyniosła 2,60 pkt (aż 50% ich ocen było na poziomie 1 i 2). Najlepiej ocenili zaangażowanie mieszkańców ankietowani w wieku poniżej 25 roku życia – średnia 3,00 pkt. 15,38% odpowiedzi to wskazania na ocenę 4, brak wskazań na ocenę 5, aż 61,54% na ocenę 3.

Jeszcze gorzej oceniona została ochrona zdrowia. Jedynie pomoc społeczna została oceniona powyżej 3 pkt.

Poziom ochrony zdrowia – dostęp do usług na terenie gminy został oceniony na 2,73 pkt. Lepiej ocenili ją kobiety – średnia 2,9, pkt, niż mężczyźni – średnia 2,65 pkt.

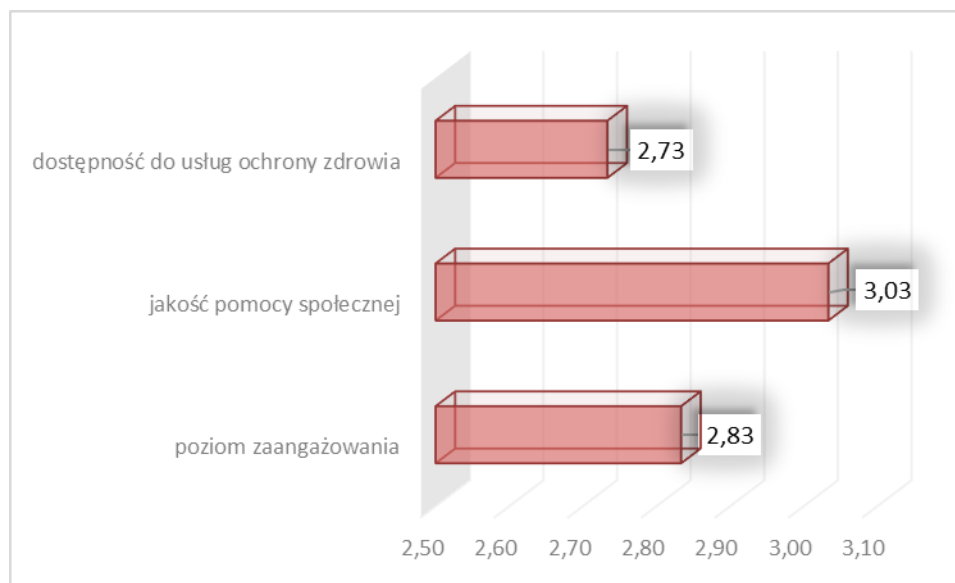
Patrząc na wiek ankietowanych najniżej poziom ochrony zdrowia ocenili ex aequo ankietowani poniżej 25 roku życia i w wieku 46 - 60 – średnia 2,00 pkt. Najwyżej zaś osoby w wieku poniżej 26 - 45 lat – średnia 3,23 pkt. Ankietowani poniżej 25 roku życia najczęściej też oceniali dostęp do usług ochrony zdrowia na 2 w porównaniu do ankietowanych w innych grupach wiekowych (100%). Na 5 najczęściej oceniali ankietowani w wieku 26 – 45 lat (15,38%).

Jakość pomocy społecznej na terenie Gminy Śniadowo została oceniona na 3,03 pkt. Lepiej ocenili ją mężczyźni 3,10 pkt, średnia ocena wśród kobiet wyniosła 2,90 pkt.

Patrząc na wiek ankietowanych najniższą wskazały osoby w wieku 46 – 60 lat (średnia ocena 2,70 pkt). Najlepiej zaś oceniły ją osoby w wieku 61 lat i więcej (3,40 pkt).

Najwięcej ocen na 5 wskazały osoby w wieku 26 - 45 lat (7,69% ich odpowiedzi to właśnie ocena na 5). Najwięcej ocen na 1 wskazały osoby w wieku 46 – 60 lat (20% ich odpowiedzi to wskazanie na ocenę 1).

Wykres 45. Ocena poziomu zaangażowania mieszkańców oraz podstawowych usług w Gminie Śniadowo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

GOSPODARKA

W sferze gospodarczej ankietowani najlepiej ocenili rolę działalności rolniczej na terenie gminy w dalszej perspektywie rozwoju całości gminy (3,83 pkt). Uznając i podkreślając tym samym jej ważność dla funkcjonowania Gminy Śniadowo. Wyżej oceniły ją kobiety (średnia ocena – 4,20 pkt) od mężczyzn (średnia ocena – 3,65 pkt). Patrząc na wiek ankietowanych najwyżej oceniły ten aspekt osoby w wieku 26 – 45 lat (średnia ocena – 4,08 pkt), najniżej zaś osoby w wieku 61 lat i więcej (średnia ocena – 3,60 pkt).

Respondenci nisko ocenili natomiast możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy (1,93 pkt). Patrząc na płeć ankietowanych gorzej oceniły ją kobiety (1,90 pkt, mężczyźni – 1,95 pkt).

Patrząc zaś na wiek ankietowanych najgorzej oceniły ją osoby w wieku 61 lat i więcej (średnia ocena 1,80 pkt).

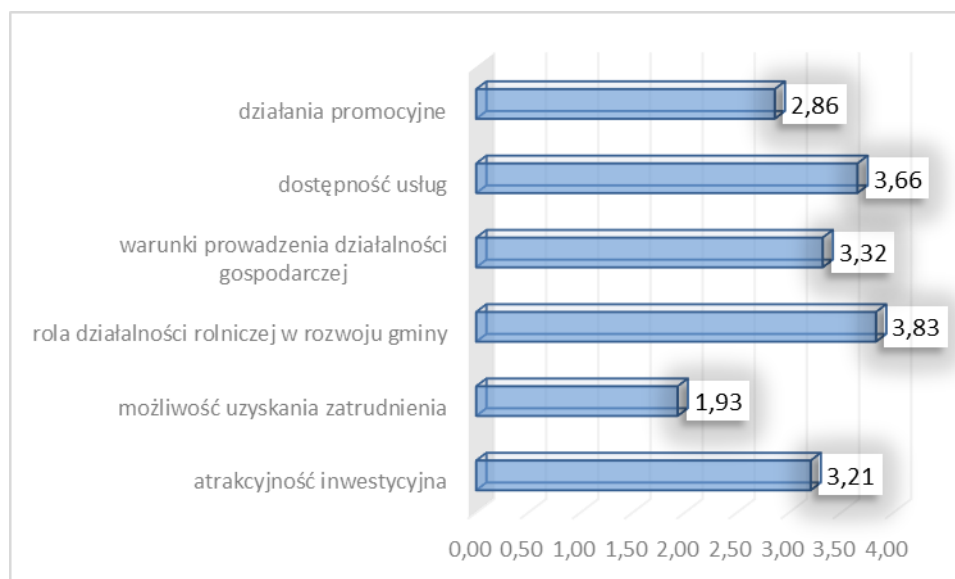
Ankietowali docenili dostępność usług na terenie gminy (handel, punkty usługowe) – średnia ocena 3,66 pkt (kobiety – 3,67 pkt, mężczyźni – 3,65 pkt).

Stosunkowo dobrze zostały też warunki prowadzenia działalności gospodarczej (udogodnienia i ulgi dla przedsiębiorców, dostęp do informacji na temat zakładania własnej działalności) – średnia ocena 3,32 pkt (kobiety – 3,50 pkt, mężczyźni – 3,22 pkt). Patrząc na wiek ankietowanych warto zauważyć, że najlepiej oceniły ją osoby w wieku 61 lat i więcej (średnia ocena – 3,60 pkt) najgorzej zaś osoby w wieku poniżej 25 roku życia (średnia ocena 3,00 pkt). Widać tu jednak przestrzeń do poprawy. Co wraz z niską oceną możliwości uzyskania zatrudnienia wskazuje na potrzebę przeprowadzenia działań służących poprawie tych aspektów życia gospodarczego na terenie gminy.

Atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy (cechy, dzięki którym jest atrakcyjna dla inwestorów z zewnątrz) oceniono na 3,21 pkt. Mieszkańcy ją doceniają jednak widzą pewne aspekty wymagające poprawy.

Działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie inwestorów/przedsiębiorców tworzących miejsca pracy oceniono na 2,86 pkt. Co wraz z oceną możliwości uzyskania zatrudnienia na poziomie 1,93 pkt powoduje, że to są główne zagadnienia wymagające poprawy i przeprowadzenia inwestycji w tym zakresie.

Wykres 46. Ocena warunków funkcjonowania Gminy Śniadowo – gospodarka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ

Ankietowani bardzo wysoko ocenili funkcjonalność obiektów użyteczności publicznej zlokalizowanych na terenie Gminy Śniadowo – 3,80 pkt oraz estetykę tych obiektów – 3,69 pkt.

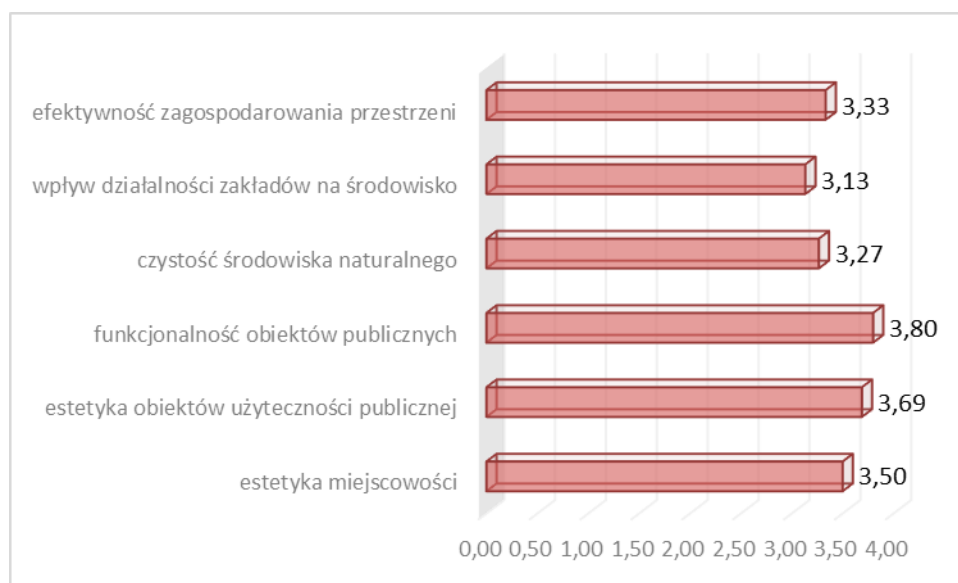
Wysoko została też oceniona estetyka miejscowości – 3,50 pkt.

Gorzej oceniono efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie – 3,33 pkt. Lepiej ocenili ją mężczyźni – 3,45 pkt niż kobiety – 3,10 pkt. Patrząc na wiek ankietowanych najlepiej ocenili ją respondenci w wieku 61 lat i więcej – 3,60 pkt, najgorzej zaś osoby w wieku poniżej 25 lat – 3,00 pkt.

Zauważano przestrzeń do poprawy dotyczącą czystości środowiska naturalnego na terenie gmin – średnia ocena 3,27 pkt (kobiety – 3,50 pkt, mężczyźni 3,15 pkt).

Wpływ działalności zakładów przemysłowych i wytwórczych działających na terenie gminy na jakość środowiska naturalnego został oceniony na 3,13 pkt (najniższa średnia ocena). Uznając tym samym, że ich wpływ jest stosunkowo obojętny (oceny oznaczały: 1 - bardzo niekorzystny, 2 - niekorzystny, 3 - obojętny, 4 - pozytywny, 5 - bardzo pozytywny). Kobiety oceniły go na 2,90 pkt, mężczyźni zaś na 3,25 pkt. Tym samym te pierwsze bardziej zauważają ich niekorzystny wpływ na środowisko naturalne. Patrząc na wiek ankietowanych najbardziej krytycznie na ten wpływ zapatrują się osoby w wieku 46 – 60 lat (2,80 pkt). Osoby w wieku 61 lat i więcej zaś bardziej są skłonni zauważyć pozytywny wpływ takich zakładów na środowisko – średnia ocena 3,40 pkt.

Wykres 47. Ocena warunków funkcjonowania Gminy Śniadowo – środowisko i przestrzeń

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

W obszarze: Infrastruktura techniczna ankietowani najlepiej ocenili poziom rozwoju sieci wodociągowej (3,72 pkt), infrastrukturę sportowo –rekreacyjną w miejscu zamieszkania (3,63 pkt), stan dróg w gminie (3,50 pkt).

Co wskazuje, że mieszkańcy zauważają poprawę w jakości i dostępności infrastruktury i pozytywnie oceniają działania władz gminy mające na celu zapewnienie jak najszerzego dostępu do infrastruktury technicznej.

Trochę gorzej ocenili dostęp do Internetu (3,47 pkt, mężczyźni – 3,55 pkt, kobiety – 3,30 pkt), system odbioru odpadów na terenie gminy (3,43 pkt, mężczyźni – 3,44 pkt, kobiety – 3,40 pkt).

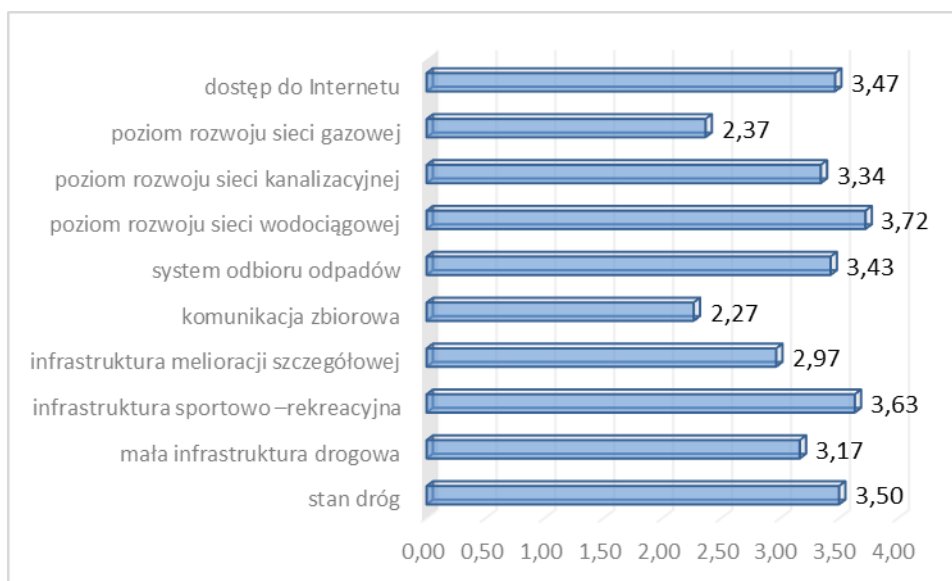
Z kolei jako największy problem gminy w obszarze infrastruktury technicznej mieszkańcy Gminy Śniadowo wskazali komunikację zbiorową w gminie (2,27 pkt, kobiety – 2,10 pkt, mężczyźni – 2,35 pkt). Zauważono więc poważne niedobory w tym zakresie.

Nisko oceniono także rozwój sieci gazowej (2,37 pkt), infrastrukturę melioracji szczegółowej (2,97 pkt) oraz małą infrastrukturę drogową (3,17 pkt).

Mieszkańcy wskazali także niepełne zadowolenie z poziomu rozwoju sieci kanalizacyjnej (3,34 pkt).

Stan dróg w gminie (3,50 pkt) kobiety oceniły na 3,10 pkt, mężczyźni zaś na 3,70 pkt. Patrząc na wiek ankietowanych najwyżej ocenili stan dróg respondenci w wieku poniżej 25 roku życia oraz 61 lat i więcej (ex aequo, średnia ocena 4,00 pkt). Najniżej osoby w wieku 26 – 45 lat (3,38 pkt).

Wykres 48. Ocena warunków funkcjonowania Gminy Śniadowo – infrastruktura techniczna

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

TURYSTYKA I REKREACJA

Mieszkańcy Gminy Śniadowo zauważają potrzebę inwestowania w rozwój turystyki (3,23 pkt, kobiety 3,60 pkt, mężczyźni 3,05 pkt). Patrząc na wiek ankietowanych najbardziej tę potrzebę dostrzegają mieszkańcy w wieku 61 lat i więcej (3,40 pkt).

Podjęcie takich kroków – inwestowanie w rozwój turystyki może przyczynić się także do wzrostu dochodów mieszkańców, którzy dzięki rozwojowi tej gałęzi gospodarki będą mogli znaleźć zatrudnienie na terenie gminy.

Mieszkańcy stosunkowo nisko ocenili jednak atrakcyjność turystyczną gminy (2,48 pkt, kobiety – 2,50 pkt, mężczyźni – 2,47 pkt). Najgorzej ocenili ją ankietowani w wieku 46 – 60 lat (2,00 pkt).

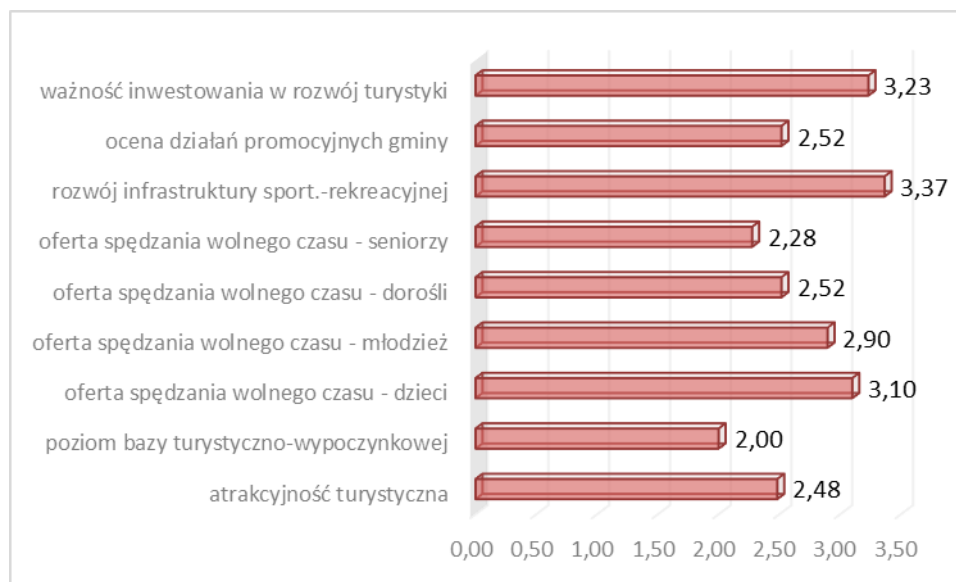
Respondenci w tym dziale najwyżej ocenili poziom rozwoju infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (3,37 pkt). Stosunkowo pozytywnie oceniono także ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci (3,10 pkt).

Resztę zagadnień oceniono poniżej 3,00 pkt.

Respondenci niekorzystnie ocenili ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów (2,28 pkt), dorosłych (2,52 pkt), młodzieży (2,90 pkt). Ankietowani nie są również zadowoleni z działań promocyjnych gminy, mającą na celu pozyskanie potencjalnych turystów (2,52 pkt, kobiety – 2,30 pkt, mężczyźni – 2,63 pkt). Patrząc na wiek respondentów najgorzej działania promocyjne ocenili mieszkańcy w wieku 46 – 60, średnia ocena – 2,40 pkt.

Wśród warunków funkcjonowania gminy w zakresie turystyki i rekreacji najniżej oceniono poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej – jedynie 2,00 pkt. Kobiety oceniły ją na 1,80 pkt, mężczyźni na 2,11 pkt. Patrząc na wiek ankietowanych najniżej ten poziom ocenili mieszkańcy w wieku 46 – 60 (1,70 pkt).

Wykres 49. Ocena warunków funkcjonowania Gminy Śniadowo – turystyka i rekreacja

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

KULTURA

Mieszkańcy Gminy Śniadowo zauważają braki w jakości oraz różnorodności wydarzeń kulturalno – rozrywkowych odbywających się na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego (3,04 pkt). Odrobinę lepiej ocenili ją mężczyźni – 3,05 pkt niż kobiety – 3,00 pkt. Najniższą średnią ocenę wystawili mieszkańcy w wieku: 26 – 45 lat (2,85 pkt). Średnia ocena w tej grupie wiekowej wyniosła 2,85 pkt. Warto zauważyć, że w żadnej grupie wiekowej nie dokonano wskazania – 5, na 1 wskazało 7,69% respondentów w wieku 26 - 45 lat.

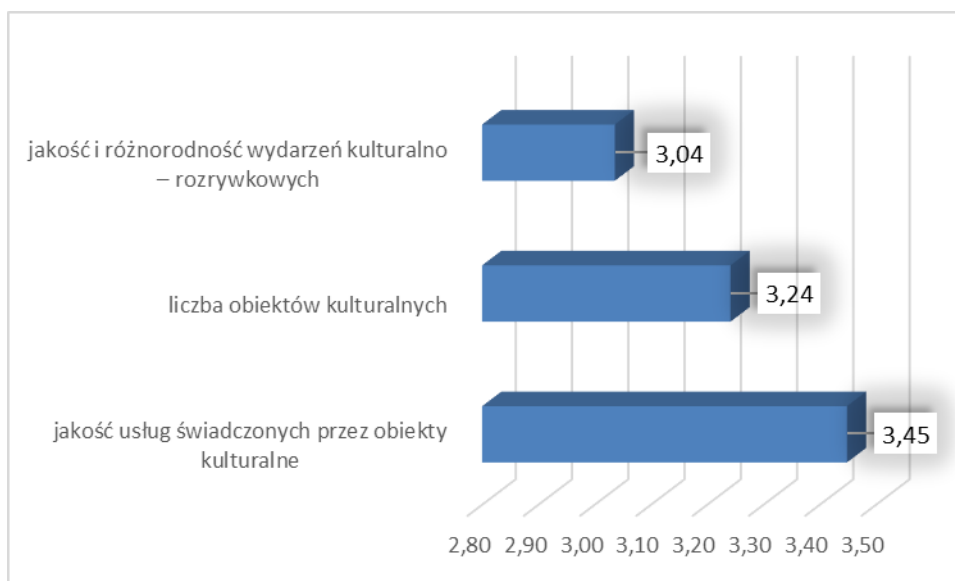
Trochę lepiej oceniono liczbę obiektów kulturalnych na terenie gminy – 3,24 pkt.

Najlepiej oceniono jakość usług świadczonych przez obiekty kulturalne – 3,45 pkt. Lepiej ocenili ją mężczyźni – 3,47 pkt niż kobiety – 3,40 pkt.

Patrząc na wiek respondentów najgorzej ten aspekt funkcjonowania gminy postrzegają osoby w 46 - 60 lat – średnia ocena 3,22 pkt. Najlepiej osoby w wieku poniżej 25 lat oraz 61 lat i więcej (ex aequo) – średnia ocena 4,00 pkt.

Warto zauważyć, że w żadnej grupie wiekowej nie oceniono jakości usług na 1. Wskazania na 2 występowały wśród mieszkańców w wieku 26 - 45 lat (23,08%) oraz 46 – 60 lat (11,11%).

Wykres 50. Ocena warunków funkcjonowania Gminy Śniadowo – kultura

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

EDUKACJA

W zakresie działań edukacyjnych na terenie Gminy Śniadowo ankietowani najlepiej ocenili jakość edukacji przedszkolnej (3,90 pkt) oraz w szkołach podstawowych (3,86 pkt), zaś najmniej są zadowoleni z ilości obiektów oświatowych (3,38 pkt) oraz jakości edukacji w gimnazjum (3,40 pkt) – te obecnie przestały funkcjonować.

Ilość obiektów oświatowych na terenie gminy lepiej oceniły kobiety – 3,40 pkt niż mężczyźni – 3,37 pkt. Patrząc na wiek ankietowanych najwyżej ocenili ją osoby 26 – 45 lat – 3,46 pkt, najniżej osoby poniżej 25 roku życia – 3,00 pkt. Warto podkreślić, że w żadnej grupie wiekowej nie wskazano oceny 1. 7,69% odpowiedzi wśród osób w wieku 26 – 45 lat wskazało ocenę 2. Wśród odpowiedzi osób w wieku poniżej 25 lat aż w 100% przypadkach wskazano 3.

Wykres 51. Ocena warunków funkcjonowania Gminy Śniadowo – edukacja

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

ASPEKTY WYMAGAJĄCE POPRAWY

W ramach ankiety mieszkańcy gminy wskazali także sfery, które wymagają najpilniejszej poprawy. Jako najbardziej istotne wskazano:

- poprawę jakości obsługi medycznej - 17,78% wskazań;
- poprawę infrastruktury drogowej (chodników, dróg) – 15,56% wskazań;
- rozwój przedsiębiorczości/ ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej - 12,22% wskazań.

MOCNE I SŁABE STRONY GMINY, SZANSE I ZAGROŻENIA DLA JEJ ROZWOJU

Według respondentów mocne strony gminy to przede wszystkim:

- wystarczająca ilość miejsc w przedszkolach i punktach przedszkolnych;
- korzystne położenie;
- dobry stan dróg;
- infrastruktura komunalna (wodociągi, kanalizacja).

Z kolei słabymi stronami Gminy Śniadowo są:

- słaby dostęp do opieki medycznej;
- brak dogodnych międzymiastowych połączeń komunikacyjnych (linie autobusowe);
- niska inicjatywa społeczna;
- brak podmiotów gospodarczych o silnej pozycji w regionie.

Jako największe zagrożenia dla rozwoju gminy respondenci wskazali:

- ucieczkę ludzi młodych z obszarów wiejskich do większych miast;
- malejące dochody budżetu gminy;
- ograniczony dostęp do środków finansowych z Unii Europejskiej;
- niski przyrost naturalny;

Szanse dla zwiększenia potencjału Gminy Śniadowo to – według mieszkańców:

- dostęp do środków finansowych z Unii Europejskiej;
- wzrastające dochody budżetu gminy;
- osiedlanie się na terenie gminy nowych mieszkańców;
- posiadanie przez gminę terenów przeznaczonych bezpośrednio pod działalność inwestycyjną;
- przeznaczenie obszarów pod inwestycje w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

PODSUMOWANIE

Prezentowany materiał badawczy zawiera informacje o opiniach mieszkańców Gminy Śniadowo w wielu ważnych dla niej kwestiach. Głównym celem badania było zweryfikowanie poglądów mieszkańców na temat funkcjonowania kluczowych obszarów gminy oraz poznanie oczekiwań co do jej przyszłości. Badanie dostarcza materiałów diagnostycznych, jak również inspiracji w kontekście definiowania kierunków rozwoju gminy, które zostaną wykorzystane w ramach dalszych prac nad konstruowaniem Strategii Rozwoju Gminy Śniadowo na lata 2022 – 2030.

Pomimo stosunkowo niewielkiej liczby ankietowanych, z ich odpowiedzi można wyciągnąć wnioski jak mieszkańcy postrzegają teren gminy.

Zauważają oni wagę środków finansowych z Unii Europejskiej dla rozwoju i funkcjonowania gminy (wśród głównych szans rozwojowych wskazano dostęp do nich, a wśród najważniejszych przeszkód ograniczony do nich dostęp).

Stosunkowo dobrze oceniono stan dróg na terenie gminy, wręcz nawet wskazano go jako mocną stronę Gminy Śniadowo. Jednocześnie jednak zidentyfikowano, że ważnym aspektem do poprawy jest poprawa infrastruktury drogowej – chodników i dróg.

Uznano, że gmina ma korzystne położenie, estetyka budynków użyteczności publicznej i ich funkcjonalność jest zadowalająca. Jednocześnie mieszkańcy widzą duże braki w komunikacji zbiorowej, w tym zauważają brak dogodnych międzymiastowych połączeń komunikacyjnych (linie autobusowe).

Zauważają oni też braki w poziomie zaangażowania mieszkańców w sprawy społeczności lokalnej. Wręcz niską inicjatywę społeczną uznano, że jedną z głównych słabych stron gminy. Widzą też trudności w możliwości znalezienia zatrudnienia oraz uznają, że wymaga poprawy rozwój przedsiębiorczości/ ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej a brak podmiotów gospodarczych o silnej pozycji w regionie jest istotną słabą stroną tego terenu.

Do tego problemem na terenie gminy jest: słaby dostęp do opieki medycznej. Co wraz z największymi zagrożeniami takimi jak: niski przyrost naturalny i ucieczka ludzi młodych z obszarów wiejskich do większych miast dopełnia obraz gminy w oczach jej mieszkańców.

8.2. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT stanowi jedną z najpopularniejszych metod diagnozy sytuacji, w jakiej znajduje się wspólnota samorządowa. Służy porządkowaniu i segregacji informacji, dzięki czemu stanowi użyteczną pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów i otoczenia danej jednostki samorządu terytorialnego, ułatwia też identyfikację problemów i określenie priorytetów rozwoju. Jej nazwa to skrót od pierwszych liter angielskich słów, stanowiących jednocześnie pola przyporządkowania czynników, mogących mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego – silne strony (strenghts), słabe strony (weaknesses), szanse (opportunities) i zagrożenia (threats).

S -> STRENGHTS, czyli silne strony

W -> WEAKNESSES, czyli słabe strony

O -> OPPORTUNITIES, czyli okazje

T -> THREATS, czyli zagrożenia

Zgodnie z powyższym, czynniki rozwoju podzielić można na wewnętrzne, na które społeczność lokalna ma wpływ (silne i słabe strony), oraz na czynniki zewnętrzne – umiejscowione w bliższym i dalszym otoczeniu jednostki (szanse i zagrożenia). Podział ten można przeprowadzić również w inny sposób, mianowicie: czynniki pozytywne, czyli atuty i szanse, oraz czynniki negatywne, czyli wady i zagrożenia.

Analiza SWOT została przeprowadzona w oparciu o przedstawioną diagnozę sytuacji gminy oraz z uwzględnieniem wyników przeprowadzonych badań ankietowych. Zgodnie z zakresem przeprowadzonej diagnozy oraz w oparciu o sfery najbardziej istotne dla rozwoju gminy, analizę SWOT przeprowadzono w pięciu obszarach:

- sfera przestrzenno-środowiskowa;

- sfera społeczna;
- sfera gospodarcza;
- infrastruktura techniczna;
- infrastruktura społeczna, jakość życia mieszkańców.

Sfera przestrzenno-środowiskowa	
Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> – korzystne położenie komunikacyjne; – tradycje kultywowane podtrzymywane przez mieszkańców; – funkcjonujące koła gospodyń wiejskich; – cenne zabytki architektoniczne; – duża świadomość społeczna lokalnego dziedzictwa kulturowego; – walory kulturowe; – zadawalający stan części dróg; – istnienie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego 	<ul style="list-style-type: none"> – niewystarczający stan techniczny części dróg; – niewystarczająca długość sieci kanalizacyjnej i niewystarczająca ilość przydomowych oczyszczalni ścieków oraz szczelnych szamb; – niewystarczający poziom izolacyjności budynków; – niewystarczający poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej oraz w budynkach indywidualnych; – niewystarczający poziom efektywności energetycznej części budynków indywidualnych i użyteczności publicznej; – występowanie nieefektywnego oświetlenia ulicznego; – zanieczyszczenie wód powierzchniowych; – budynki wymagające przeprowadzenia prac rewitalizacyjnych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> – racjonalna polityka przestrzenna; – poprawa dostępności terenów i poprawa systemów komunikacji; – możliwość pozyskania funduszy w nowej perspektywie finansowej; – stworzenie spójnej oferty turystycznej oraz rozwój i rozbudowa zaplecza rekreacyjnego i okółoturystycznego; – tworzenie i rozbudowa istniejących tras turystycznych; – poprawa oznakowania poziomego i pionowego; – poprawa czystości środowiska naturalnego; – zwiększenie efektywności energetycznej budynków wraz ze zwiększeniem wykorzystywania odnawialnych źródeł energii 	<ul style="list-style-type: none"> – przewlekłość procedur lokalizacyjnych inwestycji; – duże koszty opracowania planów zagospodarowania przestrzennego; – zwiększenie kosztów montażu alternatywnych źródeł energii; – niestabilność warunków ekonomiczno-prawnych mająca wpływ na zachowania i wybory mieszkańców

Sfera społeczna	
Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> – wzrastający poziom życia mieszkańców (w tym polepszenie dostępu mieszkańców do infrastruktury); – podnoszenie poziomu wykształcenia przez mieszkańców gminy; – świadomość społeczna lokalnego dziedzictwa kulturowego; – wzrastająca liczba mieszkań; – spadająca liczba osób bezrobotnych, wzrost liczby osób pracujących; – wzrastająca ilość podmiotów gospodarki narodowej 	<ul style="list-style-type: none"> – niekorzystne zmiany demograficzne w tym starzenie się społeczeństwa (ujemne saldo migracji, ujemny przyrost naturalny, spadek liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym); – niedostateczny poziom wykształcenia mieszkańców; – występowanie zauważalnych przez mieszkańców problemów społecznych – np. alkoholizm; – zauważalny przez mieszkańców problem z dostępem do opieki medycznej; – niski poziom wiedzy mieszkańców w zakresie edukacji ekologicznej; – niewystarczająca oferta zagospodarowania czasu wolnego dzieci, młodzieży i dorosłych, a także seniorów; – niewystarczająca jakość oraz różnorodność wydarzeń kulturalno – rozrywkowych odbywających się na terenie; – zauważalne przez mieszkańców braki w promocji gminy; – wciąż występujące braki mieszkaniowe w tym terenów przeznaczonych na budownictwo jednorodzinne
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> – lokalizacja gminy; – rozwój rolnictwa ekologicznego; – zapotrzebowanie na wypoczynek w gospodarstwach rolnych; – stworzenie spójnej oferty turystycznej oraz rozwój i rozbudowa zaplecza rekreacyjnego i okołatourystycznego zapewniających dodatkowe dochody dla mieszkańców gminy; – krzewienie kultury regionalnej, tworzenie i promowanie produktów regionalnych 	<ul style="list-style-type: none"> – niekorzystne ogólnopolskie zmiany demograficzne; – zbyt mała różnica między najniższym wynagrodzeniem, a wysokością świadczeń socjalnych; – rosnące koszty pracy; – ucieczka ludzi młodych z obszarów wiejskich do większych miast; – rosnące koszty życia

Sfera gospodarcza	
Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> – potencjał do rozwoju turystyki dzięki korzystnemu położeniu; – istnienie wyznaczonych terenów inwestycyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> – niewystarczający części stan infrastruktury oraz bazy turystycznej; – mała ilość podmiotów gospodarczych; – brak podmiotów gospodarczych o silnej pozycji w regionie; – zauważalne przez mieszkańców braki w promocji gminy; – zauważalna przez mieszkańców niska inicjatywa społeczna
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> – możliwość pozyskania funduszy w nowej perspektywie finansowej; 	<ul style="list-style-type: none"> – brak jednolitej oferty turystycznej na terenie powiatu;

<ul style="list-style-type: none"> – zapotrzebowanie na wypoczynek w gospodarstwach rolnych, – transfer nowych technologii do rolnictwa zmierzających do modernizacji zaplecza technicznego; – stworzenie spójnej oferty turystycznej oraz rozwój i rozbudowa zaplecza rekreacyjnego i okółoturystycznego; – pozyskanie terenów pod budownictwo przemysłowe 	<ul style="list-style-type: none"> – niestabilność warunków ekonomiczno-prawnych dla działalności gospodarczej; – zbyt mała różnica między najniższym wynagrodzeniem, a wysokością świadczeń socjalnych; – rosnące koszty prowadzenia działalności gospodarczej; – brak dostępu do środków zewnętrznych - dofinansowań
---	--

Infrastruktura techniczna	
Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> – efektywny system gospodarki odpadami; – funkcjonowanie PSZOK; – prowadzenie prac polepszających stan dróg na terenie gminy 	<ul style="list-style-type: none"> – niewystarczająca długość sieci kanalizacyjnej oraz niewystarczająca ilość przydomowych oczyszczalni ścieków oraz szczelnych szamb; – niewystarczający poziom izolacyjności części budynków użyteczności publicznej oraz obiektów prywatnych; – niewystarczający poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej oraz w budynkach indywidualnych; – niewystarczający poziom efektywności energetycznej części budynków indywidualnych; – niedostateczny stan dróg oraz infrastruktury drogowej (chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie); – brak funkcjonującej sieci gazowej; – sieć wodociągowa wymagająca rozbudowy i przeprowadzenie prac modernizacyjnych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> – racjonalna polityka przestrzenna, tworzenie planów miejscowych na terenach rozwojowych, – poprawa dostępności terenów i poprawa systemów komunikacji, – możliwość pozyskania funduszy w nowej perspektywie finansowej; – rozwój infrastruktury wodno – ściekowej; – stworzenie korzystnych warunków do tworzenia farm wiatrowych i innej przyjaznej dla środowiska infrastruktury wytwarzającej energię; – budowa ujęcia wody pitnej i modernizacja istniejących stacji uzdatniania wody 	<ul style="list-style-type: none"> – przewlekłość procedur lokalizacyjnych inwestycji, – duże koszty opracowania planów zagospodarowania przestrzennego, – wzrost kosztów budowy alternatywnych źródeł energii, – zmiany prawa powodujące zmniejszenie opłacalności wykorzystania odnawialnych źródeł energii; – wzrost kosztów przeprowadzania inwestycji w infrastrukturę w wyniku wzrastających cen

Infrastruktura społeczna, jakość życia mieszkańców	
Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> – funkcjonowanie placówek wychowania przedszkolnego; – funkcjonowanie szkół podstawowych; – funkcjonowanie ośrodka zdrowia; 	<ul style="list-style-type: none"> – niewystarczający poziom wiedzy mieszkańców; – niewystarczająca oferta w zakresie zajęć pozalekcyjnych;

<ul style="list-style-type: none"> – funkcjonowanie Ochotniczej Straży Pożarnej zapewniającej bezpieczeństwo mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> – niewystarczający system aktywizacji osób starszych, dorosłych oraz młodzieży; – niesatysfakcjonujący poziom opieki medycznej
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> – możliwość pozyskania funduszy w nowej perspektywie finansowej; – zwiększenie współpracy Gminy Śniadowo z organizacjami pozarządowymi; – przeznaczenie dodatkowych środków finansowych na dofinansowanie inicjatyw organizacji pozarządowych; – poprawa bezpieczeństwa poprzez m.in. poprawę oznakowania poziomego i pionowego; – krzewienie kultury regionalnej, tworzenie i promowanie produktów regionalnych; – poprawa jakości edukacji 	<ul style="list-style-type: none"> – zmiany przepisów prawnych dotyczących polityki finansowej jednostek samorządu terytorialnego; – trudności w pozyskaniu zewnętrznych funduszy; – wzrost kosztów funkcjonowania instytucji kultury i edukacji

9. SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW

TABELA 1. POWIERZCHNIA MIEJSCOWOŚCI.....	6
TABELA 2. LICZBA MIESZKAŃCÓW POSZCZEGÓLNYCH MIEJSCOWOŚCI.....	7
TABELA 3. PODZIAŁ SPOSOBU ZAGOSPODAROWANIA GRUNTÓW NA TERENIE GMINY ŚNIADOWO ...	8
TABELA 4. ZESTAWIENIE ZASOBNOŚCI GLEB NA TERENIE POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO W LATACH 2011-2014.....	16
TABELA 5. ZŁOŻA ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH NA TERENIE GMINY ŚNIADOWO	20
TABELA 6. WYKAZ DRÓG GMINNYCH NA TERENIE GMINY ŚNIADOWO	21
TABELA 7. JEDNOLITE CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH (JCWP) NA TERENIE GMINY ŚNIADOWO	29
TABELA 8. JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH PRZEPŁYWAJĄCYCH PRZES GMINĘ ŚNIADOWO – ELEMENTY FIZYKOCHEMICZNE	30
TABELA 9. JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH PRZEPŁYWAJĄCYCH PRZES GMINĘ ŚNIADOWO – STAN EKOLOGICZNY I CHEMICZNY	31
TABELA 10. JEDNOLITE CZĘŚCI WÓD PODZIEMNYCH (JCWPd) NA TERENIE GMINY ŚNIADOWO	34
TABELA 11. WYKAZ OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH.....	42
TABELA 12. WYKAZ OBOWIĄZUJĄCYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA OBSZARZE GMINY ŚNIADOWO (OPRACOWANYCH PO 1 STYCZNIA 1995 ROKU – DO KOŃCA 1998 R.).....	46
TABELA 13. WYKAZ OBOWIĄZUJĄCYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA OBSZARZE GMINY ŚNIADOWO (OPRACOWANYCH PO 1998 R.)	48
TABELA 14. STAN LUDNOŚCI ZAMIESZKUJĄCEJ TEREN GMINY ŚNIADOWO W LATACH 2016-2021 .	60
TABELA 15. LUDNOŚĆ NA TERENIE GMINY ŚNIADOWO W LATACH 2016-2021	62
TABELA 16. RUCH NATURALNY NA TERENIE GMINY ŚNIADOWO W LATACH 2016-2021	63
TABELA 17. MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE W LATACH 2016-2021	64
TABELA 18. GRUPY WIEKOWE LUDNOŚCI W LATACH 2016 – 2021.....	67
TABELA 19. STRUKTURA WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW	70
TABELA 20. ZASOBY MIESZKANIOWE GMINY ŚNIADOWO W LATACH 2016-2021	73
TABELA 21. WYPOSAŻENIE MIESZKAŃ W INSTALACJE TECHNICZNO-SANITARNE NA TERENIE GMINY ŚNIADOWO W LATACH 2016-2021	74
TABELA 22. LICZBA OSÓB PRACUJĄCYCH NA TERENIE GMINY ŚNIADOWO.....	78
TABELA 23. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH NA TERENIE GMINY ŚNIADOWO W LATACH 2016 - 2021	81
TABELA 24. GOSPODARSTWA ROLNE OGÓŁEM NA TERENIE GMINY ŚNIADOWO	83
TABELA 25. POWIERZCHNIA ZASIEWÓW WYBRANYCH UPRAW NA TERENIE GMINY ŚNIADOWO	83

TABELA 26. POGŁOWIE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH	84
TABELA 27. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW	84
TABELA 28. ZABIEGI ŚRODKAMI OCHRONY ROŚLIN WYKONANE NA POWIERZCHNIĘ	84
TABELA 29. ŹRÓDŁA DOCHODÓW GOSPODARSTW DOMOWYCH ORAZ PRZEZNACZENIE KOŃCOWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ	85
TABELA 30. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCIOWYCH W LATACH 2015-2020	86
TABELA 31. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON WEDŁUG GRUP RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI PKD 2007	87
TABELA 32. PODMIOTY WEDŁUG KLAS WIELKOŚCI.....	88
TABELA 33. WYKAZ DRÓG GMINNYCH NA TERENIE GMINY ŚNIADOWO	91
TABELA 34. STAN ZAOPATRZENIA W WODĘ NA TERENIE GMINY ŚNIADOWO	95
TABELA 35. SIEĆ KANALIZACYJNA	98
TABELA 36. OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW.....	98
TABELA 37. NIECZYSTOŚCI CIEKŁE NA TERENIE GMINY ŚNIADOWO (2016 – 2021)	100
TABELA 38. ODPADY KOMUNALNE Z TERENU GMINY ŚNIADOWO	103
TABELA 39. IŁOŚĆ UCZNIÓW W ROKU SZKOLNYM 2020/2021.....	108
TABELA 40. SZKOLNICTWO PODSTAWOWE	109
TABELA 41. WYNIKI EGZAMINU ÓSMOKLASISTY NA TERENIE POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO, 2021 R.	111
TABELA 42. WYNIKI EGZAMINU ÓSMOKLASISTY NA TERENIE POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO, 2022 R.	112
TABELA 43. PRZEDSZKOLA	113
TABELA 44. LICZBA CZYTELNIKÓW W POSZCZEGÓLNYCH MIEJSCOWOŚCIACH	122
TABELA 45. BIBLIOTEKI PUBLICZNE	123
TABELA 46. LICZBA OSÓB I GOSPODARSTW DOMOWYCH KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ NA TERENIE GMINY ŚNIADOWO	127
TABELA 47. ZASIŁKI Z POMOCY SPOŁECZNEJ.....	128
TABELA 48. DOCHODY I WYDATKI GMINY ŚNIADOWO W LATACH 2016 - 2021 (zł).....	132
TABELA 49. DOCHODY I WYDATKI WG DZIAŁÓW KLASYFIKACJI BUDŻETOWEJ	133
 RYSUNEK 1. POŁOŻENIE GMINY ŚNIADOWO NA TLE POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO	4
RYSUNEK 2. LOKALIZACJA PROJEKTU W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM.....	5
RYSUNEK 3. POŁOŻENIE GMINY ŚNIADOWO NA TLE REGIONÓW FIZYCZNOGEOGRAFICZNYCH, CZ. 1	12
RYSUNEK 4. POŁOŻENIE GMINY ŚNIADOWO NA TLE REGIONÓW FIZYCZNOGEOGRAFICZNYCH, CZ. 2	13
RYSUNEK 5. PRZEBIEG WAŻNIEJSZYCH SZLAKÓW KOMUNIKACYJNYCH PRZESZTEREN GMINY ŚNIADOWO	23

RYSUNEK 6. SZLAKI KOMUNIKACYJNE, CZ. 1	24
RYSUNEK 7. SZLAKI KOMUNIKACYJNE, CZ. 2	25
RYSUNEK 8. WARIANTY PRZEBIEGU LINII KOLEJOWEJ, CZ. 1	26
RYSUNEK 9. WARIANTY PRZEBIEGU LINII KOLEJOWEJ, CZ. 2	27
RYSUNEK 10. MAPA ZASOBÓW DYSPOZYCYJNYCH WÓD PODZIEMNYCH W OBSZARACH BILANSOWYCH STAN NA 31.12.2021 R.	35
RYSUNEK 11. MAPA WSTĘPNEJ OCENY ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO	36
RYSUNEK 12. USŁONECZNIE	38
RYSUNEK 13. SUMA OPADÓW	39
RYSUNEK 14. SYTUACJA SUSZY UKSZTAŁTOWANA BRAKIEM OPADÓW OD LISTOPADA 2019 DO STYCZNIA 2020	40
RYSUNEK 15. OBSZAR ZDEGRADOWANY - BRULIN	51
RYSUNEK 16. OBSZAR ZDEGRADOWANY DĘBOWO	52
RYSUNEK 17. OBSZAR ZDEGRADOWANY – DUCHNY MŁODE	53
RYSUNEK 18. OBSZAR ZDEGRADOWANY - MŁYNIK	54
RYSUNEK 19. OBSZAR ZDEGRADOWANY – SIERZPUTY ZAGAJNE	54
RYSUNEK 20. OBSZAR ZDEGRADOWANY - SZCZEPANKOWO	55
RYSUNEK 21. OBSZAR ZDEGRADOWANY – ŚNIADOWO, ULICE ŁOMŻYŃSKA, KOLEJOWA, OSTROŁĘCKA, RYNEK	56
RYSUNEK 22. OBSZAR ZDEGRADOWANY - UŚNIK	57
RYSUNEK 23. OBSZAR DO REWITALIZACJI - SZCZEPANKOWO	58
RYSUNEK 24. OBSZAR DO REWITALIZACJI – ŚNIADOWO, ULICE ŁOMŻYŃSKA, KOLEJOWA, OSTROŁĘCKA, RYNEK	59
RYSUNEK 25. OBSZAR DO REWITALIZACJI - UŚNIK	59
RYSUNEK 26. WARIANTY PRZEBIEGU LINII KOLEJOWEJ	93
RYSUNEK 27. INFRASTRUKTURA ENERGETYCZNA WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO	107
WYKRES 1. POWIERZCHNIA GMIN W POWIECIE ŁOMŻYŃSKIM	10
WYKRES 2. SOŁECTWA I MIEJSCOWOŚCI W GMINACH POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO	10
WYKRES 3. LUDNOŚĆ ZAMIESZKUJĄCA TEREN GMINY WEDŁUG PŁCI, STAN NA 31.XII.	60
WYKRES 4. LICZBA MIESZKAŃCÓW W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO, 2021 R.	61
WYKRES 5. GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO, 2021 R.	62
WYKRES 6. PRZYROST NATURALNY WEDŁUG PŁCI W LATACH 2016-2021	63
WYKRES 7. PRZYROST NATURALNY W GMINACH NA TERENIE POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO, 2021 R.	64

WYKRES 8. SALDO MIGRACJI OGÓŁEM W GMINACH LEŻĄCYCH NA TERENIE POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO	66
WYKRES 9. GRUPY WIEKOWE LUDNOŚCI (2016 – 2021)	68
WYKRES 10. STRUKTURA LUDNOŚCI W PODZIALE NA GŁÓWNE GRUPY WIEKOWE W GMINIE ŚNIADOWO, POWIECIE ŁOMŻYŃSKIM I WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM	69
WYKRES 11. LUDNOŚĆ W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM, PRODUKCYJNYM I POPRODUKCYJNYM W GMINACH POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO	70
WYKRES 12. POZIOM WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW W GMINIE ŚNIADOWO, POWIECIE ŁOMŻYŃSKIM I WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM	73
WYKRES 13. LICZBA MIESZKAŃ NA TERENIE GMINY ŚNIADOWO W LATACH 2016 - 2020	74
WYKRES 14. MIESZKANIA WYPOSAŻONE W INSTALACJE TECHNICZNO-SANITARNE, 2020 R.	75
WYKRES 15. MIESZKANIA WYPOSAŻONE W INSTALACJE - W % OGÓŁU MIESZKAŃ NA TERENIE GMIN POŁOŻONYCH NA TERENIE POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO	76
WYKRES 16. WYPOSAŻENIE SANITARNE MIESZKAŃ NA TERENIE GMINY ŚNIADOWO, POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO ORAZ WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO	77
WYKRES 17. WYPOSAŻENIE SANITARNE MIESZKAŃ NA TERENIE GMINY ŚNIADOWO I OBSZARACH WIEJSKICH WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO	77
WYKRES 18. LICZBA OSÓB PRACUJĄCYCH Z UWZGLĘDNIENIEM PŁCI	78
WYKRES 19. WSKAŹNIK PRACUJĄCYCH NA 1000 MIESZKAŃCÓW W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO, 2021 R.	79
WYKRES 20. WSKAŹNIK PRACUJĄCYCH NA 1000 MIESZKAŃCÓW NA TERENIE GMINY ŚNIADOWO, POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO I WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO	80
WYKRES 21. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH NA TERENIE GMINY ŚNIADOWO W LATACH 2016 - 2021	81
WYKRES 22. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WG PŁCI W GMINACH LEŻĄCYCH NA TERENIE POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO, 2021 R.	82
WYKRES 23. STRUKTURA GOSPODARSTW W GMINIE ŚNIADOWO, POWIECIE ŁOMŻYŃSKIM I WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM	86
WYKRES 24. PODMIOTY WEDŁUG GRUP RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI PKD 2007 W LATACH 2016-2021	88
WYKRES 25. PODMIOTY WPISANE DO REJESTRU REGON NA 10 TYS. LUDNOŚCI NA TERENIE GMIN POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO	89
WYKRES 26. PODMIOTY WPISANE DO REJESTRU REGON NA 10 TYS. LUDNOŚCI NA TERENIE GMINY ŚNIADOWO, POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO I WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO	90
WYKRES 27. ODSETEK OGÓŁU LUDNOŚCI GMINY KORZYSTAJĄCY Z SIECI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ I GAZOWEJ W LATACH 2016 - 2020	97

WYKRES 28. KORZYSTAJĄCY Z WODOCIĄGU W % OGÓŁU LUDNOŚCI W GMINACH LEŻĄCYCH NA TERENIE POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO	97
WYKRES 29. ODSETEK OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z SIECI WODOCIĄGOWEJ NA TERENIE GMINY ŚNIADOWO, POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO I WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO.....	101
WYKRES 30. ODSETEK OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z SIECI KANALIZACYJNEJ NA TERENIE GMINY ŚNIADOWO, POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO I WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO.....	101
WYKRES 31. ODSETEK OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z SIECI GAZOWEJ NA TERENIE GMINY ŚNIADOWO, POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO I WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO	102
WYKRES 32. WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI NETTO W GMINIE ŚNIADOWO, POWIECIE ŁOMŻYŃSKIM ORAZ W WOJ. PODLASKIM (SZKOŁY PODSTAWOWE).....	110
WYKRES 33. DZIECI W PLACÓWKACH WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO NA 1 TYS. DZIECI W WIEKU 3-5 LAT W GMINIE ŚNIADOWO, POWIECIE ŁOMŻYŃSKIM ORAZ WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM.	114
WYKRES 34. LICZBA CZYTELNIKÓW W CIĄGU ROKU.....	124
WYKRES 35. LUDNOŚĆ NA 1 PLACÓWKĘ BIBLIOTECZNĄ W GMINACH POŁOŻONYCH NA TERENIE POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO, 2021 R.	125
WYKRES 36. LUDNOŚĆ NA 1 PLACÓWKĘ BIBLIOTECZNĄ W GMINIE ŚNIADOWO, POWIECIE ŁOMŻYŃSKIM ORAZ WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM	126
WYKRES 37. LICZBA PORAD ZDROWOTNYCH UDZIELONYCH NA TERENIE GMINY ŚNIADOWO	127
WYKRES 38. BENEFICJENCI ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ NA 10 TYS. LUDNOŚCI W GMINACH LEŻĄCYCH NA TERENIE POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO	129
WYKRES 39. BENEFICJENCI ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ NA 10 TYS. LUDNOŚCI W GMINIE ŚNIADOWO, POWIECIE ŁOMŻYŃSKIM ORAZ WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM.....	130
WYKRES 40. PŁEĆ ANKIETOWANYCH	136
WYKRES 41. WIEK ANKIETOWANYCH	137
WYKRES 42. STATUS ZAWODOWY RESPONDENTÓW	137
WYKRES 43. SKALA WYSTĘPOWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE ŚNIADOWO	138
WYKRES 44. OCENA WYSTĘPOWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH, WG PŁCI ANKIETOWANYCH .	139
WYKRES 45. OCENA POZIOMU ZAANGAŻOWANIA MIESZKAŃCÓW ORAZ PODSTAWOWYCH USŁUG W GMINIE ŚNIADOWO	140
WYKRES 46. OCENA WARUNKÓW FUNKCJONOWANIA GMINY ŚNIADOWO – GOSPODARKA.....	141
WYKRES 47. OCENA WARUNKÓW FUNKCJONOWANIA GMINY ŚNIADOWO – ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ.....	142
WYKRES 48. OCENA WARUNKÓW FUNKCJONOWANIA GMINY ŚNIADOWO – INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	144
WYKRES 49. OCENA WARUNKÓW FUNKCJONOWANIA GMINY ŚNIADOWO – TURYSTYKA I REKREACJA	145
WYKRES 50. OCENA WARUNKÓW FUNKCJONOWANIA GMINY ŚNIADOWO – KULTURA.....	146

WYKRES 51. OCENA WARUNKÓW FUNKCJONOWANIA GMINY ŚNIADOWO – EDUKACJA.....	147
---	-----